

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ORTA ÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
COĞRAFYA ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

**YENİ COĞRAFYA MÜFREDATININ ÖĞRETMEN
VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Yrd. Doç. Dr. Recep BOZYİĞİT

Hazırlayan

Ramazan ÇİMEN

Konya 2008

ÖZET

Bu araştırmada, 14.07.2005 tarihli Talim Terbiye Kurulu kararıyla yürürlüğe giren yeni coğrafya müfredat programı, öğretmen ve öğrenci görüşleri açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Bu araştırmada müfredatın ne düzeyde uygulanabilir olduğunun ortaya çıkarılması, olumlu ve olumsuz yönlerinin tespit edilmesi hedeflenmiştir.

Araştırma, 2005-2006 öğretim yılının I. Yarıyılında, Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı liselerde, lise 1. sınıf ve 2. sınıf öğrencileri üzerinde yürütülmüştür.

Alt problemlerde ifade edilen durumlara ilişkin istatistiksel analizler SPSS for Windows paket programında gerçekleştirilmiş ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

1-Coğrafya derslerinde bütünsel yapının bozulduğu ve karmaşık bir yapının ortaya çıktığı,

2-Öğretmenlerin yeni coğrafya müfredatı hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları,

3-Coğrafya programının öğretmenler tarafından tam olarak anlaşılmadığı,

4-Yeni coğrafya öğretim programının öğrenciyi düşünmeye ve araştırmaya yönelttiği, kazanım merkezli olarak hazırlandığı, öğrenci merkezli olduğu,

5-Yeni Coğrafya müfredat programının uygulanmasında kullanılan kitaplarda bilgi eksikliğinin olduğu,

6-Okulların fiziki açıdan yeni müfredatın uygulanması için gerekli alt yapıya sahip olmadığı, sınıf ve okul ortamı, araç gereçlerin, öğrencilerin coğrafya derslerini istenilen düzeyde işleyebilmeleri için yetersiz olduğu,

7-Yeni coğrafya müfredatında yer alan etkinliklerin öğrenmeyi olumlu yönde etkilediği,

8- Sadece yeni müfredata göre hazırlanmış coğrafya kitabı ile hedeflenen başarıya ulaşılamayacağı,

9-Yeni coğrafya müfredatının ÖSS sistemi için etkili bir program olmadığı, kitaplarda bilgi eksikliğinin bulunduğu, konular arasında bütünlüğün sağlanamadığı tespit edilmiştir.

Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgulara göre; gelecekte yapılacak araştırmalar ve duruma yönelik çeşitli öneriler getirilmiştir.

ABSTRACT

In this research, the new Geography curriculum programme put into execution with the resolution of the Education and Training Committee dated July, 14th 2005 has been studied in views of teachers and students.

In this research, to emerge how applicable the curriculum is, to determine the positive and negative aspects of it has been aimed.

This research, was carried out on first and second-year high school students in high school of Konya National Education Directorate in the first term of 2005-2006 teaching season.

Statistical analyses on situations described in sub-problems, were realised by spss for Windows package programme and findings below were obtained:

1-Total structure in Geography lessons was deteriorated and a complex structure came out.

2-It was seen that, teachers had no adequate information about the new Geography curriculum.

3-It was understood that, according to the result of the survey, the new geography programme was not fully understood by the teachers.

4-The most distinctive novelty of the new Geography teaching programme is to direct the students to think and search, getting prepared as acquisition centered, to be student centered and building up of activation files.

5-It was seen that there was lack of knowledge in books used in the application of new Geography curriculum.

6-It was realised that, schools did not have required physical infrastructure to apply the new curriculum. Classroom and school atmosphere and tools are inadequate to make the students study the Geography lessons in the aimed level.

7- That the activities in the new Geography curriculum positively affected learning came out.

8- With the new Geography book prepared only in accordance with the new curriculum, the success aimed could not be reached was observed.

9-New Geography curriculum are it is not an effective programme university entrance examination, there is lack of knowledge in books, There is no unity among the subjects, the programme was put into execution without planning.

According to the findings gained at the end of the research, various suggestions have been brought up towards reseaches and situations to be made in the future.

ANAHTAR KELİMELER

Coğrafya programı

Programme of Geography

Öğretmen görüşleri

Views of Teacher

Öğrenci görüşleri

Views of Student

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT	ii
ANAHTAR KELİMELER.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLolar LİSTESİ	viii
ÖNSÖZ.....	xi

BÖLÜM I

1.1.GİRİŞ	1
1.1.1.Problem	1
1.1.2.Problem Cümlesi	2
1.1.3.Alt Problemler	2
1.1.4.Araştırmanın Amacı	2
1.1.5.Araştırmanın Önemi	4
1.1.6.Varsayımlar	4
1.1.7.Araştırmanın Sınırlılıkları	5
1.1.8.Tanımlar	5

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	6
2.1.EĞİTİM.....	6
2.2.ÖĞRETİM	6
2.3.ÖĞRENME	7
2.4.EĞİTİMDE PROGRAM ÇEŞİTLERİ.....	7
2.4.1. Eğitim Programı	8
2.4.2. Öğretim Programı.....	8
2.4.3. Ders Programı	8
2.5. EĞİTİM PROGRAMININ FAYDALARI.....	9
2.6. EĞİTİM PROGRAMININ ÖZELLİKLERİ.....	9
2.7. COĞRAFYA EĞİTİMİ VE ÖĞRETİM PROGRAMI.....	12
2.8. DÜNYA’DA COĞRAFYA PROGRAMI UYGULAMALARI.....	13
2.9.TÜRKİYE’DE COĞRAFYA PROGRAMININ CUMHURİYETTEN GÜNÜMÜZE TARİHSEL GELİŞİM SÜRECİ	14
2.10. COĞRAFYA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ GENEL AMAÇLARI	28
2.11. COĞRAFYANIN EĞİTİME KATKISI	29
2.12. COĞRAFYA ÖĞRETİMİNDE ARAÇ GEREÇ VE MATERYAL KULLANIMI VE ÖĞRETİM METOTLARI.....	30

2.13.ÖĞRETİM STRATEJİLERİ.....	33
2.13.1.Tam Öğrenme Modeli	33
2.13.2. Buluş Yoluyula Öğretim Modeli.....	34
2.13.3. Sunuş Yoluyula Öğrenme	35
2.13.4. Araştırma-İnceleme Modeli	35
2.13.5. Tartışma Yöntemi.....	36
2.13.6. Anlatma yöntemi	37
2.13.7. Soru Cevap Yöntemi	37
2.13.8. Problem Çözme Yöntemi	38
2.13.9. Demonstrasyon (Gösteri) Yöntemi	38
2.13.10. Örneklemeye Yöntemi	39
2.13.11. Gezi Gözlem Yöntemi.....	39
2.13.12. İşbirliğine Dayalı Öğretim	40
2.13.13. Laboratuvar Yöntemi	40
2.14. COĞRAFYA DERSİNDE ÖLÇME DEĞERLENDİRME YÖNTEMLERİ	41
2.15. KONU İLE İLGİLİ OLARAK YAPILAN ARAŞTIRMALAR.....	41
BÖLÜM III	
3.1.YÖNTEM.....	45
3.1.1. Araştırmanın Modeli	45
3.1.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	45
3.1.3. Veri toplama aracı ve verilerin toplanması	46
3.1.4. Verilerin analizi.....	46
3.1.5. Kullanılan istatistiksel teknikler.....	46
BÖLÜM IV	
BULGULAR	47
4.1.Araştırmanın Örneklemiyle İlgili Karşılaştırmalı Bulgular	47
4.2.1. Alt Problemlerle İlgili Bulgular.....	56
4.3.2. Alt Problemlerle İlgili Bulgular.....	67
BÖLÜM V	
YORUM VE TARTIŞMA	80
5.1.1. Alt problemle ilgili yorumlar	80
5.2.2.Alt Problemlerle İlgili Yorumlar	82

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER	84
6.1.SONUÇLAR	84
6.2.ÖNERİLER	87

BİBLİYOGRAFYA	89
----------------------------	----

EKLER

EK 1: ÖĞRETMENLERE UYGULANAN ANKET	93
EK 2: ÖĞRENCİLERE UYGULANAN ANKET	97

TABLolar LİSTESİ

Tablo II.1: 1941 Coğrafya Müfredat Programına Göre Derslerin Dağılımı	15
Tablo II.2: 1971-1983 Modern Programlarda Derslerin Dağılımı	16
Tablo II.3: 1983-1987’de Orta Öğretim Coğrafya Müfredat Programının Sınıflara Göre Dağılımı	17
Tablo II.4. 1987-1988’de Orta Öğretim Coğrafya Müfredat Programının Sınıflara Göre Dağılımı	18
Tablo II. 5: Genel Liselerde Haftalık Ders Çizelgesi (Fen bilimleri Alanı)	20
Tablo II.6: Genel Liselerde Haftalık Ders Çizelgesi (Sosyal Bilimler Alanı)	21
Tablo II.7: Genel Liselerde Haftalık Ders Çizelgesi (Türkçe-Matematik Alanı)	22
Tablo II.8: Genel Liselerde Haftalık Ders Çizelgesi (Yabancı Dil Alanı).....	23
Tablo II.9: Anadolu Lisesi Haftalık Ders Çizelgesi (Fen Bilimleri Alanı)	24
Tablo II.10: Anadolu Lisesi Haftalık Ders Çizelgesi (Sosyal Bilimler Alanı)	25
Tablo II.11: Anadolu Lisesi Haftalık Ders Çizelgesi (Türkçe-Matematik Alanı)	26
Tablo II.12: Anadolu Lisesi Haftalık Ders Çizelgesi (Yabancı Dil Alanı)	27
Tablo IV. 1: Yeni Coğrafya Müfredatı Hakkında Yeterli Bilgiye Sahiplik Durumu.....	47
Tablo IV.2:Yeni Coğrafya Programının Coğrafya Eğitimine Getirdiği Yeniliklerin Cinsiyete Göre Değerlendirilmesi.....	49
Tablo IV. 3: Yeni Coğrafya Müfredatının Coğrafya Eğitimine Getirdiği Yenilikler.....	50
Tablo IV. 4:Yeni Müfredata Göre Hazırlanan Coğrafya Dersine Yönelik Kitaplarla İlgili Görülen Aksaklıklar	51
Tablo IV. 5: Öğrencilerin Cinsiyetine Göre Müfredatla İlgili Sorun ve Aksaklıklar	53
Tablo IV. 6: 9 ve 10 Sınıflara Göre Müfredatla İlgili Sorun ve Aksaklıklar	54
Tablo IV. 7: Coğrafya Kitaplarındaki Etkinliklerin Öğrenmeyi Etkileme Durumu	55
Tablo IV.8: Araştırmanın Örneklemiyle İlgili Bulgular	56
Tablo IV.9: Yeni Coğrafya Müfredatının Coğrafya Eğitimine Getirdiği Yeniliklerin Dağılımı	58
Tablo IV.10: Yıllık Öğrenim Süresinin Yeni Coğrafya Müfredatını Uygulamak İçin Yeterlilik Durumu	59

Tablo IV.11: Yeni Coğrafya Müfredatının Uygulanması Hakkında Önerilerin Dağılımı	59
Tablo IV.12: Yeni Müfredata Göre Hazırlanan Coğrafya Dersine Yönelik Kitaplarda Görülen Aksaklıkların Dağılımı	60
Tablo IV.13: Kitabın İçeriğindeki Etkinlikleri Öğrencilerin Yapıp Yapamadığı İle İlgili Düşüncelerin Dağılımı	60
Tablo IV.14: Okulların Fiziki Açından Yeni Müfredatı Uygulayacak Alt Yapıya Sahip Olup Olmadığı İle İlgili Düşüncelerin Dağılımı	61
Tablo IV. 15: Yeni Coğrafya Müfredatında Konuların Bir Bütün Halinde Ele Alınması İle İlgili Düşüncelerin Dağılımı	61
Tablo IV.16: Yeni Coğrafya Müfredatında Yer Alan Arazi Çalışmalarının Uygulanabilirliği İle İlgili Düşüncelerin Dağılımı.....	62
Tablo IV.17: Yeni Coğrafya Müfredatında Öğrenci Başarısını Ölçmeye Yönelik Getirilen Yenilikler Hakkındaki Düşüncelerin Dağılımı	62
Tablo IV.18: Görsel Araçlarla Eğitim Hakkındaki Düşüncelerin Dağılımı.....	62
Tablo IV.19: Yeni Coğrafya Müfredatının Olumsuz Bulunan Yönlerinin Durumu.....	63
Tablo IV.20: Yeni Coğrafya Müfredatında Birincil Ve İkincil Kaynakların Öğrenciye Sunuş Şekli Açısından Uygunluğu İle İlgili Düşüncelerin Dağılımı	64
Tablo IV.21: Yeni Coğrafya Müfredatının Öğrencilerin Konuya Bakış Açısını Değiştirebilirliği İle İlgili Düşüncelerin Dağılımı.....	64
Tablo IV.22: Yeni Coğrafya Müfredatının Uygulanabilirliği Hakkındaki Düşüncelerin Dağılımı	64
Tablo IV.23: Yeni Coğrafya Programının Eleştirilemeyecek Yönleri	65
Tablo IV.24: İyi Bir Coğrafya Dersi İçin Önerilerin Dağılımı	65
Tablo IV.25: Araştırmanın Örnekleminde Yer Alan Öğrencilerle İlgili Bulgular	67
Tablo IV.26: Yeni Coğrafya Müfredatının Öğrencilerin Derse Olan Yaklaşımını Etkileme Durumu.....	68
Tablo IV.27:Yeni Coğrafya Müfredatın ÖSS İçin Yeterlilik Durumu	68
Tablo IV.28:Yeni Coğrafya Müfredatı İle İlgili Sorun Ve Aksaklıkların Dağılımı.....	69
Tablo IV.29:Yeni Coğrafya Kitaplarındaki Etkinliklerin Öğrenmeyi Etkileme Durumu	70

Tablo IV.30:Yeni Coğrafya Müfredatın Getirdiği Yeniliklerin Başarıyı Artırma Durumu	70
Tablo IV.31:Yeni Coğrafya Müfredatının Öğretmenler Tarafından Uygulanabilirlik Durumu	71
Tablo IV.32:Okulların Yeni Coğrafya Müfredatını Uygulamak İçin Fiziki Uygunluğunun Durumu.....	71
Tablo IV.33: Etkinlik Dosyasının Neden Oluşturulduğu İle İlgili Düşüncelerin Dağılımı.....	72
Tablo IV.34: Öğrencilerin Etkinlik Dosyalarını Oluştururken Karşılaştıkları Sorunların Durumu.....	73
Tablo IV.35:Yeni Coğrafya Müfredatında Başarıyı Artırmak İçin Yapılan Yeniliklerin Durumu	74
Tablo IV.36: Ders Kitabının Yeterliliği İle İlgili Düşüncelerin Durumu	74
Tablo IV.37:Yeni Coğrafya Müfredat Programına Göre Ders Saatlerinin Yeterliliği İle İlgili Düşüncelerin Durumu.....	75
Tablo IV.38: Öğrencilerin Yeni Coğrafya Müfredatı İle İlgili Düşüncelerin Durumu.....	75
Tablo IV.39: Öğrencilerin Coğrafya Derslerinde Zorlandıkları Alanların Durumu.....	76
Tablo IV.40:Yeni Müfredata Göre Coğrafya Derslerinde Yapılan Çalışma ve Yenilikler Dışında Başka Nelerin İstendiğinin Durumu	77
Tablo IV.41:Yeni Kitaplardaki Grafikler, Tablolar, Haritaların Yeterli Bulunma Durumu.....	77
Tablo IV.42: Kitaptaki Bilgilerle Çevrede Kullanılan Diğer Yayınların Örtüşme Durumu.....	78
Tablo IV.43:Yeni Müfredattaki Kavram Ağı, Haritalarının Coğrafya Dersini Etkileme Durumu	78
Tablo IV.44: Sadece Yeni Müfredata Göre Hazırlanmış Coğrafya Kitabı İle Hedeflenen Başarıya Ulaşıp Ulaşılmayacağı Durumu	78
Tablo IV.45:Yeni Coğrafya Müfredatının Olumsuz Yönlerinin Durumu	79

ÖNSÖZ

Hızla gelişen ve değişen dünyamızda coğrafya’da program geliştirme, müfredatı yenileme çalışmaları da hep gündemde kalmıştır. Türkiye’de uzun yıllardır uygulanan coğrafya programları artık yetersiz, eksik, uygulanabilirlikten uzaklaşmış, etkin öğrenme modellerine uymayan bir hal almıştır. Bu nedenle coğrafya programının sürekli yenilenmesi, güncellenmesi, yeni program ve müfredat oluşturulması günümüzün en önemli sorunlarından biri olmuştur.

Milli Eğitim Bakanlığı bu gelişmeleri göz önüne alarak 2005/2006 eğitim-öğretim yılında yeni coğrafya müfredatını uygulamaya başlamıştır. Milli Eğitim Bakanlığı’nın pilot uygulama yapmadan yürürlüğe koyduğu Yeni Coğrafya Müfredatı başarıya ulaşmış mıdır? Öğretmen ve öğrencilerin görüşleri nelerdir? Uygulamadaki olumlu ve olumsuz yönler nelerdir? Coğrafya öğretiminde eskiye göre yeni bir çığır açmış mıdır? İşte bu sorunların cevaplarını aramak, yeni coğrafya müfredatının uygulanabilirliğini ortaya koymak, etkin öğrenme modeline uygunluğunu araştırmak, yeni hazırlanacak programların nasıl olması gerektiğini ortaya koymak amacıyla yeni coğrafya müfredatını öğrenci ve öğretmen görüşleri açısından değerlendirilmesi önem arz etmektedir. Bir öğretim programının başarıya ulaşması, amaçlarının gerçekleştirilmesi, ne derece uygulandığına bağlıdır.

Bir öğretim programı, bu programın amaçlarını gerçekleştirecek düzeyde uygulanamıyorsa, etki-tepki durumu ortaya çıkmıyorsa o program beklenen sonucu vermekten uzaktır.

Bu kaçınılmaz gerçeklerden yola çıkarak bu araştırmada; Yeni coğrafya müfredatını öğretmen ve öğrenci görüşleri açısından değerlendirmek, uygulanabilirliğini, eksikliklerini, olumlu ve olumsuz yönlerini ortaya koymak hedeflenmiştir.

Yeni coğrafya müfredatının öğretmen ve öğrenciler açısından değerlendirilmesi, hem bulguların ortaya konulmasında hem de öğretme ve öğrenme sürecinde oldukça önemlidir.

Bu araştırmanın her aşamasında rehberlik eden danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Recep BOZYİĞİT’e, Yrd. Doç. Dr. Ali MEYDAN’a, Yrd. Doç. Dr. Adnan PINAR’a, Yrd. Doç. Dr. Ayhan AKIŞ’a, Yrd. Doç. Dr. A.Doğan BULDUR’a diğer hocalarım ve çalışmam sırasında manevi desteğini esirgemeyen eşime teşekkürü borç bilirim.

Ramazan ÇİMEN

KONYA-2008

BÖLÜM I

1.1.GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, araştırmanın varsayımları, araştırmanın sınırlılıkları ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1.1. Problem

Coğrafya, Ortaöğretim kurumlarında okutulan temel derslerden biridir. Coğrafya, insan ile çevre etkileşimini ve bu etkileşimin dağılışı, ilişkilendirme, sebep-sonucunu analiz eden bir bilimdir. Coğrafya aynı zamanda hayata dönük, uygulamalı inceleme ve araştırmaya dayanan bir bilimdir. Öğrencilerin yakın ve uzak çevresiyle öğrendikleri arasında ilişki kurması, algılaması, yorumlaması, anlamlandırması bakımından önemlidir.

Coğrafya dersinin genel amacı, bireyin bilgi, beceri, tutum, davranış kazanması, yaşadığı ülkeyi tanıması ve anlamlandırması çevre ve insan etkileşimini özümsemesi olarak tanımlanabilir.

Bu amaçlara en iyi şekilde ulaşmak maksadıyla Türkiye’de coğrafya programı pek çok kez değiştirilmiştir. İlk değişiklik Cumhuriyet döneminde 1941 Türk Coğrafya Kongresiyle yapılmıştır. 1973 yılına kadar uygulanan program, bu tarihten günümüze dört kez daha önemli ölçüde değiştirilmiştir. Programdaki değişiklikler bazen ders saati sayısının düzenlenmesi bazen derslerin seçmeli olma durumu bazen de programın içerik amaçlarına yönelik önemli değişimler şeklinde gerçekleşmiştir.

Günümüzde coğrafya eğitim sistemindeki mevcut durumun köklü değişikliğe ihtiyaç duyduğu hakkında çeşitli söylemlere rastlanılmaktadır. Ezberden uzak, yaparak ve yaşayarak öğrenme esaslı, aktif öğrenci, pasif öğretmen merkezli eğitim modelinin hayata geçirilmesi sürekli gündemde kalmıştır. Öğrenci-öğretmen etkileşiminin öğrenmedeki rolü de her zaman tartışılmıştır. Yapılması gereken temel değişikliklerin başında ise öğrenmenin öğrenci merkezli olarak yapılması yer almaktadır.

Geleneksel eski coğrafya öğretim modelinde her şey büyük oranda öğretmene göre şekillenmişken, yeni coğrafya öğretim programında öğrenci merkeze alınmış ve öğretmene rehber olma görevi kalmıştır.

Eski coğrafya öğretim programlarında ders konuları temelde yer alırken, öğretmen merkezli öğretim modeli benimsenmiştir. Yeni coğrafya programın getirdiği en önemli değişiklik ise modern yöntemler öğrencinin öğrenim sürecine aktif olarak katılmasını sağlamak olmuştur. Programda öğrencilerin bilgileri ezberleyerek değil, bilgilerin altında duran gerçekleri araştırarak öğrenmeyi gerçekleştirme, çok yönlü becerilerini geliştirme gibi öğretim stratejileri yer almaktadır.

Gerçek anlamda öğrenme, öğrenmeyi öğrenmekle başlıyorsa yeni coğrafya programında kendine özgü öğrenme yöntemlerini kullanmak, analiz, sentez ve yorum yapabilme yeteneğini geliştirmek yeni coğrafya programının gerçek hedefleri olmuştur.

Yapılan araştırmada öğrenci merkezli yapılandırmacı yeni coğrafya öğretim programında uygulamada ne tür problemler yaşanmaktadır? program hedefine ulaşmış mıdır? Derslerin işlenişinde yeni program öğrenciler üzerinde olumlu etki yapmış mıdır? sorularına cevap aranmıştır.

1.1.2.Problem Cümlesi

Öğretmen ve öğrencilere göre yeni coğrafya müfredatının uygulanmasında karşılaşılan güçlükler nelerdir?

1.1.3.Alt Problemler

1. Coğrafya öğretmenlerine göre yeni coğrafya programının uygulanmasında karşılaşılan güçlükler nelerdir?
2. Ortaöğretim öğrencilerine göre yeni coğrafya programının uygulanmasında karşılaşılan güçlükler nelerdir?

1.1.4.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, lise coğrafya öğretim programının içeriği ve eğitim-öğretim sürecindeki mevcut durumunu öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre ortaya koymaktır. Değerlendirmede; eski ve yeni coğrafya programları karşılaştırılacak, içerik, materyal, yöntem, strateji, uygulanabilirlik durumları incelenecektir.

Bu amaç çerçevesinde yeni coğrafya müfredatının eski müfredatla karşılaştırılması, olumlu, olumsuz yönlerinin kıyası ve daha sonra uygulanacak programlarda olması

gerekenlerin tespiti için Konya İl Merkezinden seçilmiş öğrenci ve öğretmenlere uygulanan anketler ile şu sorulara cevap aranmıştır.

1. Öğretmenlerin,
  - a) Yeni lise coğrafya müfredatıyla ilgili görüşleri nelerdir?
  - b) Yeni coğrafya müfredatının coğrafya eğitimine gerektirdiği yenilikler nelerdir?
  - c) Yeni coğrafya müfredatındaki coğrafya ünitelerinin öğretim sürecinde kullanılan araç-gereç ve materyal kullanımına ilişkin görüşleri nelerdir?
  - d) Yeni coğrafya müfredatındaki coğrafya ünitelerinin değerlendirilmesine ilişkin görüşleri.
  - e) İdeal bir coğrafya programında olması gerekenler nelerdir?
2. Öğrencilerin,
  - a) Yeni coğrafya müfredatı ile ilgili görüşleri nelerdir?
  - b) Yeni coğrafya müfredatının coğrafya eğitimine getirdiği yenilikler nelerdir?
  - c) Yeni coğrafya müfredatındaki coğrafya ünitelerinin öğretim sürecinde kullanılan yazılı kaynak araç-gereç materyal kullanımına ilişkin görüşleri nelerdir?
  - d) Yeni coğrafya müfredatındaki coğrafya ünitelerinin öğretim sürecinde kullanılan öğretim yöntemlerine ilişkin görüşleri nelerdir?
  - e) Yeni coğrafya müfredatında olması ve olmaması gerekenler hakkındaki görüşler nelerdir?
3. Öğretmenlerin kıdem, hizmet yılı, hizmet içi eğitim durumlarına göre yeni Coğrafya Müfredatındaki Coğrafya ünitelerinin genel amaçları, içeriği, uygulanabilirliğine ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Yeni Coğrafya Müfredatının uygulanabilmesi ve içeriğinin geçerliliği için öğrencilerin ve öğretmenlerin kaynak kitap-materyal, öğrenci cinsiyetine göre görüşleri nelerdir?
5. Öğretmen ve öğrencilerin Yeni Coğrafya programının öğrenci başarısındaki yeri hakkındaki görüşleri nelerdir?

1.1.5.Araştırmanın Önemi

Bu çalışmada 2005-2006 öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlanan coğrafya müfredatı ile öğrencilerin duyuşsal, bilişsel ve davranışsal, tepkileri ve bu tepkilerinin öğrenme düzeylerine olan etkileri, mevcut programın geçerliliğinin ortaya konulması ve elde edilen bulgular doğrultusunda daha sonra yapılacak programların düzenlenmesi için öneriler sunulması açısından önem arz etmektedir.

Bilindiği üzere günümüzde coğrafya öğretiminin verimini, uygulanabilirliğini, öğrenci başarısındaki rolünü etkileyen bazı faktörler bulunmaktadır. Çevre şartları, araç-gereç, kullanılan materyaller, programın içeriği, okul, sınıf durumu, teknolojik gelişmeler, ders kitapları, öğrenci yapısı vb. gibi birçok faktör coğrafya müfredatının uygulanmasında etkilidir. Bu nedenlerden dolayı yeni coğrafya müfredatının öğretmen ve öğrenci görüşleri açısından değerlendirilerek, elde edilen bulgular ile hem öğrencilere, hem eğitim sistemimiz hem de öğretmen ve velilere araştırmanın yararlı olacağı kanaatindeyim. Programa ilişkin bulguların ve önerilerin daha sonra yapılacak coğrafya programlarına yönelikte rehberlik etmesi, mevcut programların etkililiğinin artırılması açısından önemlidir. Uygulanmakta olan programların eksikleri, olumlu ve olumsuz yönleri tespit edilip, bu doğrultuda geliştirilerek yapılacak yeni coğrafya programları eğitimimizde başarımızı daha da artıracaktır.

Öğretmen ve öğrenciler uygulanan programda en iyi değerlendiriciler konumundadır. Bu nedenle bu araştırmanın programın değerlendirmesinde, iyileştirilmesinde, etkin bir program haline getirilmesinde öğretmen ve öğrencilerin rolü dikkate alınmıştır.

1.1.6.Varsayımlar

1. Oluşturulan anket sorularının araştırma için gerekli verileri ortaya çıkaracağı,
2. Uygulanan anketlerin yeni coğrafya müfredatını, müfredatının amaçlarını, sorunlarını ve mevcut durumunu değerlendirmede yeterli olduğu,
3. Örnekleme oluşturan coğrafya öğretmenleri ve lise öğrencilerinin evreni temsil ettiği var sayılmıştır.

1.1.7.Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma;

1. 2006–2007 eğitim-öğretim yılı ile,
2. Konya il merkezindeki lise 1. ve 2. sınıf öğrencileri ve öğretmenleri ile,
3. Veri Toplamak amacıyla oluşturduğumuz ankette açık uçlu sorular çoğunlukta olmak kaydıyla öğrenci ve öğretmenlere toplamda 49 anket sorusu ile,
4. Konu ile ilgili yabancı ve yerli kaynaklar ile sınırlıdır.

1.1.8.Tanımlar

Eğitim: Bireyin yaşantısında belli amaçlara yönelik olumlu ve olumsuz davranış değiştirme sürecidir. Bununla birlikte ; bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir, şeklinde tanımlanmıştır (Ertürk, S., 1998, s.12).

Öğretim: Belli bir amaca, hedefe göre gereken bilgileri aktarma, verme iş ve eylemidir.

Öğretme: Öğrenmenin belli amaçlar doğrultusunda başlatılması, öğrenen kişide öğrenmeyi sağlama sürecidir.

Öğrenme: Bireyin yaşantısıyla az çok kalıcı izli davranışlarındaki değişikliklerdir.

Ortaöğretim: İlk öğretim ile Yüksek öğrenim arasında gerçekleştirilen eğitim-öğretim.

Öğretim Programları (Müfredat): Milli Eğitimin ve okulun amaçların, bireylerin, toplumun beklentilerine karşılık verebilecek nitelikte olan varolan bilgilerin sistemli bir şekilde öğrencilere aktarılması amacı ile yapılan tüm etkinliklerdir. Kısaca öğrenme ve öğretme süreçleri ile ilgili tüm etkinliklerdir

Coğrafya: Yeryüzünü inceleyen araştıran sonuçlar ortaya koyan bilimdir.

II. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu bölümünde eğitim ve öğretim ile ilgili temel kavramlar, eğitim programı ve özellikleri, cumhuriyetten günümüze lise coğrafya müfredatının tarihsel gelişim süreci, lise coğrafya müfredatı ve programının uygulanması ile ilgili açıklamalar, lise coğrafya programının genel ve özel amaçları, materyal kullanımı, öğretim stratejisi, yöntem ve teknikler, coğrafya öğretimi gibi konular incelenmiştir.

2.1.EĞİTİM

Günümüzde en çok kullanılan kavramlardan biri sayılan, eğitim; insanın yaşantısında, davranış değiştirme süreci olarak ifade edilebilir.

Eğitim, kısaca davranış değiştirme sürecidir (Türkoğlu, 1994, s.1). Eğitim literatürü tarandığı zaman eğitim ile ilgili karşımıza birçok tanım çıkmaktadır. Bunlar içinde en bilinen ve kabul gören başlıcaları şunlardır;

Eğitim; Biyolojik, kültürel ve sosyal bir varlık olan insanı olumlu yönden yetiştirmeyi, geliştirmeyi hedefleyen bir süreçtir. Ertürk'e göre eğitim; Bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı yönde istendik davranış değişikliği meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1998, s.12).

Büyükkaragöz ve Çivi'ye göre eğitim; “insanların diğer insanları belli bir maksatla kültürlemelerine ya da kasıtlı kültürleme süreci” şeklinde tanımlanmıştır (Büyükkaragöz, Çivi, 1999, s.26).

Bu tanımlamalardan da anlaşılacağı üzere; eğitim kısaca öğrenme, öğretme etkinliği, kişisel davranış değiştirme süreçleri ve hazırlanan eğitim öğretim programları çerçevesinde ortaya konan hedeflerin gerçekleştirilmesi süreci olarak açıklanmaktadır.

2.2.ÖĞRETİM

Var olan bilgilerin sistemin, bireylere aktarılması işi olarak yorumlayabileceğimiz öğretimin, daha birçok tanımı bulunmaktadır. Bunlardan bazıları; Kıncal'a göre öğretim; “Eğitimin planlı ve programlı bir şekilde belirli bir zaman diliminde ve belirli bir mekanda gerçekleştirilen bölümüdür” (Kıncal, 1997, s.3). Bruner'e göre öğretim; “ Büyümeye destek ve şekillendirme gayreti”dir (Bruner, 1991).

2.3.ÖĞRENME

Belki de insanların en önemli karakteristik özelliklerinden biridir. Öğrenme; beşikten mezara kadar insanoğlunun doğayı anlamaya, özümsemeye, yorumlamaya, anlamlandırmaya çalışmasıdır. Dolayısıyla öğrenme eğitimin en önemli unsurlarında biri olarak, eğitim öğretimin bilimsel, pratik ve kişiye dönük kısmını ifade eder. Bu kadar önemli olan bir kavramın da birçok tanımı yapılmıştır. Bunlardan bazıları;

Bireyin öğrenmesi yaşam boyu süren bir oluşumdur (Başaran, 1982, s.239).

Öğrenme bireyin çevresi ile etkileşimi sonucu kendisinde meydana gelen nispeten kalıcı izli değişimlerdir (Fidan, 1985, s.85).

2.4. EĞİTİMDE PROGRAM ÇEŞİTLERİ

Program: Yapılması gereken iş ve eylemlerin bir sistem, bir çerçeve dâhilinde, zaman ve mekân kavramları dikkate alınarak şemasının oluşturulmasıdır. İş ve eylemler bu şema-taslak sayesinde belli bir zamanda, belli bir mekânda, belli amaçlar doğrultusunda gerçekleştirilebilir. İşte programın asıl önemli olduğu yer de burasıdır.

Eğitim alanında programın önemi tartışılmaz derecede önemlidir. Eğitim programlarının hedefe ulaşması, programların içeriği, şekli ve uygulanabilirliğine bağlıdır, bu durum programın sistematikliği ile ilgilidir.

Okul eğitiminin planlı, düzenli ve kontrollü bir süreç olması da önceden hazırlanan programlarla sağlanmaktadır (Büyükkaragöz, 1997, s.1).

Görüldüğü üzere eğitim programının önemi tartışılmazdır. Çünkü ancak bu programlar sayesinde eğitim öğretim süreci şekillendirilmekte ve hedefler, memleketin her yerinde, öğretim kademeleri bazında gerçekleştirilmektedir.

Eğitim alanındaki programlar; eğitim bilimcilerin geneline göre; eğitim programı, öğretim programı, örtük program, müfredat programı ve ders programı olarak belirtilmiştir.

2.4.1.Eğitim Programı

Eğitim programını; Belli bir zaman sürecine bağlı kalınarak, belli bilgiler sistematiiğinin farklı araçlarla, alıcıya aktarılması işleminin bütünü olarak ifade edebiliriz.

Öğrencilerin istenilen davranışlara ulaşmasını sağlamak için belirlenmiş etkinliklerin tümüdür, şeklinde belirtilebilir.

Aslında eğitim programı uygulanabilir, dinamik yani esnek, yeni gelişmelere açık, amaçlara uygun faaliyetlerin tümü olmalıdır. Dolayısıyla okul içi ve okul dışı öğrencilere kazandırılacak davranışların, kazandırılması olarak ifade edebiliriz.

Eğitim programı okulda veya bir eğitim yerinde öğrencilerin önceden belirlenmiş eğitim amaçlarını gerçekleştirmek için planlı faaliyetlerin tümüdür (Bedir, 1997, s.47).

2.4.2.Öğretim Programı

Eğitim programı içinde öğrencilere var olan bilginin nasıl, ne şekilde aktarılacağını, kullanılacak materyalin ne olacağı, zamanlaması, hedefe ulaşabilirlik düzeyinin tespiti için yapılan programa öğretim programı diyebiliriz. Ertürk'e göre öğretim programı; "Eğitim programında işaret edilmiş faaliyetlerin nasıl yapılacağını, yani istendik öğrenmeyi sağlamada kullanılacak yöntemler ve malzemeyi gene zaman ve sıra olarak gösteren programlardır (Ertürk, 1998, s.100).

Büyükkaragöz'e göre öğretim programı; "Belli bir öğretim basamağındaki çeşitli sınıf ve derslerle okutulacak konuları, bunların amaçlarını, her dersin sınıflara göre haftada kaç saat okutulacağını ve öğretim metotlarını, tekniklerini gösteren kılavuzdur. (Büyükkaragöz, 1997).

2.4.3.Ders Programı

Eğitim ve Öğretim Programının Tezlerinden biri olan ders programı; eğitim programını gerçekleştirmek amacıyla, dersin amacı ve içeriğini dikkate alarak, öğrencide istendik davranış değiştirme sürecinde etkili olan program şeklinde tanımlayabiliriz.

"Bir disiplinin amacı, muhteva, öğretme-öğrenme süreçleri ve değerlendirmede düzen programıdır (Büyükkaragöz, 1997).

Tüm bunların yanı sıra ders programı için bir öğretmenin sınıfında dersine dönük ders saati içinde yapılacak faaliyetlerin bir toplamı olarak düşünülebilir.

2.5. EĞİTİM PROGRAMININ FAYDALARI

Madem ki eğitim programı sistemli bir şekilde bilgi aktarma işi, madem ki eğitim programsız olmuyor o zaman eğitim programının sağladığı yararları kısaca sıralayalım:

a) Eğitimde verimi ve üretimi artırır.

Ülke ihtiyaç ve hedefleri dikkate alınarak, genele göre hazırlanmış programlar öğreticilerin hatalarını en aza indirir ve eğitimde verimi artırır.

b) Öğretmenlere rehberlik eder

Tecrübeli veya tecrübesiz tüm öğretmenler için kargaşayı önlemek adına kılavuz kaptandır.

c) Eğitim öğretim faaliyetlerine yön verir

Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin amaçları doğrultusunda ne şekilde yapılacağını belirler.

d) Eğitim öğretim faaliyetlerini kolaylaştırır.

Sistemli bir şekilde uygulanan programlar eğitim-öğretim faaliyetlerini karmaşadan uzaklaştıracak, anlaşılabilir eğitim-öğretim faaliyetlerinin uygulanmasını sağlar.

e) Son olarak iyi bir eğitim programının işlevsel ve esnek olması gerekir denilebilir. Amaç, her öğrencinin ilgi ve ihtiyaçlarına cevap verecek ve hedefleri gerçekleştirecek bir programı ortaya koymaktır.

2.6. EĞİTİM PROGRAMININ ÖZELLİKLERİ

Belli bir zaman diliminde sistemli bir şekilde öğrencilerin istenilen hedeflere ulaşmasını sağlamak amacı ile oluşturulan eğitim programının özellikleri maddeler halinde aşağıda belirtilmiştir.

a) Toplumun beklentilerine uygun olmalıdır.

Eğitim programları gerek devlet gerekse toplumun beklentilerine cevap vermelidir.

Eğitim programları ile devletin esasları ve eğitim politikası öğrencilere kazandırılmaktadır. Dolayısıyla kendini gerçekleştirmiş, ideal vatandaşların topluma kazandırılması gerekir.

b) Esnek olmalı, yeni gelişmelere açık olmalıdır.

Eğitim faaliyetlerini zamana ve mekâna göre gerekli olan şartlarda taslak(çerçeve) programlarla desteklenmeli, onu yaşadığımız zamana uydurmalıyız.

Değişen dünyada, bilgilerinde giderek arttığı aşikârdır. Bu sebeple, okullarda uygulanan eğitim programları da değişmektedir. Toplumun gelişmesi de göz ardı edilmeyeceğine göre programlar esnek olmalı, değişimlere açık olmalıdır.

Toplumların ekonomik, politik, sosyal ve teknolojik yönlerde gösterdikleri gelişmeler de programların esnek olması ve yeniden ele alınması ve uygulanmasını gerektirmektedir (MEB, 1967, s.63).

Öğrencilerin farklılığı, çevre şartlarının farklılığı, teknolojiyi ve bilimsel alanlardaki gelişmeler, toplumun beklentileri, eğitim programının esnek olması gerektiğinin sebepleri olarak belirtilebilir. Eğitim günümüzde hala gelişen bir teknolojidir. Bu teknoloji ile bireylere yeni ve olumlu davranışlar kazandırmak gerekmektedir (Özdemir ve Nalçacı, 2002, s.30).

c) Eğitimcilere yardımcı olmalıdır.

Hazırlanan eğitim programları öğretmenlerin kılavuzu olmalıdır. Programın kötü uygulanabilirlikten uzak olan programları uygulayanlara büyük görev düşmektedir. Öğretmenlerin en iyi kılavuzu eğitim programlarıdır.

d) Eğitim programı açık ve anlaşılır olmalıdır.

Öğreticiler tarafından uygulanacak olan eğitim programının hedeflere ulaşması için açık ve anlaşılabilir olması şarttır.

Eğitim programları belli temellere oluşturulmuş sistemler yumağıdır. Eğitim programının dayandığı bazı temeller aşağıda belirtilmiştir;

a) Bireysel Temel:

Bireyin yaşamsal ihtiyaçları ve eğitim ihtiyaçları bireysel temelde oldukça önemlidir. Birey eğitim programının en önemli temelinden biridir. Birey ile eğitim programı örtüşmelidir. Yoksa çatışma doğar ve program amacını gerçekleştirmez.

Geliştirilecek olan program bireyin tanınması ve ihtiyaçlarının dikkate alınmasıyla orantılı olarak ya iyi ve başarılı yada kötü ve başarısız bir program olacaktır (Büyükkaragöz, 1997, s.14-15).

b) Sosyal toplumsal Temel:

Bilindiği üzere toplumsal yapı her geçen gün değişmektedir. Bu değişimler de eğitim programını etkiler. Değişen toplumun yapısına uygun programlar geliştirmek program ve birey açısından oldukça önemlidir. Bir eğitim programı bireyden, toplumdan uzak kalmaz. Çünkü bireyler ileride toplumun temel taşlarını oluşturacak, birey toplumun bir parçası olacaktır.

Toplumda meydana gelen gelişme ve değişmeler öncelikle müfredat programlarını ve eğitim programlarını etkiler. Örneğin günümüzde fen bilgisi öğretmenliğinin popülaritesini yitirmesi, iş imkânlarına bağlı olarak gerçekleşmiş bir olaydır. Eğitim programını yakından etkileyen iş imkânları, programlar yapılırken dikkate alınmaz ise fen bilgisi öğretmenlerinden mezun iş bulamayacak bireyler bir süre sonra bu alanı tercih etmeyeceklerdir. Sonuç olarak eğitim programı bireyin sosyal gelişimini ve topluma uyumunu sağlayacak biçimde hazırlanmalıdır. Böylece, programlar toplumsal temel üzerine oturmuş olacaktır (Büyükkaragöz, 1997, s.8-9).

c) Psikolojik Temel

Eğitim psikolojisi, eğitim programının amaçlarına daha iyi hizmet etmesi için temel taşlardan birisidir. İnsan davranışlarını ve altında yatan nedenleri araştıran psikoloji bilimi programlarının hazırlanmasında uygulanmasında vazgeçilmez unsurdur.

Bireyi tanımak, bireye ne tür eğitim programı oluşturulması açısından önem arz etmektedir.

d) Ekonomik Temel

Eğitimin bir bakıma üretim-tüketim faaliyeti olduğu düşünülürse, programların yapılmasında, program etkinliklerinin uygulanmasında ortaya çıkacak maliyetin eğitimi etkileyeceği söylenmelidir. Gelişmiş ülkeler arasına girmek için daha fazla eğitim felsefesi doğrultusunda, eğitim bir yatırımdır.

Bir eğitim programının çok iyi hazırlanmış olması, en modern metotlarla yapılmış olması, programın çok iyi olduğunu kanıtlamaz.

Bir programın amacına ulaşması için gerekli ortamdan yoksun bir eğitim kurumu için iyi eğitim programı yetersizdir. Eğer programlar ekonomik değerler dikkate alınarak hazırlanırsa hem topluma daha iyi uygun olacak, hem de başarısı artacaktır (Büyükkaragöz ve Çivi, 1999, s.199).

e) Konu Alanı Temeli

Çağımız giderek bilgide branşlaşma yoluna gitmektedir. Eğitimde de branşlaşma şarttır. Farklı bilgiler, farklı eğitim programları ile bireye aktarılmaktadır.

Eğitim programlarında belli konuların olması bireyin daha iyi öğrenmesi ve topluma daha kolay ayak uydurma sürecini kolaylaştıracaktır.

Programlar konu yığını haline getirilmeli, gerekli konular programda yer almalıdır. Hiçbir amaca hizmet etmeyecek bir konunun programda yeri yoktur (Büyükkaragöz, 1999, s.12).

f) Felsefi Temel

Eğer insanların felsefenin dışında olmayacakları düşünülürse, eğitim programı felsefesiz olmaz diyebiliriz.

Eğitim programı sadece davranışa yada sadece zihinsel eğitime veya bilgiye yönelik olmamalıdır.

Eğitim programı, bireyin hayat görüşü, inançları, bilgi beceri ve tutumları dikkate alınarak hazırlanmalıdır ki, başarılı olsun.

2.7.COĞRAFYA EĞİTİMİ VE ÖĞRETİM PROGRAMI

Coğrafya, yeryüzünde meydana gelen olayları ve bu olayların canlılar üzerindeki etkisini, insan çevre etkileşimini, yeryüzü olaylarının meydana geliş sebeplerini sonuç ve dağılışını inceleyen bilim olarak bilinmektedir. Kısaca müfredat programı diyebileceğimiz Coğrafya eğitim ve öğretim programı; coğrafya dersinin belirlenen hedefler doğrultusunda işlenmesi, konuların öğretilmesinde uygulanacak metot ve teknikler ile coğrafya biliminin neden, nasıl, ne şekilde öğretileceğinin tespit edilmesi açısından oldukça fazla önem arz etmektedir. Bu pencereden bakıldığında tüm bireylerin yetiştirilmesinde ülkemizin kalkınması, gelişmesi, ülkenin değer yargıları doğrultusunda hareket edilmesi, vatan millet sevgisini aşılama bilincinin yerleştirilmesi coğrafya müfredatının gerçekleştirilme amaçlarından bazılarını oluşturmaktadır.

Teknolojik gelişmeler ve imkânlar, bilgi beceri ve tutumlar amaç ve hedefler bir programa yansıtıldığı oranda o program değer kazanır. Programları belirlenen hedefleri, ilkeleri, içeriği, uygulanacak yöntem ve teknikleri, araç gereçleri hedeflere ne düzeyde ulaşacağını ve ulaşıldığını gösteren kriterleri kapsamaktadır.

Türkiye’de Cumhuriyetin ilanıyla başlayan coğrafya öğretim programının günümüze kadar yapılan tüm düzenlemeler dikkate alındığında; köklü değişiklikler yapılmadığı daha önceki programların benzeri olduğu söylenebilir. Bu olumsuz durum coğrafyanın yer adları ezberlemekten başka bir işleme sahip olmayan sıkıcı bir ders olarak algılanmasına sebep olmaktadır (Engin, Akbaş, Gençtürk, 2003).

Türkiye’de ve Dünyada coğrafya öğretim programının ezberci değil standartları belli, esnek, teknolojik gelişmelere açık, uygulanabilir olması, internet uygulamasının yapılması farklı perspektiflerin dikkate alınması, pozitif düşünme etkinliğine yönlendirme, açık global ve transfer edilebilir nitelikte öğrenme sağlaması, coğrafya öğretim programının hedeflerine ulaşması açısından önemlidir. Bu da sürekli yeni program denemeleri ile gerçekleşecektir.

2.8.DÜNYA’DA COĞRAFYA PROGRAMI UYGULAMALARI

Coğrafyada müfredat (program) geliştirme; coğrafya biliminin neden nasıl öğretileceği, coğrafya eğitiminde kullanılacak materyaller, amaç ve beklentiler, gelişen ve değişen dünyaya ayak uydurma gereksinimi ile ortaya çıkmıştır.

Coğrafya eğitiminde program geliştirme ulusal bir sorun haline gelmiştir. Belirlenen hedeflere ulaşmak için tüm dünya ülkeleri yakından takip edilmekte ve yeni uygulamaları hayata geçirme çabaları öteden beri devam etmektedir. İşte bu nedenle farklı ülkelerde eğitim adına meydana gelen köklü reformlar ve program çalışmaları dünya ülkelerinde birbirine yakın zaman aralıklarında hayata geçirilir.

Dünyadaki coğrafya eğitimi ve program araştırmalarına bakıldığında Türkiye’nin oldukça geride olduğu bilinmektedir. Coğrafya eğitimi adına yapılan bazı çalışmalar; ABD’ndeki coğrafya eğitimcileri 1984 yılında “Guideline for Geographic Education” adlı eserin basılmasıyla coğrafya müfredatının geliştirilmesinde önemli rol oynadılar.

Yine Amerika Birleşik Devletlerinde bazı coğrafya standartlarının öğrenciye nasıl kazandırılacağı; “National Geographic Society” tarafından kılavuz kitap ve rehberleri yayımlamıştır.

Günümüzde dünya ülkelerinde coğrafya eğitimi;

Teknolojik gelişmelere uygun, varolan bilginin aktarılması ve anlamlandırılmasında etkili, plan ve programlı bir şekilde uygulanabilir deney gezi gözleme dayalı, CBS sistemine uygun bilgisayar internet gibi araçlarla destekli yerel ve küresel problemlere çözüm olabilen, dinamik bir yapıya sahip tarzda programlarla uygulanmaktadır.

2.9.TÜRKİYE'DE COĞRAFYA PROGRAMININ CUMHURİYETTEN GÜNÜMÜZE TARİHSEL GELİŞİM SÜRECİ

Ülkemizde coğrafya eğitiminde ilk köklü değişiklik 1923 Cumhuriyetin ilanı ile başlamıştır. Zaten Türkiye'de program geliştirme çalışmaları da Cumhuriyet'in ilanı ile gerçekleşmiştir. Yeni kurulan bir devlet, yeni hedefler, bu değişikliğin temel nedenleriydi. 3 Mart 1924'te çıkarılan Tevhid-i Tedrisat kanunu modernleşmedeki en önemli adımdır. Çünkü yeni kurulan devletin, evrensel ve uygulanabilir bir eğitim politikasına, eğitim müfredatına zorunlu bir gereksinimi vardı. Şu da belirtilmelidir ki; Türkiye'de 1. Dünya Savaşı sonucunda çok önemli değişimler görüşmüştür. Oysaki Avrupa için özellikle olumsuz açıdan önemli değişimlerin gerçekleştiği pek söylenemez.

Türkiye'de dün olduğu gibi günümüzde de Avrupalı tarzda müfredat programları örnek alınmaya çalışılmıştır. I. Dünya Savaşı ile Türkiye'deki köklü değişimler II. Dünya Savaşı'ndan sonra pek görülmemiştir. Ancak 1941 Türk Coğrafya Kongresi değişim ve gelişimin zorunluluğu nedeniyle yapılan çalışmalar arasında yer almaktadır.

Program geliştirme etkinlikleri 1950'li yıllardan itibaren (II. Dünya Savaşı sonu) sistemli bir şekilde artmıştır (Gözütok, Dilek, 2003).

Coğrafya öğretim programlarında geçmişten günümüze kadar yapılan düzenlemeler köklü bir değişim ve yenilik getirmemiş hatta, harita bilgisi, değişen bölgesel koşullar, coğrafi içerik açısından yenilik olarak değil, birbirinin benzeri olarak görülebilir (Girgin, Ertürk, 2006).

Ülkemizde coğrafya programları hiçbir zaman çağın getirdiği yenililere açık olmamıştır. Bu nedenle de coğrafya ezberci sistemden uzaklaşamamıştır.

Türkiye'de coğrafya öğretim müfredatında meydana gelen değişim ve gelişmeleri şöyle sıralayabiliriz.

a) 1941 Lise Coğrafya Müfredat Programı

1941’de toplanan Türk Coğrafya Kongresi program komitesinin liseler için hazırladığı coğrafya müfredat programı, bazı değişiklikler yapılmakla birlikte 1973 yılında yürürlüğe konan modern programların uygulanmasına kadar varlığını korumuştur (Engin, Akbaş, Gençtürk, 2003).

Bu Dönemde coğrafya müfredatı liselerin tüm sınıflarına dağıtılmıştır. Müfredatta bükük değişiklikler yapılmamıştır. Ancak derslerin adları değiştirilmiştir. 1941 1. Coğrafya kongresinde lise coğrafya müfredatı tablo 1 de gösterilmiştir.

Tablo II.1: 1941 Coğrafya Müfredat Programına Göre Derslerin Dağılımı

Liseler	Ders adı	Sınıf	Haftalık ders saati
Genel liseler	Umumi coğrafya	1.	2
	Devletler coğrafyası	2.	2
	Türkiye coğrafyası	3.	2
Ticaret liseleri	Memleketler coğr.	1.	2
	Umumi iktisadi coğr	2.	2
	Türkiye coğrafyası	3.	2
Sanat okulları	Umumi coğrafya	1.	2
	Devletler coğrafyası	2.	2
	Türkiye coğrafyası	3.	2
Öğretmen okulları	Umumi coğrafyası	1.	2
	Devletler coğrafyası	2.	2
	Türkiye coğrafyası	3.	2

Kaynak: MEB Dergisi, 2003, sayı: 157.

1940-1970’li yıllarda Türkiye’de coğrafya programlarının ger yıl yeniden düzenlenmesi, yenilenmesi gerekmektedir. Çünkü ülkede sosyal ve ekonomik alanda meydana gelen değişme ve gelişmeler bu yargıyı kabul zorunluluğunu ortaya çıkarmaktadır. Maalesef bu dönemde coğrafya öğretiminin esasları belirlenememiş, önemi kavranamamış olacak ki olayları en iyi tahlil etmemizi sağlayacak çevre insan ilişkisini izah edecek, beşeri ve ekonomik varlıklarımızı tanıttak coğrafya programı değiştirilmemiştir.

Toplumda meydana gelen dinamizm ve modern eğitim programları gündeme geldikçe eski programlarda değişmeler kaçınılmaz olmuştur.

1957 yılında coğrafya öğretim programı yeniden düzenlenmiştir. Düzenlenen 1957 yılı programında 1941’e bazı olumsuz değişiklikler yapılmıştır. Bunlar arasında metot-yöntem hatası, içerik hatası uygulama hatalarını belirtebiliriz.

1957'den 1971'e kadar çeyrek asırlık sürede dünyada meydana gelen tüm olaylara kayıtsız kalınacak coğrafya müfredatını değiştirilmemiştir.

b) 1971–1983 Yılları Arasında Uygulanan Coğrafya Öğretim Programı

Bu dönemde önce lise birinci sınıflar için bir taslak program hazırlanmış ve daha sonra coğrafya dersinin amaçları tekrar belirlenmiştir.

Ele alınan bütün konular, insan ve insan faaliyetleri ile doğal ortamı, karşılıklı etkileşimi esasına dayanılarak belirtilmiştir (Aydın, 2005, s.42).

Bu özelliği ile 1971 coğrafya programı daha önce hazırlanan programlara göre daha iyidir.

22 Mart 1971 tarihli Coğrafya müfredatı birçok açıdan Türk Milli Eğitimi'nin en iyi hazırlanmış programı olarak görülebilir. Bu programda hem gerekli açıklamalar hem de derslere ilişkin hedefler belirtilmiştir.

1973 yılında yürürlüğe konulan modern coğrafya programı 1983 yılına kadar uygulanmış ve 1941 yılı programı yeni programın temelini oluşturmuştur. Bu programda coğrafya öğretiminin amaçları belirtilmiş, eski müfredata göre geniş kapsamlı hazırlanmış ancak hedef davranışlara değinilmemiştir.

Bu dönemde orta öğretim coğrafya programları modern programların uygulanacağı gerekçesiyle coğrafya derslerinin ağırlığını dokuzuncu sınıfta toplam ve haftaya dört saatlik eğitim süreci tanınmıştır. Bu haliyle düşünüldüğünde programın verimsiz olduğu düşünülebilir. Bu program 1983-1984 öğretim yılına kadar uygulanmıştır.

Tablo II.2: 1971-1983 Modern Programlarda Derslerin Dağılımı

Liseler	Sınıf	Haftalık ders saati
Genel liseler	1,2,3	2
Kız meslek liseleri	1,2,3	2
Endüstri meslek liseleri	1,2,3	2
Ticaret liseleri	1,2,3	2
İmam hatip liseleri	1,2	2

Kaynak: MEB Tebliğler Dergisi, 2005, sayı: 2575

c) 1983-1992 yılı Coğrafya Öğretim Programı

8.7.1983 tarihi talim terbiye kurulu kararıyla yürürlüğe girmiş olan bu program 1992'ye kadar uygulanmıştır.

1973 yılı programının geliştirilerek, daha iyi bir program oluşturulması gerekirken, 1983'de hazırlanan program 1973 yılı programını bazı açıklardan aratmaktadır. 1983 yılı coğrafya programı incelendiğinde bir belirsizlik göze çarpmakta, anlam kargaşası dikkati çekmektedir.

Eğitim de, öğretimde metot esastır. Bu metot konuların sunumunda bütünden parçaya (tümünden gelim) parçadan bütüne (tüme varım) metotlarıdır. 1973 yılı coğrafya programında tümünden gelim uygulanmıştır. Oysa 1982 geçici öğretim programında öyle bir metottan söz etmek mümkün değildir. Konular öyle karışık verilmiştir ki öğrencilerin kafasında olayları ve boyutlarını şekillendirmesi zorlaşmıştır (Aydın, 2005, s.46).

1983 yılı programı da yine 1973 programından daha iyidir denilemez. Bu yeni programda da konuların kapsamının daraltıldığını, içeriğin sadeleştiğini söylemek mümkündür (Engin, Akbaş, Gençtürk, 2003).

1987–1988 eğitim-öğretim döneminde lise 2. ve 3. fen sınıflarında coğrafya dersi seçmeli ders haline gelmiş, ticaret ve mesleki liselerde kaldırılmıştır.

Coğrafya programının meslek liselerinin müfredatından çıkarılması gençlerimizin, vatan millet bilinci, aydın insan olma, coğrafi bilgi ve becerilerden uzak olmasına neden olmuştur. Bu programlarda ki değişiklikler, orta öğretim gençliğini coğrafya gibi çok önemli bir milli kültür ve dünya görüşü kazandıran bilgilerden mahrum bırakmıştır (Doğanay, 1989, s.19-20).

Görüldüğü üzere bu dönemde hazırlanan coğrafya programı da bazı eksiklere sahiptir.

Tablo II.3: 1983-1987'de Orta Öğretim Coğrafya Müfredat Programının Sınıflara Göre Dağılımı

Liseler	Sınıf	Haftalık ders saati
Coğrafya 1	1.	2
Coğrafya 2	2.	2
Coğrafya 3	3.	2

Kaynak:MEB Tebliğler Dergisi, 2005, sayı, 2575

Tablo II.4. 1987-1988’de Orta Öğretim Coğrafya Müfredat Programının Sınıflara Göre Dağılımı

Liseler	Sınıf	Haftalık ders saati
Coğrafya 1	1.	2
Coğrafya 2	2.(Edb.Bl.m.)	2
Coğrafya 3	3.(Edb.Bl.m.)	2

Kaynak:MEB Tebliğler Dergisi, 2005, sayı, 2575

d) 1992-2005 Yılları Arasında Uygulanan Coğrafya Müfredatı

27.03.1992’de yürürlüğe giren coğrafya müfredatında modern anlamda bir değişiklik olmamıştır. Bu dönemde coğrafya müfredatı 1983 yılı coğrafya programının devamı şeklindedir. Ancak bu yeni programda derslerin içeriğinde bazı değişiklikler yapılmıştır. Bu değişiklikler kökten değişiklikler anlamına gelmesin. Sadece konu adlarının değiştirilmesi veya konuların eklenmesi yada çıkarılması şeklinde bir değişim gerçekleşmiştir.

9.07.1992 tarihinde yürürlüğe giren 1995’e kadar uygulanacak olan yeni coğrafya eğitim programı uygulamaya konulmuştur. Bu program “Ders geçme ve Kredili Sistem” olarak bilinmektedir. Bu yeni modelin özellikler şöyle izah edilebilir; Lise öğrencilerine hayatları boyunca gerekli olan genel kültürü vermek, mesleğe yöneltmek, demokratik bir eğitim ortamı sağlamak, üreten bireyler yetiştirmek.

Eski programlara göre bazı yenilikler getiren ders geçme ve kredili sistem de Türkiye’de her zaman olduğu gibi fizibilite çalışmaları yapılmadan uygulamaya konduğundan dolayı 1995’te yürürlükten kaldırıldı.

Bir kredili sistem öğrencisi olarak benim kanaatim; bu program Türkiye’nin şartları dikkate alınarak uygulanmadı, pilot uygulaması sonuçları bilimsel olarak değerlendirilemedi, öğretmenler hala eski sistemi uygularken, yeni programa alışma aşamasındayken olumsuzluklar tespit edilmedi ve sonuç; program yürürlükten kaldırıldı.

İlk öğretimin 8 yıla çıkarıldığı 1997–1998 öğretim yılında 9. sınıf lise coğrafya dersi tüm okullarda zorunlu ders olmuş. Türkiye Coğrafyası 10.sınıf ve Türkiye Beşeri Ekonomik Coğrafyası 11. dersleri zorunlu dersler arasında yer alırken fen bölümlerinde yer almamıştır (MEB, 1998).

e) 2005 ve sonrası Uygulanan Coğrafya Programı

14.07.2005 tarihli Talim Terbiye Kurulu kararıyla yürürlüğe giren yeni coğrafya müfredat programı; 2005–2006 öğretim yılından itibaren uygulamaya konulmuştur. Eski müfredat programlarından bir çok yönüyle farklılık göstermektedir. Bu farklılıklar;

- a) Öğrenci merkezli öğretim yönteminin uygulanacak olması
- b) Öğrenme alanlarının belirlenmesi
- c) Kazanımların belirlenmesi
- d) Becerilerin belirlenmesi
- e) Eski programlardan farklı olarak, sınıf ve şube gözetmeksizin derslerin adı sadece “Coğrafya” olmuştur.

f) Bütün okul türlerinin Lise 1. sınıfında zorunlu ders, diğer sınıflarda, okul türleri ve alanlara göre seçmeli yada zorunlu ders olmuştur.

g) 9. sınıftan, 12. sınıfa kadar her yıl okutulmak üzere tasarlanmıştır.

h) Yeni program, Öğrenme-öğretme süreçleri, öğretim stratejileri, öğrenci ve öğretmenin işlevleri, özellikle aktif sınıf, aktif öğrenci kültürüyle coğrafya öğretiminde yeni bir çığır olmuştur.

ı) Coğrafya dersi yeni Öğretim programının genel amaçları yeniden belirlenmiştir (MEB, 2005, 13).

Liselerde uygulamaya başlanan yeni coğrafya müfredatının okul türlerine göre dağılımı, aşağıda tablolarda belirtilmiştir.

Tablo II. 5: Genel Liselerde Haftalık Ders Çizelgesi (Fen bilimleri Alanı)

Ders kategorileri	Dersler	9. sınıf	10.Sınıf	11.Sınıf	12.Sınıf
ORTAK DERSLER	Dil ve anlatım	2	2	2	2
	Türk edebiyatı	3	3	3	3
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	1	1	1	1
	Tarih	2	2	-	-
	TC. İnk. Tarihi ve Atatürkçülük	-	-	2	-
	Coğrafya	2	2		-
	Matematik	4	-		-
	Fizik	2	-		-
	Kimya	2	-		-
	Biyoloji	2	-		-
	Sağlık bilgisi	2	-		-
	Felsefe	-	-	2	-
	Yabancı dil	3	3	-	-
	Beden eğitimi	2	-	-	-
	Milli güvenlik bilgisi	-	1	-	-
	Trafik ve ilk yardım	-	-	1	-
	Tanıtım ve yönlendirme	2	-	-	-
	TOPLAM	29	14	11	6
ALAN DERSLERİ	Matematik		4	4	4
	Fizik		2	3	3
	Kimya		2	3	3
	Biyoloji		2	3	3
	Geometri		2	2	2
	Analitik geometri			-	-
	TOPLAM	-	12	15	17
Seçmeli Dersler	Resim -2 Müzik-2 Beden eğitimi-2 Tarih-2 Coğrafya-2 Psikoloji-2 Sosyoloji -2 Mantık-2 Seçmeli yabancı dil-2 Girişimcilik-1 Bilgi kuramı-1 Astronomi ve uzay bilimleri-2 Proje hazırlama-1 Bilgi ve iletişim teknolojisi-2 Demokrasi ve insan hakları-1 Sanat tarihi-2 Sosyal etkinlik-2				
Alınabilecek ders saati		-	3	3	6
Rehberlik		1	1	1	1
Toplam ders saati		30	30	30	30

Kaynak:MEB Tebliğler Dergisi, 2005, sayı, 2575

Tablo II.6: Genel Liselerde Haftalık Ders Çizelgesi (Sosyal Bilimler Alanı)

Ders kategorileri	Dersler	9.Sınıf	10.Sınıf	11.Sınıf	12.Sınıf
ORTAK DERSLER	Dil ve anlatım	2	-	-	-
	Türk edebiyatı	3	-	-	-
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	1	1	1	1
	Tarih	2	-	-	-
	T.C. İnkılâp tarihi ve Atatürkçülük	-	-	2	-
	Coğrafya	2	-	-	-
	Matematik	4	-	-	-
	Fizik	2	-	-	-
	Kimya	2	-	-	-
	Biyoloji	2	--	-	-
	Sağlık bilgisi	2	-	-	-
	Felsefe	-	-	2	-
	Yabancı dil	3	3	-	-
	Beden eğitimi	2	-	-	-
	Milli güvenlik bilgisi	-	1	-	-
	Trafik ve ilk yardım	-	-	1	-
	Tanıtım ve yönlendirme	2	-	-	-
	Toplam	29	5	6	1
ALAN DERSLERİ	Dil ve anlatım		4	5	5
	Türk edebiyatı		4	4	4
	Tarih		4	4	
	Çağdaş Türk ve dünya tarihi				4
	Coğrafya		4	4	4
	Psikoloji		2		
	Sosyoloji		-	2	
	Mantık		-	-	2
	Toplam	-	18	19	19
Seçmeli Dersler	Resim -2 Müzik-2 Beden eğitimi-2 Matematik-2 Geometri-2 Fizik-2 Kimya-2 Biyoloji-2 Seçmeli yabancı dil-2 Sanat tarihi-2 Girişimcilik-1 Bilgi kuramı-1 Proje hazırlama-1 Bilgi ve iletişim teknolojisi-2 Demokrasi ve insan hakları-1 Sanat tarihi-2 Sosyal etkinlik-2				
Alınabilecek ders saati		-	6	4	6
Rehberlik		1	1	1	1
Toplam ders saati		30	30	30	30

Kaynak: MEB Tebliğler Dergisi, 2005, sayı, 2575

Tablo II.7: Genel Liselerde Haftalık Ders Çizelgesi (Türkçe-Matematik Alanı)

Ders kategorileri	Dersler	9.Sınıf	10.Sınıf	11.Sınıf	12.Sınıf
Ortak dersler	Dil ve Anlatım	2			
	Türk Edebiyatı	3			
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	1	1	1
	Tarih	2	2		
	T.C İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük			2	
	Coğrafya	2			
	Matematik	4			
	Fizik	2			
	Kimya	2			
	Biyoloji	2			
	Sağlık Bilgisi	2			
	Felsefe			2	
	Yabancı Dil	3	3		
	Beden Eğitimi	2			
	Milli Güvenlik Bilgisi		1		
	Trafik ve İlk Yardım				
	Tanıtım ve Yönlendirme	2			
Toplam		29	7	6	1
Alan Dersleri	Dil ve Anlatım		4	5	5
	Türk Edebiyatı		4	4	4
	Matematik		4	4	4
	Geometri		2	2	2
	Analitik Geometri				2
	Coğrafya			4	2
Toplam		-	18	17	19
Seçmeli Dersler	Resim -2 Müzik-2 Beden Eğitimi-2 Tarih-2 Fizik-2 Kimya-2 Biyoloji -2 Psikoloji-2 Sosyoloji-2 Mantık-2 Seçmeli Yabancı Dil-2 Girişimcilik-1 Bilgi Kuramı-1 Proje Hazırlama-1 Bilgi ve İletişim Teknolojisi-2 Demokrasi ve İnsan Hakları-1 Sanat Tarihi-2 Sosyal Etkinlik-2				
Alınabilecek ders saati		-	4	6	9
Rehberlik		1	1	1	1
Toplam ders saati		30	30	30	30

Kaynak:MEB Tebliğler Dergisi, 2005, sayı, 2575

Tablo II.8: Genel Liselerde Haftalık Ders Çizelgesi (Yabancı Dil Alanı)

Ders kategorileri	Dersler	9.Sınıf	10.Sınıf	11.Sınıf	12.Sın
Ortak dersler	Dil ve anlatım	2			
	Türk edebiyatı	3	3	3	3
	Din Kültürü ve ahlak bilgisi	1	1	1	1
	Tarih	2	2		
	T.C. İnk. Tar. ve Atatürkçülük			2	
	Coğrafya	2	2		
	Matematik	4			
	Fizik	2			
	Kimya	2			
	Biyoloji	2			
	Sağlık bilgisi	2			
	Felsefe			2	
	Yabancı dil	3			
	Beden eğitimi	2			
	Milli güvenlik bilgisi		1		
	Trafik ve ilk yardım			1	
	Tanıtım ve yönlendirme	2			
Toplam		29	9	9	4
	Dil ve anlatım		5	5	5
	Yabancı dil		13	13	13
	Toplam	-	18	18	18
Seçmeli Dersler	Resim -2 Müzik-2 Beden Eğitimi-2 Tarih-2 Coğrafya-2 Matematik-2 Geometri-2 Fizik-2 Kimya-2 Biyoloji -2 Psikoloji-2 Sosyoloji-2 Mantık-2 Seçmeli Yabancı Dil-2 Girişimcilik-1 Bilgi Kuramı- Sanat Tarihi-2 Proje Hazırlama-1 Bilgi ve İletişim Teknolojisi-2 Demokrasi ve İnsan Hakları-1 Sosyal Etkinlik-2				
Alınabilecek ders saati		-	2	2	7
Rehberlik		1	1	1	1
Toplam ders saati		30	30	30	30

Kaynak:MEB Tebliğler Dergisi, 2005, sayı, 2575

Tablo II.9: Anadolu Lisesi Haftalık Ders Çizelgesi (Fen Bilimleri Alanı)

Ders kategorileri	Dersler	9.Sınıf	10.Sınıf	11.Sınıf	12.Sını
Ortak dersler	Dil ve Anlatım	2	2	2	2
	Türk Edebiyatı	3	3	3	3
	Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi	1	1	1	1
	Tarih	2	2		
	TC. İnk. Tar. ve Atatürkçülük			2	
	Coğrafya	2			
	Matematik	4			
	Fizik	2			
	Kimya	2			
	Biyoloji	2			
	Sağlık Bilgisi		2		
	Felsefe			2	
	Yabancı Dil	10	4	4	4
	İkinci Yabancı Dil		2	2	2
	Beden Eğitimi	2			
	Milli Güvenlik Bilgisi		1		
	Trafik ve İlk Yardım			1	
Toplam		32	19	17	12
Alan Dersleri	Matematik		4	4	4
	Fizik		2	3	3
	Kimya		2	3	3
	Biyoloji		2	3	3
	Geometri		2	2	2
	Analitik geometri			-	-
Toplam		-	12	15	17
Seçmeli Dersler	Resim -2 Tarih-2 Sosyoloji -2 Girişimcilik-1 Astronomi ve Uzay Bilimleri-2 Bilgi ve İletişim Teknolojisi-2 Demokrasi ve İnsan Hakları-1	Müzik-2 Coğrafya-2 Mantık-2 Bilgi kuramı-1	Beden eğitimi-2 Psikoloji-2 Seçmeli Yabancı Dil-2 Sanat Tarihi-2 Proje Hazırlama-1 Sosyal etkinlik-2		
Alınabilecek ders saati		2	3	2	5
Rehberlik		1	1	1	1
Toplam ders saati		35	35	35	35

Kaynak:MEB Tebliğler Dergisi, 2005, sayı, 2575

Tablo II.10: Anadolu Lisesi Haftalık Ders Çizelgesi (Sosyal Bilimler Alanı)

Ders kategorileri	Dersler	9.Sınıf	10.Sınıf	11.Sınıf	12.Sınıf
Ortak dersler	Dil ve Anlatım	2			
	Türk Edebiyatı	3			
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	1	1	1
	Tarih	2			
	Tc İnk. Tar. ve Atatürkçülük			2	
	Coğrafya	2			
	Matematik	4			
	Fizik	2			
	Kimya	2			
	Biyoloji	2			
	Sağlık Bilgisi		2		
	Felsefe			2	
	Yabancı Dil	10	4	4	4
	İkinci Yabancı dil		2	2	2
	Beden Eğitimi	2			
	Milli Güvenlik Bilgisi		1		
	Trafik ve İlk Yardım			1	
	Toplam	32	10	12	7
Alan Dersleri	Dil ve Anlatım		4	5	5
	Türk Edebiyatı		4	4	4
	Tarih		4	4	
	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi				4
	Coğrafya		4	4	4
	Psikoloji		2		
	Sosyoloji			2	
	Mantık		-	-	2
	Toplam	-	18	19	19
Seçmeli dersler	Resim -2 Müzik-2 Beden eğitimi-2 Matematik-2 Geometri-2 Sosyal Etkinlik-2 Kimya-2 Biyoloji-2 Seçmeli Yabancı Dil-2 Sanat Tarihi-2 Girişimcilik-1 Bilgi Kuramı-1 Proje Hazırlama-1 Bilgi ve İletişim Teknolojisi-2 Demokrasi v e İnsan Hakları-1 Fizik-2				
Alınabilecek ders saati		2	6	3	8
Rehberlik		1	1	1	1
Toplam ders saati		35	35	35	35

Kaynak:MEB Tebliğler Dergisi, 2005, sayı, 2575

Tablo II.11: Anadolu Lisesi Haftalık Ders Çizelgesi (Türkçe-Matematik Alanı)

Ders kategorileri	Dersler	9.Sınıf	10.Sınıf	11.Sınıf	12.Sınıf
Ortak dersler	Dil ve anlatım	2			
	Türk edebiyatı	3			
	Din Kültürü ve Ahlak bilgisi	1	1	1	1
	Tarih	2	2		
	TC İnk. Tar. Ve Atatürkçülük			2	
	Coğrafya	2			
	Matematik	4			
	Fizik	2			
	Kimya	2			
	Biyoloji	2			
	Sağlık bilgisi		2		
	Felsefe			2	
	Yabancı dil	10	4	4	4
	ikinci Yabancı Dil		2	2	2
	Beden Eğitimi	2			
	Milli Güvenlik Bilgisi		1		
	Trafik ve İlk Yardım			1	
	Toplam	32	12	12	7
Alan Dersleri	Dil ve Anlatım		4	5	5
	Türk Edebiyatı		4	4	4
	Matematik		4	4	4
	Geometri		2	2	2
	Analitik Geometri				2
	Coğrafya		4	2	2
	Toplam	-	18	17	19
Seçmeli Dersler	Resim -2 Müzik-2 Beden eğitimi-2 Tarih-2 Fizik-2 Kimya-2 Biyoloji-2 Psikoloji-2 Sosyoloji-2 Sanat Tarihi-2 Mantık-2 Seçmeli Yabancı Dil-2 Girişimcilik-1 Bilgi Kuramı-1 Proje Hazırlama-1 Sosyal Etkinlik-2 Bilgi ve İletişim Teknolojisi-2 Demokrasi v e İnsan Hakları-1				
Alınabilecek ders saati		2	4	5	8
Rehberlik		1	1	1	1
Toplam ders saati		35	35	35	35

Kaynak:MEB Tebliğler Dergisi, 2005, sayı, 2575

Tablo II.12: Anadolu Lisesi Haftalık Ders Çizelgesi (Yabancı Dil Alanı)

Ders Kategorileri	Dersler	9.Sınıf	10.Sınıf	11.Sınıf	12.Sınıf
Ortak dersler	Dil ve Anlatım	2	3		
	Türk Edebiyatı	3	1	3	3
	Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi	1	2	1	1
	Tarih	2			
	T.C İnk.Tar. ve Atatürkçülük		2	2	
	Coğrafya	2			
	Matematik	4			
	Fizik	2			
	Kimya	2			
	Biyoloji	2			
	Sağlık Bilgisi		2		
	Felsefe			2	
	Yabancı Dil	10			
	İkinci Yabancı Dil		2	2	2
	Beden Eğitimi	2			
	Milli Güvenlik Bilgisi		1		
	Trafik ve İlk Yardım			1	
	Toplam	32	13	11	6
Alan Dersleri	Dil ve Anlatım		5	5	5
	Yabancı Dil		13	13	13
	Toplam	-	18	18	18
Seçmeli Dersler	Resim -2 Müzik-2 Beden eğitimi-2 Tarih-2 Coğrafya- 2Matematik-2 Geometri-2 Fizik-2 Kimya-2 Biyoloji-2 Psikoloji-2 Sosyoloji-2 Mantık-2 Seçmeli Yabancı Dil-2 Girişimcilik-1 Bilgi Kuramı-1 Proje Hazırlama-1 Bilgi ve İletişim Teknolojisi-2 Sosyal Etkinlik-2 Demokrasi ve İnsan Hakları-1 Sanat Tarihi-2				
Alınabilecek ders saati sayısı		2	3	5	10
Rehberlik		1	1	1	1
Toplam ders saati		35	35	35	35

Kaynak:MEB Tebliğler Dergisi, 2005, sayı, 2575

2.10.COĞRAFYA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ GENEL AMAÇLARI

Coğrafya Dersi Öğretim Programı ile öğrenci;

1.Coğrafyanın kavramsal ve kuramsal çerçevesini kavrayarak coğrafi bilginin oluşum sürecinde başvurulan araştırma ve sunum tekniklerini kullanır.

2.İnsan-doğa ilişkisi çerçevesinde coğrafi sorgulama becerileri kazanır.

3.Evrene ait temel unsurları yaşamla ilişkilendirir.

4.Doğa ve insan sistemlerinin işleyiş ve değişimini kavrar.

5.Yakın çevresinden başlayarak ülkesine ve dünyaya ait mekansal değerlere (doğa ve insanın ürettikleri ve biriktirdikleri) sahip çıkma bilinci geliştirir.

6.Ekosistemin işleyişine yönelik sorumluluk bilinci geliştirir.

7.Doğa ve insan sistemlerinin ürettiği değerlerin uyumlu birlikteliği ve sürekliliği için mekansal planlamanın önemini kavrayarak insan ve doğa kaynaklarının kullanımında “tasarruf bilinci” geliştirir.

8.Mekansal süreçlerin yerel ve küresel etkileşim içinde olabirliğini irdeler

9.Kalkınma süreçlerinin doğayla uyumlu kılınmasının önemini kavrar.

10. Doğal afetler ve çevre sorunlarını değerlendirerek korunma ve önlem alma yollarına yönelik uygulamalar geliştirir.

11. Ülkelerin oluşturdukları bölgesel ve küresel düzeyde etkin olan, çevresel, kültürel, siyasi ve ekonomik örgütlerin coğrafi açıdan uluslar arası ilişkilerdeki rolünü kavrar.

12. Bölgesel ve küresel ilişkiler açısından Türkiye'nin konum özelliklerini kavrayarak sahip olduğu potansiyellerle coğrafi bir birikim ve sentez ülkesi olduğunun bilincine varır.

13. Coğrafi değerlerin “vatan bilinci”nin kazanılmasındaki önemini özümser.

Görüldüğü üzere Yeni Coğrafya dersi Öğretim Programının genel amaçları 13 maddede toplanmıştır (MEB, 2005).

Bu genel amaçlara ulaşabilmek, coğrafya derslerinde çeşitli davranış ve becerilerin öğrenme süreci boyunca kazandırılmasına bağlıdır. Yukarıda belirtilen amaçlara ulaşabilmek maksadıyla öğretmenler için “Coğrafya öğretim Programı” adı altında bir

kitap her öğretmene gönderilmiştir. Ancak kitap dağıtımı tam olarak yapılamadığından dolayı birçok öğretmende bu kaynak bulunmamaktadır.

2.11.COĞRAFYANIN EĞİTİME KATKISI

Eğitim süreci içinde coğrafya müfredatı bireyin bilgi, beceri, tutum, davranış kazanmasında yaşadığı ülkeyi tanınması ve anlamlandırmasında çevre ve insan etkileşimini özümsemesinde son derece önem arz etmektedir.

Coğrafya eğitimcileri coğrafya dersleri ile temelde, bilgi, beceri, tutum değerler ve davranışları geliştirmeyi hedeflemektedir.

Ulusal ve uluslar arası olayları coğrafi açıdan değerlendirmek, yorumlamak sebep sonuçlarını analiz etmek, insan ve mekan ilişkisini doğru yapabilmek, olayları harita, grafik, resim, diyagram vb araçlarla inceleyebilmek, bilgiye ulaşmada teknolojiyi kullanmak, bilgiyi yorumlamak, genellemeler yapmak, sonuçlar çıkarmak, bilgiyi yorumlamak, genellemeler yapmak, sonuçlar çıkarmak, bulgulara göre davranmak, karar vermek Coğrafya eğitim ve öğretim müfredatının yararlarından bazılarıdır.

Coğrafya öğrenen insanlar, çevre ve insan ilişkilerini daha kolay tahlil eder ve çevreye yakından ilgi gösterir. Dünyanın pek çok yerinde coğrafya: Bölgesel, yerel, ulusal ve uluslar arası sorunları çözmek, ülkeyi geliştirmek için eğitimin önemli bir parçası olarak görülmektedir.

1981 yılında Birleşmiş Milletlerin “Gelişme ve Çevre Konferansı”nda belirtildiği gibi;

“Coğrafyanın genel eğitim içindeki pozisyonu özel yaşantılarında öğrencilerin, niteliği, potansiyeli, çalışma ve sosyal hayat için o kadar önemlidir ki, Coğrafya ilköğretimden Lisenin sonuna kadar zorunlu bir ders olarak okutulmalıdır”

Görüldüğü üzere coğrafya eğitim sistemi içinde önemli bir role sahiptir ve bu rol her zaman aktif olmalıdır.

2.12.COĞRAFYA ÖĞRETİMİNDE ARAÇ GEREÇ VE MATERYAL KULLANIMI VE ÖĞRETİM METOTLARI

Coğrafyada araç gereç kullanımı 1971 ve 1973 yılları coğrafya müfredat programlarında yer almıştır. Fakat öğretmenin kullanacağı öğretim tekniklerine, öğretim stratejilerine değinilmemiştir.

Öğretme ve öğrenme sürecinde materyal genellikle gerçekleştirilen faaliyeti desteklemek maksadıyla kullanılmaktadır.

Eğitim programlarının vazgeçilmez unsuru olan araç gereç kullanımı ile sağlanan yararlar aşağıda belirtilmiştir;

- a) Dersler daha etkili bir şekilde işlenir.
- b) Öğrenmeyi somutlaştırır.
- c) Unutma azalır, öğrenme kolaylaşır.
- d) Hatırlatmayı kolaylaştırır.
- e) Öğretimi ve eğitimi zenginleştirir.
- f) Olayları yorumlama gücünü arttırır.
- g) Dikkat çekme ve güdülenmeyi arttırır.
- h) Programların amaçlarına ulaşmasını kolaylaştırır.

Coğrafya öğretiminde kullanılacak araç ve gereçler aşağıda belirtilmiştir;

- a) Basılı materyaller
  - Ders kitabı
  - Çalışma kitapları
  - Yardımcı kitaplar
  - Atlaslar
  - Fotoğraflar – Resimler
  - Haritalar
- b) Yazı tahtası
- c) Afiş ve posterler
- d) Grafikler

- e) Model ve Tablolar
- f) Değişik numuneler
- g) Projeksiyon araçları
- h) Tepegöz
- i) Televizyon
- j) Eğitici filmler
- k) Vcd-dvd araçları
- l) Bilgisayar
- m) İnternet

Öğrenmede, öğretim faaliyeti ne kadar çok duyu organına hitap ederse, öğrenme o kadar kalıcı olur (Özdemir, 1998).

Coğrafya konularının işlenişi sırasında iyi seçilmiş öğretim metodu ile çok iyi kombine edilmiş görsel, işitsel, materyal kullanımı algılamayı ve öğrenmeyi kolaylaştırır. Unutma azalır, hatırlama oranı artar. Olaylar sınıfa da taşınabilir (Yaşar, 2004).

Herhangi bir konunun işleyişinde ne kadar çok materyal kullanılırsa hedefe o kadar yaklaşılmıştır. Bu nedenle coğrafya derslerinde materyal kullanımının önemi oldukça büyüktür.

Coğrafya öğretiminde kullanılan araçlar kısaca açıklamak gerekirse;

Ders kitabı: Öğretimin vazgeçilmez öğelerinden biridir. Sınıfta en çok kullanılan araçtır. Bu sebeple kitapların açık, anlaşılır, resimler, haritalar ve grafikler desteklenmiş Tablode hazırlanması şarttır.

Çalışma Kitapları: Öğrencilerin başvurduğu ikincil kaynaklardır. Ders kitapları gibi sistematik bilgiler içerir.

Atlaslar: Özellikle coğrafya öğretiminde son derece önemli bir araçtır. Bilgilerin özümsemesinde, mekan sentezinin yapılmasında kullanılan araçtır.

Fotoğraflar-Resimler: Edinilen bilgilerin kalıcı olmasında en çok etkili olan unsurlardan biridir. Görerek öğrenmenin ne kadar önemli olduğunu hepimiz biliyoruz.

Yazı Tahtası : Ders esnasında anlık materyal üretme aracıdır. Görselliğe dayalı eğitimin ne kadar kalıcı olduğu düşünülürse önemi de o kadar artar.

Grafikler: Konunun somutlaştırılmasında yorumlanmasında grafikler devreye girer. Örneğin, iklim bilgisinde muson iklimi ve özellikleri anlatıldıktan sonra grafiklerle desteklenirse bilgiler daha kalıcı olarak soyut kavramlar somutlaştırılmış olacaktır.

Tepegöz, Slayt, Projeksiyon: Öğrenmenin daha çekici daha zevkli hale gelmesinde etkili olan araçlardır. Öğrenmeyi kolaylaştırır, konuyu ve ders programını öğrenciyeye sevdirebilir. Öğrencileri sürekli dinamik tutar (Doğanay, 2002).

Numuneler: Eğer bulunabilirse her konudan numune ile eğitim gerçekleştirilmelidir. Numuneler, öğrenciyeye bir nevi gerçekle yüzleştirir ve kalıcılığı sağlar.

Televizyon : Etkili öğretim araçlarından biridir. Normal şartlarda görülemeyecek, gezilemeyecek yerleri görmemizi sağlar, görsel ve işitsel olması nedeniyle bilgiler kalıcıdır. Unutma azdır. Bilgiler daha kolay hatırlanır.

Vcd-dvd : isteğe bağlı olarak defalarca izleme imkanı sunan, bilgilerin kayıt edilebildiği önemli eğitim aracıdır. Görsel ve işitsel eğitim aracı olduğundan öğrenme kalıcıdır. Aktif öğrenme sağlanabilir.

Bilgisayar ve İnternet : Bilinçli kullanıldığında çağımızın en modern eğitim aracı, bilinçsiz kullanıldığında ise çağımızın en kötü öğrenciyeye oyuncağıdır. Bu nedenle öğrencinin bireysel öğrenmesinde etkili olan bu eğitim aracı öğrenciyeye kontrollü kullanılmalıdır.

Sonuç olarak, eğitimde görsel ve işitsel araçlar, öğrenmenin kalıcı olmasını, bilgilerin kolay hatırlanmasını sağlar. Ne kadar çok araç kullanılırsa öğrenme o kadar mükemmel olur. Bilindiği üzere öğrenciler, tüm duyu organlarını kullanarak öğrendiklerinin %80'ini unutmaz (Yaşar, 2004).

Öğrenciyeye ;

Okuduklarının yalnız %10'unu

Duyduklarının %20'sini

Gördüklerinin %30'unu

Hem görüp hem duyduklarının %50'sini

Görüp işittikleri ve söylediklerinin %80'ini

Görüp, işitip, dokunup ve söylediklerinin %90'ını öğrenir ve unutmaz (Demirel, Sefaoğlu, Yağcı, 2002).

2.13.ÖĞRETİM STRATEJİLERİ

Strateji, herhangi bir dersin hedeflere ulaşmasını sağlayan sistemler bütünüdür. Bu nedenle strateji her hangi bir konunun seçimi, konunun analizi, incelenmesi, değerlendirilmesi süreci ve hangi öğretim modelinin kullanılacağıın belirlenmesi sürecidir.

Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin düzenlenmesinde öğrenci beklentileri ve özellikleri dikkate alınmalıdır. Öğrencinin psikolojik, sosyolojik özellikleriyle belirlenen öğretim hedeflerinin doğrultusunda o hedefleri gerçekleştirecek metotlar özenle seçilmelidir. Pek çok öğretim stratejisi olmasına rağmen öğretmenlerin kullandıkları ve kullanacakları doğru öğretim stratejileri için ön çalışmaların yapılması ve metotların çok iyi tespit edilmesi gerekmektedir.

Öğretim stratejisi eğitim-öğretim faaliyetlerine yön verir. Bu sebeple strateji her hangi bir dersin hedeflerine ulaşmasını sağlayan ve yöntemlerin belirlenmesine katkıda bulunan süreçtir (Büyükkaragöz, ve Çivi, 1999).

Literatürde farklı öğretme-öğrenme modelleri-stratejileri bulunmaktadır. Bu anlamda öğretme stratejileri genel olarak dört şekilde sınıflandırılabilir. Bunlar;

2.13.1.Tam Öğrenme Modeli

Hedefe uygun öğretim stratejileri belirlenmiş ise dünyada herhangi bir kişinin öğrenebileceği her şeyi herkes öğrenebilir. Başka bir deyişle okulda uygun eğitim ortamında öğretilenleri her öğrenci öğrenebilir.

Bu modelde öğrencilere uygun metot ve teknikler iyi seçilirse öğrenciler arasındaki farklar giderilebilir ve %95'lere varan öğrenme gerçekleşebilmektedir (Demirel, Sefaoğlu, Yağcı, 2002).

Tam öğrenme modelinde sistemin ilk ögesi öğrencilerdir. Bu açıdan bakıldığında, öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal özellikleri oldukça önemlidir.

Öğrencilerin başarısında zihinsel özellikleri, zekâsı, algılama gücü vb. unsurla bilinçsel özelliklerini ifade ederken; tutum, ilgi, istek, inanç özellikleri, duyuşsal özellikleri ifade etmektedir.

Bloom modeli olarak da bilinen tam öğrenme modelinde; öğrenme sürecini aşağıdaki belirtilen unsurlar etkilemektedir.

- a) Zeka düzeyi
- b) Genel yetenek
- c) Kişilik özellikleri
- d) Aile yapısı
- e) Öğretim niteliği
- f) Öğretimde harcanılan zaman
- g) Tutum, inanç ve istekler

Tam öğrenme modelinin başarısı; çağdaş eğitimin her öğrencinin öğrenme hızına, özelliklerine uygun olması ile doğru orantılıdır.

2.13.2.Buluş Yoluyla Öğretim Modeli

Bruner tarafından oluşturulmuş bir öğretim modelidir. Bu strateji ;

- öğrenci merkezlidir, öğrenciler aktiftir.
- Tümevarımsal bir akıl yürütme ön plandadır.
- Öğretmen yol göstericidir.

Bu nedenle buluş yoluyla öğrenme “yaparak, yaşayarak öğrenme” olarak da bilinmektedir (Fidan, Erden, 1998).

Bu öğrenme modelinde öğrenci kendi buluşu sonunda öğrenir. Konunun ilginç olması öğrencinin öğrenmesini kolaylaştırır.

Bu öğrenme modelini öğretmenler;

1- Öğrencinin kendi kendini düşünerek bilgi elde etmede bağımsız düşünme gücünü kullanması

2- Bilginin nasıl bilinmesi gerektiğinin keşfedilmesi

3- Analiz-sentez-değerlendirme ve düşünme gücünü kullanma açısından benimserler.

Bu modelde var olan objeler ve olaylar arasındaki ilişki ve benzerlikler farklılıklar ortaya konur. Bir başka deyişle öğrenciye “ova” öğretilecekse, “ova” örneği belirtilmeli aynı zamanda ova olmayan bir unsurda öğrenciye gösterilmelidir ki öğrenci aradaki farklardan sonuca gitsin ve bilgiye ulaşsın.

Bu yaklaşım özellikle, aşamalı sınıflamada, analiz ve sentez düzeyindeki hedef davranışların kazanılmasında etkili bir şekilde kullanılabilir (Büyükkaragöz, Çivi, 1999).

2.13.3.Sunuş Yoluyla Öğrenme

Özellikle kavram, genelleme ve sınıflamaların veya bilgi düzeyindeki hedef ve davranışların öğretiminde kullanılan bir yöntemdir.

Bu öğrenme modelinde öğrenci kısmen aktiftir. Öğretmen ise tam aktif konumdadır. Yeni bu metot öğretmen merkezlidir.

Bu öğrenme modeli David Ausebel tarafından geliştirilmiş olup bireyin herhangi bir konuyla ilgili öğrenmesi gereken kavramları, ilkeleri, fikirleri kendine sunulanı alma yoluyla kazanılabilir (Senemoğlu, 2003).

Bu öğrenme modeli; birkaç kavram arasındaki ilişkiler öğretileceği zaman en uygun yaklaşım olması,

- Geleneksel anlatım metodunun daha etkili bir biçimde kullanılması,
- Öğretmen merkezli öğrenme modeli olması,
- Öğretmen ve öğrenci arasında yoğun bir etkileşimin gerçekleştirilmesi,
- Tüm duyu organlarına hitap eden uyarıcıların kullanılması,
- Genelden özele doğru hiyerarşik bir sıra izlemesi
- Öğrencilerin eski ve yeni öğrendikleri arasında ilişkiler kurmayı sağlaması,

sunuş yoluyla öğretme metodunun önemli özellikleridir.

Bu yaklaşım özellikle, aşamalı sınıflamada kavrama-analiz ve sentez düzeyindeki hedef davranışların kazanılmasında etkili bir şekilde kullanılabilir (Büyükkaragöz, Çivi, 1999, s.63).

2.13.4.Araştırma-İnceleme Modeli

Öğrencilerin araştırma ve incelemelerine ağırlık veren bir öğrenim stratejisidir. John Dewey'in sistemleştirdiği bu yaklaşımda öğrenci önce problemi tanımlar ve problemi çözmek için çözüm yolları arar. Hipotezlerin denenmesi için veriler toplar ve topladığı verileri değerlendirerek sonuca ulaşır. Öğretmen ise öğrenciyi düşünmeye yöneltme, anayol gösterme rolünü üstlenir.

Bu stratejide öğrenciler yalnızca problemlerin çözümünü öğrenmekle kalmaz, gelecekte karşılaştıkları problemlerin çözümünü de öğrenmiş olurlar.

Bu öğrenme modelinde; problem çözme aşamaları,

- 1) Problemi hissetme
- 2) Problemi tanıma
- 3) Problem ile ilgili veri toplama
- 4) Hipotez oluşturma
- 5) Denenceleri test etme
- 6) Sonuca ulaşma ve değerlendirme yapma şeklindedir (Büyükkaragöz, Çivi, 1999).

2.13.5.Tartışma Yöntemi

Tartışma yöntemi; eğer önceden hazırlık yapılmış ise öğrencilerle düşünmeyi geliştirme, tutum ve davranışları tekrar gözden geçirmeye teşvik eden etkili bir yöntemdir. Tartışma yöntemi, öğrencilerin katılarak öğrendikleri ve öğrendiklerini anımsadıkları etkin ve öğretici bir yöntemdir (Tok, 2006).

Bu yöntemin; öğrenci merkezli olması, lider bir öğrenci veya öğretmen tarafından idare edilmesi, fikir alışverişinde bulunmak, karar vermeye katkıda bulunmak, ders için planlanan amaçlara ulaşmak, öğrencilerin rahatça kendilerini ifade etmelerini sağlamak, düşüncelerini sağlamak, karşıt düşüncelere saygılı olmak, liderlik vasfını kazanmaya katkıda bulunmak gibi faydaları bulunmaktadır.

Coğrafya öğretiminde tartışma yöntemiyle bilgilerin daha kalıcı olması, muhakeme gücünün gelişmesi sağlanabilir. Örneğin; “Hava kirliliğinin nedenleri ve sonuçları” konusu işlenirken, kirliliğin nedenleri etkileyici sonuçları tartışma ortamı oluşturarak derslerin daha verimli işlenmesi sağlanabilir.

Tartışma yönteminin bir parçası olan beyin fırtınası da öğrencilerin karar verebilmesi, hayal yoluyla düşünme ve fikir üretmeleri için kullanılacak yaratıcı ve etkili bir süreçtir.

2.13.6.Anlatma yöntemi

Düz anlatım yöntemi olarak da bilinen bu metot, öğretmen merkezli olup daha çok öğretmenin bilgiyi öğrencilere aktarması sürecine dayanır.

Derse giriş yaparken, konuyu özetlerken, bilgi aktarırken vb. bu yöntem her zaman da kullanılabilir.

Anlatım yöntemi en yaygın olarak kullanılan, ancak; gerektiği gibi uygulanması en zor yöntemlerden biridir.

Bu yöntem ile öğretmen aktif, öğrenci pasiftir. Kısa sürede çok fazla bilgi verilebilir. Dinleme ve not alma becerisi gelişebilir, basılı kaynaklar örneklenerek canlılık kazanır, öğrenci düzeyine göre planlanabilir. Bazen öğrencileri ezberciliğe yöneltebilir, hazıra alıştıırır.

Coğrafya öğretiminde de sıklıkla kullanılan bu metot; sürekli öğretmenin aktif olması nedeniyle, öğrenciyi pasif hale getirmekte ve bu nedenle de öğrenciden dönüt alınamamaktadır. Buradan anlaşılıyor ki coğrafya derslerinde de bu metodu çok fazla kullanmamak, kullanıldığı ölçüde harita, grafik, diğer materyallerle desteklemek gerekmektedir.

Düz anlatım yöntemi kullanılırken süre çok iyi ayarlanmalı, herkesin anlayabileceği bir dil kullanılmalı, örnekler, görsel araçlar, işitsel araçlar ve diğer materyaller etkili bir biçimde kullanılmalıdır (Fidan, Erden, 1998).

2.13.7.Soru Cevap Yöntemi

Soru ve cevap metodu; Öğrencilere düşünme ve konuşma alışkanlığı kazandırmayı hedefler. Sokrat yöntemi olarak da bilinir.

Bu yöntemin önceden hazırlanmış sorularla öğrencinin zihninde saklı kalmış bilgileri ortaya çıkarma, aktif katılımı sağlama, öğrenciyi düşünmeye yöneltme, öğretmene dönüt sağlamaya, öğrenci tutumlarını ortaya çıkarma, öğretmen-öğrenci iletişimini geliştirme, öğrencinin düşünme ve ifade yeteneğini geliştirmeye, yeni fikirler ortaya atma gibi önemli faydaları bulunmaktadır.

Coğrafya öğretiminde de iyi kullanıldığı zaman öğrenme sürecini olumlu katkıları sağlayacak bu yöntem diğer materyallerle de desteklenirse kazanç maksimum hale gelir (Alim, Girgin, 2004).

Öğretmenin öğrencilere ustaca soruları sorması, öğrencilerin hatırlama, düşünme, yorum yapma ve sentez yapmayı sağlama yeteneklerini geliştirir.

Diğer yöntemlerle desteklenirse coğrafya öğretiminde de oldukça başarılı olması beklenir.

2.13.8.Problem Çözme Yöntemi

İnsan yaşamı bir problem çözme sürecidir. Yani bireyler yaşamları boyunca sürekli problem çözme süreci yaşarlar. Problemleri çözerken önceki bilgilerini kullanır ve sonuç ortaya koyar.

Bilimsel araştırma süreci olarak da bilinen problem çözmenin amacı; önceki bilgi ve deneyimleri hatırlamak, yeni bilgileri kullanmak suretiyle karşılaşılan problemin çözülmesidir.

Problem çözme üst düzeyde zihinsel faaliyet gerektirir, önceki bilgileri ile yeni bilgileri arasında köprü kurma, analiz yapma becerilerini geliştirir.

Problem çözmeye dayalı öğrenme, gerçek eğitim ortamında bireyleri düşünmeye, sentez yapmaya, bilgiyi kullanmaya sevk eden bir öğretim yöntemidir.

Coğrafya dersinin konularının öğretiminde problem çözme yöntemi, coğrafya eğitiminde uygulama alanı olan etkili bir yöntem olarak bilinir. Tümevarım ve tümdengelim, analiz ve sentez gibi akıl yürütme yöntemlerinin birlikte uygulanması ile coğrafya öğretiminde önemi büyük olan bir öğretim metodudur (Doğanay, 2002).

2.13.9.Demonstrasyon (Gösteri) Yöntemi

Anlatılan konunun somutlaştırılmasını sağlayan, öğretmenin, öğrencilerin önünde herhangi bir şeyin nasıl yapılacağını göstermek yada herhangi bir olayı açıklamak için yaptığı işlemler dizisidir. Bu metotta hem görsel hem de işitsel olarak iletişim sağlanır.

Demonstrasyon planlanmalı, nasıl, ne şekilde, ne zaman hangi araçlarla nerede yapılacağı belirtilmelidir.

Coğrafya öğretiminde örneğin dünya, güneş ve ayın arasındaki ilişki; Portakal veya elma da kullanılarak açıklanabilir ve böylece konu somutlaştırılmış olur.

Bu metot ile coğrafya dersi ezberden kurtarılabilir. Hatta projeksiyon, tepegöz, slayt kullanılarak da bu yöntem kullanılabilir.

Okullarda kısıtlı olsa bile mutlaka kesit, profil, haritalar, şekiller, kartpostallar, slaytlar, kayaç örnekleri, üç boyutlu resimler coğrafya derslerinde kullanılmalıdır (Doğanay, 2002).

2.13.10.Örnekleme Yöntemi

Bir problemi yada bir olayı anlatırken, gerçek hayatta karşılaşılan problemlerin sınıf ortamında çözülmesi yoluyla gerçekleştirilen öğrenmedir.

Bu metot; öğrencilere bir konuyu yada bir beceriyi kazandırmak ve uygulama yaptırmak amacı ile kullanılır.

Bu yöntem ile öğrencide; kritik düşünme yeteneği geliştirilir, bilişsel, duyuşsal gelişim sağlanır, isabetli karar verme yeteneği geliştirilir, derinlemesine sağlar, öğrencilerin tartışmalara katılımı sağlanır, grup çalışması fırsatı sağlanır.

Coğrafya dersinde de birçok konu örnekleme metodu ile sınıfa taşınabilir. Böylece öğrenci daha etkin veya faal hale getirilmiş olur.

Coğrafyada bazı konularda öğrenci soyut bilgi ve kavramlarını gerçek hayatta bağdaştıramayabilir. İşte bu sorunu çözmek için örnek olay yöntemi kullanılır. Bu yöntemde, belirlenen amaçları gerçekleştirmek için, öğrenciler olgu olay ve örneklerle yüz yüze getirilir. Böylece öğrenci olaylar ile öğrendiği konu arasında bir bağ kurar ve öğrenme gerçekleşmiş olur.

2.13.11.Gezi Gözlem Yöntemi

Eğitim öğretim faaliyetlerinin en iyi şekilde yürütülmesi için yapılan çalışmalardan birisi de; okul dışı ortama gidilerek gözlemlerde bulunulması esasına dayanan gözlem metodudur.

Bu metot öğrencilere “gerçek dünyayı görme, algılama, anlamlandırma” olanağı sağlanmaktadır.

Bireyler; Gördüklerinin %83’ünü

Duyduklarının %11’ini hatırlarlar.

Bu nedenle öğrenilen bilgilerin daha kalıcı ve anlamlı olması için geziler eğitim öğretim faaliyetlerinin vazgeçilmez unsurudur.

Bu metot ile öğrencilerin;

1) İlgisini çekmek

- 2) Gerçek hayat şartlarını algılamasını sağlamak
- 3) Olayları somutlaştırmak
- 4) Çevreyi daha iyi algılamak ve yorumlamak
- 5) Aktif öğrenmeyi sağlamak gibi davranışları, eylemleri kazanmalarını sağlar.

Coğrafyada bazı konular dinlemekten, okumaktan ziyade bu metot ile daha kolay öğrenilir ve kalıcı hake gelir (Ünal, Çelikkaya, 2004).

Coğrafya öğretiminde gezi metodu, öğrencinin konular arasında güçlü bir bağ kurmasını sağlar. Aynı zamanda çoklu öğrenme de gerçekleştirilmiş olur.

2.13.12.İşbirliğine Dayalı Öğretim

Bireylerin küçük gruplar halinde çalışarak ve birbirlerinin öğrenmesine yardımcı olarak yaptıkları aktif öğrenmedir.

Bu öğrenme modelinde;

1- Gruplar heterojen yapıda olmalı ve belli amaçlar doğrultusunda işbirliği yapmalıdır.

2- Öğrenmede motivasyon sağlanır ve dikkat çekilir.

3- Az yetenekli öğrencilerin problem çözme ve düşünme yetileri gelişir.

4- Empati kurma, tartışma, fikirlere saygılı olma kabiliyetleri gelişir.

5- Demokratik yaşam ve eğitim alışkanlığı kazanılır.

6- Arkadaşlık duyguları gelişir. Birbirlerini tanıma fırsatı bulurlar.

İşbirlikçi eğitim modeli öğrenci merkezlidir. Öğrenci aktif konumdadır. Birden fazla birey ortak bir amaç için çalışmaktadır ve üretici konumdadır. Coğrafya dersinde de bu metot çok iyi, programlı gruplar oluşturarak yapılmalıdır. Böylece konular ve olayların sebep-sonuçları, etkileri, çok daha akıcı ve öğrenci merkezli olarak işlenebilmektedir.

2.13.13.Laboratuvar Yöntemi

Bilimsel bir olayı veya konuyu kanıtlamak için yapılan deneme etkinliğidir.

Öğrencilerin öğrenme sırasında daha aktif olmaları, yaratıcı düşüncelerinin sağlamak ve konuya karşı ilgi uyandırılması amacıyla gerçekleştirilen laboratuvar yöntemi coğrafyada fazla kullanılmaz.

Coğrafya biliminin laboratuvarı yeryüzünün kendisidir. Durum böyle olunca pek çok doğa olayını yeniden yaşamak ve görmek bazen olanaksızdır (Volkanizma gibi). Bu nedenle gerçekleşmiş doğa olayları gözlemlenir ve ilişki kurulmaya çalışılır. Ancak günümüzde internet ve bilgisayar teknolojisi ile birçok coğrafi olay öğrencilere görsel yollarla aktarılabilir.

2.14.COĞRAFYA DERSİNDE ÖLÇME DEĞERLENDİRME

Bireylere verilen eğitim sonucunda istenen yönde davranışların oluşması beklenmektedir. Bu davranışların oluşup oluşmadığının yani eğitim öğretim faaliyetlerinin başarılı olup olmadığının, başarılı ise başarı derecesinin bilinmesi, davranış değişikliklerinin tespit edilmesi işlemi ölçme olarak nitelendirilebilir. Kısaca ölçme durum tespitidir. Nesnelere, bireylerin belli özelliklere sahip olup olmadıklarının sembollerle ifadesidir.

Coğrafya dersi için ölçme; sözlü sınavlar, yazılı sınavlar, çoktan seçmeli testler, doğru yanlış testleri, kısa cevaplı testler, boşluk doldurma şeklinde yapılabilir.

Sonuç olarak ölçümlerin sonucunda sağlıklı değerlendirme yapılmalı, ölçme kriterleri en iyi şekilde somutlaştırılmalıdır.

Değerlendirme ile uygulanan eğitim programının hedeflerine ulaşip ulaşmadığı ortaya çıkar. Bu değerlendirme hem öğretmen hem öğrenci hem de programın tüm olumlu olumsuz yönlerini ortaya çıkarmaktadır.

2.15.İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu araştırmada liselerde uygulanmaya başlanan yeni coğrafya müfredatının uygulanabilirlik düzeyi, olumlu ve olumsuz sonuçlarını tespit etmek amacıyla; Yurt içinde yapılmış bazı çalışmalara yer verilmiş ve bu çalışmalar analiz edilmiştir. Konuyla ilgili yapılan çalışmalar ve özetleri;

Doğanay (1989) “Coğrafya ve Liselerimizde Coğrafya Öğretim Programları” adlı makalesinde Coğrafya öğretim programlarının sorunları ve çözümü için tedbirler ortaya koymuştur.

Taşlı (1997) “Öğrenci Merkezli Yöntemlerle Coğrafya Öğretimi” adlı çalışmasında öğrenci merkezli yöntemler coğrafya öğretiminin sıkıcı ezberden uzak olmasını sağlayacaktır. Bununla birlikte öğrenci merkezli Coğrafyanın nasıl uygulanabileceğini belirtmiştir.

Artvinli (2000) “Coğrafya Öğretmenlerinin Etkili Öğretme ve Ders Anlatmadaki Yeterliliği” konulu çalışma ortaöğretim kurumlarında coğrafya öğretmenlerinin etkili öğretme ve ders anlatmadaki yeterliliklerini tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre, coğrafya öğretmenlerinin bazı hususlar dışında etkili öğretme ve ders anlatma becerilerine yeterli düzeyde sahip olmadıkları anlaşılmıştır. Özellikle öğrencilerin ilgileri, kullanılan yöntem ve teknikler ile öğretme-öğrenme sürecindeki ilkelerin kullanımında eksiklikler olduğu tespit edilmiştir.

Akyol (2000) “Coğrafya Eğitiminde Gelişmeler ve Temel Sorunlar” adlı çalışmasında liselerdeki coğrafya öğretim programının amaç, araç, metot, v.b. alanlarda yeterli çalışma yapılmamış olması yapılanların ise kalıcı olmadığını belirtmiştir.

Üçışık ve Diğerleri (2001) “Lise Coğrafya Dersi Öğretim Programının Amaçlara Yönelik Eleştirel Bir Yaklaşım” adlı çalışmasında Coğrafi olaylarla insan ilişkilerinin ön planda tutulması program oluşturulurken Coğrafyanın temel ilkelerinin önceden ortaya konulması gerektiğini belirtmiştir.

Doğanay (2002) “Coğrafya Öğretim Yöntemleri” adlı eserinde, Coğrafyada yöntemler teknolojiler, temel sorunlar, “nedir?” sorularının cevabı aranmaya çalışılmıştır.

Taş (2002) göre “ABD ve Türkiye’nin Öğretim Kurumlarındaki Coğrafya Öğretiminin Karşılaştırılması” adlı çalışmasında ciddi bir çalışma yapılmadan Coğrafya eğitiminde amaçlanan hedeflere kolaylıkla ulaşılamayacağını belirtmiştir.

Güngördü (2002) “Coğrafyada Öğretim Yöntemleri, İlkeler ve Uygulamalar” adlı çalışmasında Coğrafya öğretiminin amaçları, Öğretimde yapılması gereken aktiviteler ve sorunlara ilişkin çözüm önerilerine yer vermiştir.

Doğanay ve Zaman (2002) göre “Ortaöğretim Coğrafya Eğitiminde Hedefler Stratejiler ve Amaçlar” adlı makalelerinde orta öğretim coğrafya müfredatının tam anlamıyla şekillenmediği üzerinde durulmuş, müfredatla ilgili genel hedefler stratejiler, yöntem ve teknikler hakkında değerlendirmeler yapılmıştır.

Aladağ (2003) “Ortaöğretimde Coğrafya Öğretmeni Profili ve Öğretmen Görüşleri Işığında Müfredat Değerlendirilmesi” adlı doktora çalışmasında Konya ili merkez ilçelerinde görev yapan coğrafya öğretmenlerinin mevcut profillerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenler teknoloji kullanımı dışında kendilerini yeterli görmektedirler. Ekonomik problemler toplumun bütün kesiminde

olduğu gibi öğretmenler arasında da önemli sorunlardandır. Programa bakış açıları genelde olumlu iken, teknoloji kullanımı eksikliği, müfredat içeriği ve ayrılan sürenin uyumsuzluğu, üniversitesi sınavlarında coğrafyanın öneminin azalması gibi eleştiriler bulunmaktadır.

Şahin (2003) “Coğrafya Öğretimi, Sorunları ve Çözüm Önerileri” isimli çalışmasında coğrafyanın önemi, coğrafyanın ülkemizdeki durumu, analizi ve çözüm yollarını belirtmiştir.

Arı (2003) “Amerika Birleşik Devletlerinde Coğrafya Eğitimi Reformu; Türkiye için Dersler” adlı eserinde ABD’deki Coğrafya Reformundan yola çıkarak ülkemiz koşulları dikkate alınmak kaydıyla yeniden yapılandırılması gerektiğini belirtmiştir.

Alim (2003) “Dokuzuncu Sınıf Coğrafya Öğretim Programının Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi” adlı çalışmasında eski coğrafya programının eksiklikleri ve bu eksikliklerin giderilme yolları öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmiştir.

Engin-Akbaş ve Gençtürk (2003) “I. Coğrafya Kongresinden Günümüze Liselerimizde Coğrafya Müfredat Programlarındaki Değişmeler” adlı çalışmasında günümüzde yapılan coğrafya programlarının köklü ve çözüm getirici olmadığını vurgulamışlardır. Çalışmada coğrafya programlarının genel ve özel amaçları, öğretim yöntem ve tekniklerine, ders araç ve gereçlerine yer veren, öğretmen ve öğrenci kılavuz kitaplarının hazırlanarak, ayrıntılı coğrafya programlarının yapılması gerekliliği üzerinde durmuşlardır.

Tomal (2004) “Türkiye ile Almanya’nın Lise Coğrafya Öğretim Programlarının Karşılaştırılması” çalışmasında Türkiye ve Almanya’nın lise coğrafya öğretim programları karşılaştırılmıştır. Almanya’daki genel liselerde uygulanan Coğrafya programının Türkiye’de uygulanan programdan içerik ve öğretim yöntemleri bakımından farkların bulunduğunu vurgulamıştır. Öğretmenlerin görüşleri alınarak liseler için oluşturulacak ideal programların hazırlanması gerektiğini savunmuştur.

Aksoy (2004) “Coğrafya Öğretiminde Probleme Dayalı Öğrenme Yaklaşımı” adlı doktora tezinde probleme dayalı öğrenme yaklaşımının, lise birinci sınıf coğrafya dersi “Yeryüzünün Biçimlenmesi” ünitesinin öğretiminde öğrencilerin başarıları, yaratıcılıkları ve problem çözme becerileri üzerindeki etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma

sonucunda deney ve kontrol gruplarında öğrencilerin yaratıcılıklarının ve problem çözme becerilerinin deney grubu lehine anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ertürk-Girgin (2005) “Standartları Bakımından Coğrafya Müfredat Programının Karşılaştırılması” çalışmasında farklı ülkelerdeki coğrafya müfredatıyla Türkiye karşılaştırılmıştır. Ayrıca ömür boyu öğrenme yönteminin coğrafya için bir dönüm noktası olduğunu ifade etmiştir.

MEB (2005) 2005 yılında 9. sınıflarda ilk kez uygulanmaya başlanan yeni coğrafya programı kılavuzunda, yer alan program ile ilgili açıklamalar, coğrafyanın amaçları, programın uygulanmasına ilişkin esaslara yer verilmiştir.

Programın vizyonu ve ilkeleri, yaklaşımı, programın temel öğeleri, öğrenme alanları, Coğrafya 9-10-11-12 Müfredat içerikleri dikkate alınmıştır.

III. BÖLÜM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni, örnekleme, veri toplama araçları, verilerin çözümlenmesinde kullanılan istatistiksel işlem ve teknikler açıklanmıştır.

3.1.YÖNTEM

3.1.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada Lise Coğrafya yeni müfredatının öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre uygulanabilirliğini açıklamak olumlu ve olumsuz yönlerini değerlendirmek üzere anket maddeleri oluşturulurken program değerlendirme modeli olarak, programın öğelerine yönelik değerlendirme esas alınmıştır. Bu araştırma ile lise coğrafya müfredatının öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi yapılmıştır. Müfredatın ne düzeyde uygulanabilir olduğunun ortaya çıkarılması, olumlu ve olumsuz yönlerinin tespit edilmesi hedeflenmiştir. Araştırmada tarama modeli (var olan durumu değerlendirme) uygulanmıştır (Karasar, 1995). Betimsel istatistik ile bir grubun özelliklerini belirtmek amacıyla kullanılan frekans, yüzde, korelasyon kat sayısı, teknikleri kullanılmıştır. Ayrıca SPSS programından da sayısal veriler için faydalanılmıştır.

3.1.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini, Konya il merkezine bağlı liselerde görev yapan coğrafya öğretmenleri ile lise öğrencileri oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini ise Konya il merkezine bağlı liselerde görev yapan coğrafya öğretmenleri ile lise öğrencileri arasında tesadüfi örneklem yoluyla seçilen öğretmenler ve öğrenciler oluşturmuştur. Araştırmada coğrafya öğretmenleri ve öğrencilere şahsi sözlü sorular da yöneltilmiş coğrafya müfredatının uygulanabilirliği farklı açılardan değerlendirilmeye çalışılmıştır. Araştırmada anketler 91 öğretmene, 200 öğrenciye uygulanmıştır.

Ayrıca açık uçlu sorular çoğunlukta olmak kaydıyla öğrenci ve öğretmenlere toplamda 49 anket sorusu hazırlanmıştır (25 soru öğretmen, 24 soru öğrenci).

3.1.3.Veri toplama aracı ve verilerin toplanması

Anket soruları Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Coğrafya Bölümü ile Danışman tarafından değerlendirilmiş görüş ve eleştiriler doğrultusunda öğretmen ve öğrenci anket formları hazırlanmıştır. Araştırmada öğretmen ve öğrencilere anket şeklinde “evet, hayır” soruları açık uçlu sorular yöneltilmiştir. Öğretmen ve öğrencilerin görüşleri spss programında değerlendirilmiştir.

3.1.4.Verilerin analizi

Araştırmada elde edilen veriler (Öğretmen ve Öğrenci görüşleri) bilgisayar programı spss kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırmada verilerin değerlendirilmesinde aşağıdaki kriterler de dikkate alınmıştır.

Öğretmen ve öğrencilerin sorulara verdiği yanıtlar çeşitli gruplamalar yapılarak frekans, yüzde dağılımları, korelasyon, Chi-Square testi gibi istatistiksel değerlendirmeler spss programı kullanılarak yapılmıştır. Uygulanan anketlerde gruplar arasındaki farklılıkları belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Anlamlılık düzeyi Chi-Square testi ile değerlendirme yapılmıştır.

1.5.Kullanılan istatistiksel teknikler

Araştırmada istatistiksel teknikler olarak; frekans, yüzdellik, aritmetik ortalama, standart sapma, Chi-Square testi, çoklu karşılaştırma testi kullanmıştır. İstatistiksel analizler bilgisayar ortamında, Excel 7.0 ve SPSS 13.0 programlarında yapılmıştır.

IV. BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde örneklem ve alt problemlerle ilgili toplanan veriler uygun istatistiksel tekniklerle analiz edilmiş ve tablolar halinde sunulmuştur.

4.1.Araştırmanın Örneklemiyle İlgili Karşılaştırmalı Bulgular

Araştırmanın örneklemi oluşturulan Konya il merkezine bağlı liselerde görev yapan 91 coğrafya öğretmeni ile yine Konya merkezde bulunan liselerde öğrenim gören 200 öğrenciye toplam 49 sorudan oluşan bir anket uygulanmış(25 soru öğretmen, 24 soru öğrenci), verdikleri cevaplar tablolar halinde gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo IV. 1: Yeni Coğrafya Müfredatı Hakkında Yeterli Bilgiye Sahiplik Durumu

İfadeler / cinsiyet		Yeni Coğrafya Müfredatı Hakkında Yeterli Bilgiye Sahip Misiniz?		Toplam	
		Evet	Hayır		
Cinsiyet	Kadın	75.0%	25.0%	100.0%	
	Erkek	49.3%	50.7%	100.0%	
Toplam		56.0%	44.0%	100.0%	
Chi-Square Tests					
	Value	Df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact sig. (2-sided)	Exact sig. (1-sided)
Pearson chi-square	4.755(B)	1	0.029		
Continuity correction(a)	3.767	1	0.052		
Likelihood ratio	4.961	1	0.026		
Fisher's exact test				0.033	0.025
Linear-by-linear association	4.702	1	0.030		
N of valid cases	91				

Pearson chi-square değeri $p < 0,05$ ($p = 0,02$) olduğundan “cinsiyet değişkeni ile yeni coğrafya müfredatı hakkında yeterli bilgiye sahip olma” arasında istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki vardır. Cinsiyet yeni müfredat hakkında bilgiye sahip olmada etkili olan bir değişkendir.

Öğretmen anketine göre cinsiyet değişkeni ile diğer bazı değişkenlerin karşılaştırılması sonucunda öğretmenlerin yeni coğrafya programı hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları gözlenmiştir.

Öğretmenlerin % 56'sı “Yeni Coğrafya Müfredatı Hakkında Yeterli Bilgiye Sahip Misiniz?” sorusuna evet derken, %44'ü ise bu soruya hayır yanıtını vermişlerdir (Tablo IV. 1).

Programı uygulayacak öğretmenlerin önce hizmet içi eğitimden geçmeleri daha sonra programı uygulamaları programın belirlenen hedeflere ulaşmasında son derece önemlidir.

2005 yılında öğretmenlere yeni programı tanıtmak amaçlı gönderilen kılavuz kitapların tam anlamıyla öğretmenleri aydınlatmadığı açıkça ortada iken, sadece kılavuz kitaplarla programın inceliklerinin tespit edilemeyeceği aşıkardır.

Bu durumda programı tam olarak bilmeyen idrak edemeyen öğretmenlerin programı başarıya ulaştırmaları da zor görünmektedir.

Tablodan da görüldüğü üzere kadınların yeni müfredat programı hakkında yeterli bilgiye sahip olma oranları erkeklerden daha fazladır. Yeni müfredat hakkında yeterli bilgiye sahiplik konusunda kadınlar %75, erkekler %49,3'lük oranla görülmektedir (Tablo IV. 1).

Hem bayan öğretmenlerin hem de erkeklerin yeni coğrafya müfredat programı hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları %44'lük oranla açıkça görülmektedir. Bu tablodan yola çıkarak öğretmenlerin cinsiyete göre dağılımı ve genelinin (kadın-erkek) yeni coğrafya programı hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları net bir ifadeyle söylenebilir. Sonuç olarak;bu müfredatın amacına ulaşması için öğretmenlerin kadın-erkek yeterli bilgiye sahip olmaları şarttır.

TabloIV.2:Yeni Coğrafya Programının Coğrafya Eğitimine Getirdiği Yeniliklerin Cinsiyete Göre Değerlendirilmesi

İfadeler / cinsiyet		Yeni coğrafya müfredatının coğrafya eğitimine getirdiği yenilikler nelerdir?				Toplam
		Öğrenci merkezli olması	Etkinliklerin fazla olması	Hiç bir şey	Öğrenciyi düşünmeye ve araştırmaya yöneltmesi	
Cinsiyet	Kadın	16.7%	-	8.3%	75.0%	100.0 %
	Erkek	9.5%	34.9%	3.2%	52.4%	100.0 %
Toplam		11.5%	25.3%	4.6%	58.6%	100.0 %
Chi-Square Tests						
		Value	Df	Asymp. Sig. (2-sided)		
Pearson chi-square		11.675(a)	3	0.009		
Likelihood ratio		17.258	3	0.001		
Linear-by-linear association		2.495	1	0.114		
Nof valid cases		87				

Pearson chi-square değeri $p < 0,05$ ($p = 0,00$) olduğundan “cinsiyet değişkeni ile yeni coğrafya müfredatının coğrafya eğitimine getirdiği yenilikler ” arasında istatistikî açıdan anlamlı bir ilişki vardır. Cinsiyet yeni müfredatın coğrafya eğitimine getirdiği yeniliklerde etkili olan bir değişkendir.

Yeni müfredatın %58,6’lık oranla öğrencileri düşünmeye ve araştırmaya yönelttiği, %11,5’lik oranla öğrenci merkezli olduğu bulgularına ulaşılmıştır. Bununla beraber kitaplarda yer alan etkinliklerin %25,3’lük oranla fazla olduğu da ortaya çıkmıştır (Tablo IV. 2).

Yeni coğrafya programının öğrenci merkezli olması, öğrencileri düşünmeye ve araştırmaya yöneltmesi programın en kabul edilebilir yönleridir. Yıllardır istenen ve beklenen bu eğitim öğretim modelinin aksaklıklar giderilerek tam anlamıyla faaliyete geçirilmesi gerekmektedir.

Tablo IV. 3: Yeni Coğrafya Müfredatının Coğrafya Eğitimine Getirdiği Yenilikler

İfadeler	Yeni coğrafya müfredatının coğrafya eğitimine getirdiği yenilikler nelerdir?				Toplam	
	Öğrenci merkezli olması	Etkinlerin fazla olması	Hiçbir şey	Öğrenciyi düşünmeye ve araştırmaya yöneltmesi		
Kaç yıllık öğretmensiniz?	1-5	-	-	-	100.0%	100.0%
	6-10	-	8.3%	16.7%	75.0%	100.0%
	11-15	36.4%	36.4%	-	27.3%	100.0%
	16-20	12.5%	37.5%	-	50.0%	100.0%
	21 ve üzeri	-	26.1%	-	73.9%	100.0%
Toplam		11.5%	25.3%	4.6%	58.6%	100.0%

Chi-Square Tests			
	Value	Df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	39.726(a)	12	0.000
Likelihood ratio	42.701	12	0.000
Linear-by-linear association	0.075	1	0.784
N of valid cases	87		

Pearson chi-square değeri $p < 0,05$ olduğundan aralarında istatistikî açıdan anlamlı bir ilişki vardır. Öğretmenlerin deneyim süreleri arttıkça öğrenciyi düşünmeye ve araştırmaya yöneltmesi fikrine katılım oranlarında azalma görülmektedir.

Bu oran görev süresi 1-5 arasında olanlarda %100 iken görev süresi arttıkça oranda azalmalar görülmektedir.

Öğretmen anketinde, görev süreleri ile ilişkili olan bazı verilerin karşılaştırılması sonucunda; 1-5 yıllık öğretmenlerin %100'lük oranla yeni coğrafya programının öğrenciyi düşünmeye ve araştırmaya yönelttiği görüşünde oldukları gözlenmiştir. Bu oran 6-10 yıllık öğretmenlerde %75, 11-15 yıllık öğretmenlerde % 27,3, 16-20 yıllık öğretmenlerde %50, 21 ve üzeri yıllık öğretmenlerde %73,9'dur (Tablo IV. 3).

Öğretmelerin kıdemi arttıkça etkinlerin fazla olduğu görüşü benimsenmektedir. Toplamda %25’lik oranla etkinliklerin fazla olduğu vurgulanmıştır. Kitaplarda yer alan ders içi ve dışı etkinliklerin daha az hale getirilmesi gerekmektedir. Öğrencinin etkinliklerden ve dersten caymadan yapmasını sağlamak amacıyla etkinliklerin belirlenmesi gerekmektedir.

Tablo IV. 4: Yeni Müfredata Göre Hazırlanan Coğrafya Dersine Yönelik Kitaplarla İlgili Görülen Aksaklıklar

İfadeler	Yeni müfredata göre hazırlanan coğrafya dersine yönelik kitaplarla ilgili gördüğünüz aksaklıklar nelerdir?						Toplam
	Bilgi eksikliği	Açıklayıcı olmaması	Konular arasında bütünlük olmayışı	Yazım ve imla hataları	Çok fazla etkinliklerin olması		
Kaç yıllık öğretmensiniz?	1-5	-	-	100.0%	-	-	100.0%
	6-10	27.3%	45.5%	27.3%	-	-	100.0%
	11-15	50.0%	8.3%	25.0%	-	16.7%	100.0%
	16-20	62.5%	-	25.0%	12.5%	-	100.0%
	21 ve üzeri	52.2%	8.7%	17.4%	21.7%	-	100.0%
Toplam	46.0%	16.1%	25.3%	8.0%	4.6%	100.0%	

Chi-Square Tests

	Value	Df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	45.317(a)	16	0.000
Likelihood ratio	45.783	16	0.000
Linear-by-linear association	0.157	1	0.692
N of valid cases	87		

Pearson chi-square değeri $p < 0,05$ olduğundan karşılaştırmalar arasında istatistikî açıdan anlamlı bir ilişki vardır.

Öğretmenlerin “yeni müfredata göre hazırlanan coğrafya dersine yönelik kitaplarla ilgili gördüğünüz aksaklıklar nelerdir?” sorusuna verdiği yanıtlara göre; kıdemleri dikkate alındığında 6-10 yıllık öğretmenler içinde %27,3 ü kitapların öğrencilerin yararlanabileceği bilgi yönünden eksik olduğunu, %45,5 i kitapların açıklayıcı olmadığını, % 27,3 ü konular arasında bütünlük olmadığını belirtmişlerdir (Tablo IV. 4).

Kıdemlerine göre; 11-15 yıllık öğretmenler içinde % 50 si kitapların öğrencilerin yararlanabileceği bilgi yönünden eksik olduğunu, %8,3 ü kitapların açıklayıcı olmadığını,

% 25 i konular arasında bütünlük olmadığını, % 16,7 si kitaplarda çok fazla etkinliğin olduğunu belirtmişlerdir.

Kıdemlerine göre; 16-20 yıllık öğretmenler içinde % 62,5 i kitapların öğrencilerin yararlanabileceği bilgi yönünden eksik olduğunu, % 25 i konular arasında bütünlük olmadığını, % 12,5 yazım ve imla hataları olduğunu belirtmişlerdir (Tablo IV. 4).

Yine kıdemlerine göre; 21 ve üzeri yıllık öğretmenler içinde % 52,2 si kitapların öğrencilerin yararlanabileceği bilgi yönünden eksik olduğunu, %8,7 si kitapların açıklayıcı olmadığını, % 17,4 ü konular arasında bütünlük olmadığını, % 21,7 si yazım ve imla hataları olduğunu belirtmişlerdir (Tablo IV. 4).

Sonuç olarak; öğretmenlerin %46 sının kitapların öğrencilerin yararlanabileceği anlamda bilgi yönünden eksik olduğunu, %16,1 i kitapların yeterince açıklayıcı olmadığını, % 25,3 ü kitaplardaki konular arasında bütünlük olmadığını, % 8 i kitaplarda yazım ve imla hataları olduğunu, % 4,6 sı kitaplarda çok fazla etkinliğin olduğunu belirtmişlerdir.

Yapılan araştırma sonuçlarına göre; yeni coğrafya öğretim programının uygulanmasında en etkili araçlardan biri olan kitapların yetersiz, hatalı ve yeni programın hedeflerini gerçekleştirmekten uzak olduğu görülmektedir.

Öğrenci anketine göre bazı karşılaştırmalı bulgu ve yorumlar değerlendirildiğinde; Öğrencilere yapılan anket sonuçlarına göre; yeni coğrafya öğretim programının uygulanmasında önemli aksaklıkların olduğu dikkati çekmiştir.

“Yeni coğrafya müfredatının uygulanmasında sorun ve aksaklıklar nedir?” sorusuna öğrencilerin cevabı şu şekilde olmuştur; Kız öğrencilerde, ezbere dayalı olması %9,4, gereksiz etkinliklerin olması %11,3, Konuların açıklayıcı olmaması %15,1, Derslerle ÖSS'nin içeriğinin farklı olması %1,9, Kitaplarda bilgi eksikliğinin olması 35,8, Zaman probleminin olması %2,8, sorun yok diyenler %9,4'tür (Tablo IV. 5).

Erkek öğrencilerde ise ezbere dayalı olması %10,6, Gereksiz etkinliklerin olması %19,1, Konuların açıklayıcı olmaması %9,6, Derslerle ÖSS'nin içeriğinin farklı olması %10,6, Kitaplarda bilgi eksikliğinin olması %13,8, Zaman probleminin olması %6,4, Öğrencinin aktif, öğretmenin pasif olması % 9,6 ,sorun yok diyenler %11,7'dir (Tablo IV. 5).

Sonuç olarak; tüm öğrenciler yeni coğrafya müfredatında birtakım problemlerin yaşandığını dile getirmektedir. Bu problemlerin en belirgin olanları ise kitaplarda bilgi eksikliği olması (%25,5), gereksiz ve fazla etkinliklerin yer alması (%15), konuların açıklayıcı olmamasıdır (%12,5) (Tablo IV. 5).

Tablo IV. 5: Öğrencilerin Cinsiyetine Göre Müfredatla İlgili Sorun ve Aksaklıklar

İfadeler/Cinsiyet		Müfredatla ilgili en önemli sorun aksaklık nedir?									Toplam
		Ezbere dayalı olması	Gereksiz etkinlikler	Konuların açıklayıcı olmaması	Derslerle ÖSS'nin farklı oluşu	Kitaplarda bilgi eksikliği olması	Zaman probleminin olması	Öğrencinin aktif,öğretmenin pasif olması	Sorun yok	Cevap yok	
Cinsiyet	Kız	9.4%	11.3%	15.1%	1.9%	35.8%	2.8%	-	9.4%	14.2%	100.0%
	Erkek	10.6%	19.1%	9.6%	10.6%	13.8%	6.4%	9.6%	11.7%	8.5%	100.0%
Toplam		10.0%	15.0%	12.5%	6.0%	25.5%	4.5%	4.5%	10.5%	11.5%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	Df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	32.323(a)	8	0.000
Likelihood ratio	36.805	8	0.000
Linear-by-linear association	0.096	1	0.756
N of valid cases	200		

Pearson chi-square değeri $p < 0,05$ ($p = 0,00$) olduğundan karşılaştırmalar arasında istatistikî açıdan anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo IV. 6: 9 ve 10 Sınıflara Göre Müfredatla İlgili Sorun ve Aksaklıklar

İfadeler/Sınıf		Müfredatla ilgili en önemli sorun aksaklık nedir?									Toplam
		Ezbere dayalı olması	Gereksiz etkinlikler	Konuların açıklayıcı olmaması	Derslerle ÖSS'nin içeriğinin farklı olması	Kitaplarda bilgi eksikliği olması	Zaman probleminin olması	Öğrencinin aktif,öğretmenin pasif olması	Sorun yok	Cevap yok	
Sınıf	9	-	25.0%	16.7%	4.2%	12.5%	-	-	16.7%	25.0%	100.0%
	10	13.2%	11.8%	11.2%	6.6%	29.6%	5.9%	5.9%	8.6%	7.2%	100.0%
Toplam		10.0%	15.0%	12.5%	6.0%	25.5%	4.5%	4.5%	10.5%	11.5%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	Df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	33.924(a)	8	0.000
Likelihood ratio	41.197	8	0.000
Linear-by-linear association	4.452	1	0.035
N of valid cases	200	-	-

Pearson chi-square değeri $p < 0,05$ ($p = 0,00$) olduğundan karşılaştırmalar arasında istatistikî açıdan anlamlı bir ilişki vardır.

“Yeni coğrafya müfredatının uygulanmasında sorun ve aksaklıklar nedir?” sorusuna 9. sınıf öğrencilerin cevabı şu şekilde olmuştur; Gereksiz etkinliklerin olması %25, Konuların açıklayıcı olmaması %16,7, Derslerle ÖSS'nin içeriğinin farklı olması %4,2, Kitaplarda bilgi eksikliğinin olması %12,5'dir (Tablo IV. 6).

10. sınıf öğrencilerin cevabı ise müfredatın ezber dayalı olması %13,2, Gereksiz etkinliklerin olması %11,8, Konuların açıklayıcı olmaması %11,2, Derslerle ÖSS'nin içeriğinin farklı olması %6,6, Kitaplarda bilgi eksikliğinin olması %29,6, Zaman probleminin olması %5,9, Öğrencinin aktif,öğretmenin pasif olması % 5,9'dir (Tablo IV. 6).

9. Sınıfların % 25 i en önemli sorun olarak gereksiz etkinlikleri göstermişlerdir. fakat 10. Sınıflar da ise % 29.6 olarak en önemli sorunu kitaplardaki bilgi eksikliğini göstermişlerdir.

Sonuç olarak; Tüm öğrenciler kitaplarda yer alan gereksiz etkinlikleri (%15), konuların açıklayıcı olmamasını (%12,5), kitaplarda bilgi eksikliğinin olmasını (%25,5) problem olarak belirtmişlerdir.

Tablo IV. 7: Coğrafya Kitaplarındaki Etkinliklerin Öğrenmeyi Etkileme Durumu

İfadeler/Sınıf		Coğrafya kitaplarındaki etkinlikler öğrenmenizi ne derece olumlu etkiliyor?			Toplam
		Olumlu	Olumsuz	Ne olumlu ne olumsuz	
Sınıfınız	9.	45.8%	41.7%	12.5%	100.0%
	10.	71.7%	21.7%	6.6%	100.0%
Toplam		65.5%	26.5%	8.0%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	Df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson chi-square	10.810(a)	2	0.004
Likelihood ratio	10.428	2	0.005
Linear-by-linear association	9.076	1	0.003
N of valid cases	200		-

Pearson chi-square değeri $p < 0,05$ ($p = 0,00$) olduğundan karşılaştırmalar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki vardır. Oranlara bakıldığında 9. Sınıflarda coğrafya kitabındaki etkinliklerin olumsuz bulunma oranının 10. Sınıflara göre daha fazla olduğu gözlenmektedir.

“Coğrafya kitaplarındaki etkinlikler öğrenmenizi ne derece olumlu etkiliyor?” sorusuna 9. sınıf öğrencilerin cevabı şu şekilde olmuştur; Olumlu %45,8, olumsuz %41,7, ne olumlu ne olumsuz %12,5 (Tablo IV. 7).

10. sınıf öğrencilerin cevabı ise olumlu %71,7, olumsuz %21,7, ne olumlu ne olumsuz %6,6 şeklinde olmuştur (Tablo IV. 7).

Sonuç olarak tüm öğrencilerin 9-10 sınıfların görüşleri dikkate alınırsa olumlu %65,5, olumsuz %26,5, ne olumlu ne olumsuz % 8,0, şeklinde olduğu gözlenmiştir.

Öğrencilerin genel görüşleri dikkate alındığında etkinliklerin fazla ama öğrenmelerini de olumlu yönde etkilediği (%65,5) ortaya çıkmıştır.

4.2. 1. Alt Probleme İlgili Bulgular

Bu bölümde yeni coğrafya müfredatının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesinin sonuçları yer almaktadır.

Tablo IV.8: Araştırmanın Örneklemiyle İlgili Bulgular

Değişkenler		f	%
Cinsiyet	Kız	24	26.4
	Erkek	67	73.6
Hizmet yılı	1-5	4	4.4
	6-10	24	26.4
	11-15	24	26.4
	16-20	16	17.6
	21 ve üzeri	23	25.3
Öğretmenlerin İngilizce bilme durumları	Alt seviye	29	82.9
	Orta seviye	6	17.1
Bilgisayar Kullanma Durumları	Evet	84	92.3
	Hayır	7	7.7
Abone Olunan Dergiler	Yok	61	67.0
	Atlas	12	13.2
	İnternet sitesi	10	11.0
	Globe	2	2.2
	National Geographia	6	6.6
Kullanılan Programlar	Excel	32	38.1
	Word	48	57.1
	Power point	4	4.8
Öğretmenlerin Yeni Coğrafya Müfredatı Hakkında Yeterli Bilgiye Sahip Olma Durumu	Evet	51	56.0
	Hayır	40	44.0
Öğretmenlerin Yeni Coğrafya Müfredatını Uygulamak İçin Kendini Yeterli Görme Durum	Evet	63	70.8
	Hayır	26	29.2
Müfredat ile ilgili Panel, Konferans ve Seminerlere Katılıma durumu	Evet	37	40.7
	Hayır	54	59.3
Katıldığı Seminer ve Konferansların Faydalı Olup Olmadığı	Faydalı	44	61.1
	Faydasız	28	38.9
Yabancı Dil Bilme Durumları	Yok	46	50.5
	İngilizce	34	37.4
	Fransızca	7	7.7
	Almanca	4	4.4

Araştırma sonuçlarına göre; öğretmenlerin % 73,6'sı erkek iken % 26,4'ünün kadın olduğu gözlenmektedir. Araştırmanın yapıldığı okullarda erkek öğretmenlerin fazla olması bu durumda temel etken olmuştur

Öğretmenlerin % 91,2'sinin Genel liselerde, % 8,8'inin Anadolu liselerinde çalıştığı görülmüştür. Araştırmanın yapıldığı Konya Merkez Anadolu Liselerinde görev yapan coğrafya öğretmenlerinin sayısının az olması bu sonucun ortaya çıkmasında etkili olmuştur (Tablo IV. 8).

Öğretmenlerin meslek sürelerinin dağılımının değerlendirilmesi sonucunda 1-5 yıl ve 16-20 yıl arası olanlar hariç diğer yılların yaklaşık olarak birbirlerine yakın olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin çalışma yılları dikkate alındığında; ankete katılan öğretmenlerin çoğunluğunun hem eski hem de yeni coğrafya müfredatını bizzat uyguladıkları görülmektedir. Böylece yeni ve eski coğrafya müfredat programının değerlendirilmesi çok zor olmamıştır.

Yapılan araştırmada bilgisayarı iyi kullanabiliyor musunuz? sorusuna öğretmenlerin %92,3'ü evet derken, bilgisayarı kullanamayanlar ise % 7,7'lik oranla hayır demiştir. Çağımızın bilgisayar çağı olması nedeniyle bu oranın gün geçtikçe daha da artması beklenmektedir.

Bilgisayar programlarının kullanılabilirlik oranlarına bakıldığı zaman en çok kullanılan programın % 57,1'lik bir oranla word programı olduğunu görmektedir. Excel ve power point programını kullanan öğretmenlerin oranları ise sırasıyla 38.1 ve 4.8'dir. Görüldüğü gibi yeni coğrafya müfredatının amaçlarından olan görsel eğitimin uygulanmasında çok sayıda öğretmenin bir sunum programı olarak bilinen görselliğe dayalı power point programını çok az oranda kullandıkları saptanmıştır (Tablo IV. 8).

Öğretmenlerin çoğunluğunun herhangi bir coğrafya dergisine abone olmadığı bir kısmının ise bilgiye ulaşmakta interneti kullanıldığı görülmektedir. Herhangi bir coğrafya dergisine abone olanların oranı toplam % 20 civarındadır. Yapılan araştırmada herhangi bir coğrafi dergiye üye olmayanlar %67 ile önemli bir oran oluşturmaktadır. Buda gösteriyor ki; öğretmenlerimiz kendilerini güncelleştirme ve yenilikleri takip etme noktasında yetersizdir (Tablo IV. 8).

Öğretmenlerin Yabancı dil bilme durumlarına bakıldığı zaman araştırmaya katılanların % 50,5'inin hiçbir dil bilmediği, % 37,4'ünün İngilizce, %7,7'sinin Fransızca, %4,4'ünün Almanca bildiği görülmüştür. Öğretmenlerin yabancı dil bilme konusunda yetersiz olmaları coğrafya müfredatının uygulanmasında bilgisayar ve internet kullanımını, yabancı ders kaynakların kullanımını sınırlamaktadır (Tablo IV. 8).

Yabancı dili bilme derecesine baktığımız da cevap verenlerin içinde üst seviyenin hiç olmadığını, orta seviyenin %17,1 ve alt seviyenin %82,9 olduğunu görmekteyiz. Bu durumda öğretmenlerin kendi branşlarında yabancı eserleri incelemede ve yabancı internet sitelerine girmede problem yaşayacakları dikkate alınır, yabancı dil eğitimi gerekliliği ortaya çıkmaktadır (Tablo IV. 8).

Öğretmenlerin yeni coğrafya müfredatı hakkında yeterli bilgiye sahip olma durumu ile ilgili dağılımlarına bakıldığı zaman evet diyenlerin oranı %56 iken hayır diyenlerin oranı ise % 44 dür. Görüldüğü üzere öğretmenlerin yeni coğrafya müfredatını uygulamak için yeterli bilgiye sahip olmadıkları görülmektedir (Tablo IV. 8).

Yapılan araştırmada yeni coğrafya müfredatını uygulamak için kendini yeterli gören öğretmenlerin oranı %70,8, kendini yetersiz gören öğretmenlerin oranı %29,2 olarak görülmektedir. Bu durumda yeni coğrafya müfredatının uygulanmasında öğretmenlerin büyük bir kısmı kendilerini yeterli görmektedirler (Tablo IV. 8).

Öğretmenlerin %59.3'ünün yeni coğrafya müfredatı ile ilgili panel, konferans ve seminerlere katılmadığı, % 40.7'sinin katıldığı gözlenmiştir (Tablo IV. 8).

Öğretmenlerin yarısından çoğunun %61,1 gibi bir oranla seminer ve konferansların faydalı olduğunu düşünürlerken, %38,9'u faydasız olduğunu düşünmektedirler. Konferanslar ve seminerler yeni coğrafya müfredatının tanıtılmasında ve uygulanmasında öğretmenlere bir kılavuz kaptan görevi görür. Bu nedenle seminerlerin önemi büyüktür.

Tablo IV.9: Yeni Coğrafya Müfredatının Coğrafya Eğitimine Getirdiği Yeniliklerin Dağılımı

İfadeler	Sayı	Bölüm yüzdesi
Öğrenciyi düşünmeye ve araştırmaya yönlmesi	51	58.6
Etkinlerin fazla olması	22	25.3
Öğrenci merkezli olması	10	11.5
Hiçbir şey	4	4.6
Toplam	87	100.0

Araştırma sonuçlarına göre; öğretmenlerin yarıdan fazlası %58,6'lık bir oranla yeni müfredatın "öğrenciyi düşünmeye ve araştırmaya yönlttiği" görüşündedirler.

Yeni müfredatın öğrenci merkezli olduğunu savunanlar %11,5, etkinliklerin fazla olduğu görüşünde olanlar %25,3'lik kısmı oluşturmaktadır (Tablo IV. 9).

Buna göre; yeni coğrafya öğretim programının en belirgin yeniliği öğrenciyi düşünmeye ve araştırmaya yöneltmesidir. Programda etkinliklerin fazla olması yenilik olarak gösterilebilir ancak; öğretmen görüşleri dikkate alındığında eğitim ve öğretimi pek de olumlu yönde etkilediği savunulamaz.

Tablo IV.10: Yıllık Öğrenim Süresinin Yeni Coğrafya Müfredatını Uygulamak İçin Yeterlilik Durumu

İfadeler	Sayı	Bölüm yüzdesi
Evet	35	38.5
Hayır	56	61.5
Toplam	91	100.0

Araştırma sonuçlarına yıllık öğrenim süresinin (ders saatinin) yeni coğrafya müfredatını uygulamak için yeterli olmadığı görüşünde olanların oranı % 61,5 iken ders saati sayılarının yeterli olduğu görüşünde olanların oranı ise %38,5'tir (Tablo IV. 10).

Coğrafya eski müfredatında olduğu gibi, özellikle 9. sınıflarda ders saati sayılarının yeni coğrafya müfredatında da yetersiz olduğu öğretmenler tarafından belirtilmiştir. Yani yeni coğrafya müfredatının eski coğrafya müfredatından bu anlamda bir farkı yoktur.

Tablo IV.11: Yeni Coğrafya Müfredatının Uygulanması Hakkında Önerilerin Dağılımı

İfadeler	Sayı	Bölüm yüzdesi
Konuların çok fazla ağır olması	4	6.1
9. Sınıflarda ders saatleri 3 saate çıkarılmalı	50	75.8
Konuları yetiştirmek için zamanın sıkıntılı olması	12	18.2
Toplam	66	100.0

Yapılan araştırmada öğretmenlerin %18,2'si konuların çok fazla ağır olduğunu, % 75,8'i 9. sınıflarda ders saatlerinin 3 saate çıkarılması gerektiğini, %6,1'i konuları yetiştirmek için zamanın problem olduğunu belirtmişlerdir (Tablo IV. 11).

Görüldüğü üzere yeni coğrafya müfredatının uygulanmasında zaman problemi ortaya çıkmıştır. Bu nedenle programın uygulanmasında konuları yetiştirmek için öğretmenlerin konuların bir kısmını atladıkları, kısalttıkları yapılan araştırma sonucunda ortaya çıkmıştır. Özellikle 9. sınıflarda ders saati sayısının artırılması yeni coğrafya müfredatında yapılması gereken en önemli değişiklik olacaktır.

Tablo IV.12: Yeni Müfredata Göre Hazırlanan Coğrafya Dersine Yönelik Kitaplarda Görülen Aksaklıkların Dağılımı

İfadeler	Sayı	Bölüm yüzdesi
Bilgi eksikliği	40	46.0
Açıklayıcı olmaması	14	16.1
Konular arasında bütünlük olmayışı	22	25.3
Yazım ve imla hataları	7	8.0
Çok fazla etkinliklerin olması	4	4.6
Toplam	87	100.0

Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin % 46'sı kitaplarda "bilgi eksikliği" olduğunu, %25,3'ü konular arasında bütünlük olmadığını % 16,1'i açıklayıcı bilgilerin olmadığını, %8'i yazım imla hatalarının bulunduğunu,%4,6'sı etkinliklerin çok fazla olduğunu belirtmişlerdir (Tablo IV. 12).

Görülüyor ki; yeni coğrafya müfredatının uygulanması için hazırlanan kitaplarda da problemler bulunmaktadır. Kitapların bilgi açısından yetersiz olması, konular arasında bütünlük olmaması kitaplarda tespit edilen önemli problemlerdir. Kitaplarda konular işlenirken konu ile ilgili özet bilgilerin bulunması öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır. Ancak yeni kitaplar resim ve grafiklerden ibaret olduğundan öğrenciye yeterli oranda faydalı olmamaktadır.

Tablo IV.13: Kitabın İçeriğindeki Etkinlikleri Öğrencilerin Yapıp Yapamadığı İle İlgili Düşüncelerin Dağılımı

İfadeler	Sayı	Bölüm yüzdesi
Yapabiliyor	40	44.0
Orta derece de yapabiliyor	16	17.6
Yapamıyor	35	38.4
Toplam	91	100.0

Araştırma sonuçlarına bakıldığı zaman etkinlikleri yapabilenlerin oranı %44, yapamayanların oranı %38,4, orta derecede yapabiliyor diyenlerin oranı %17,6'dır.

Etkinlikleri tam olarak yapamayanların sayısı oldukça fazladır. Anlaşıyor ki; kitaptaki etkinlikler fazla ve öğrenciyi boğucu mahiyettedir. Bu nedenle etkinliklerin azaltılması yada öğrencinin yapabileceği mahiyette olması gerekmektedir (Tablo IV. 13).

Tablo IV.14: Okulların Fiziki Açıdan Yeni Müfredatı Uygulayacak Alt Yapıya Sahip Olup Olmadığı İle İlgili Düşüncelerin Dağılımı

İfadeler	Sayı	Bölüm yüzdesi
Evet	19	20.9
Hayır	72	79.1
Toplam	91	100.0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 79,1'i ezici bir çoğunlukla okulların fiziki açıdan yeni müfredatın uygulanması için gerekli alt yapıya sahip olmadığını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin % 20,9'lık kısmı okulların yeni müfredatı uygulamak için yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Görüldüğü üzere öğretmen görüşlerine göre; okullar yeni coğrafya müfredatını uygulamak için yeterli alt yapıya sahip değildir. Bu durum müfredatın uygulanmasında aksaklıklara neden olacak, programın hedeflere ulaşmasında olumsuz etki yapacaktır (Tablo IV. 14).

Tablo IV.15: Yeni Coğrafya Müfredatında Konuların Bir Bütün Halinde Ele Alınması İle İlgili Düşüncelerin Dağılımı

İfadeler	Sayı	Bölüm yüzdesi
Olumlu	18	20.5
Ne olumlu ne olumsuz	18	20.5
Olumsuz	52	59.1
Toplam	88	100.0

Araştırma sonuçlarına bakıldığı zaman Yeni coğrafya müfredatında konuların bir bütün halinde ele alınması bir yenilik ve gelişme olarak görülmemiştir. %59,1 lik oranla öğretmenler yeni coğrafya müfredatında konuların bir bütün halinde ele alınmasının coğrafya eğitimine yenilik getirmediğini belirtmişlerdir. Yeni coğrafya müfredatında konuların bir bütün halinde ele alınmasına ne olumlu ne olumsuz ve olumlu diyenlerin oranları ise % 40'lık bir dilimi oluşturmaktadır (Tablo IV. 15).

Tablo IV.16: Yeni Coğrafya Müfredatında Yer Alan Arazi Çalışmalarının Uygulanabilirliği İle İlgili Düşüncelerin Dağılımı

İfadeler	Sayı	Bölüm yüzdesi
Uygulanabilir	9	9.9
Uygulanamaz	80	87.9
Fikrim yok	2	2.2
Toplam	91	100.0

Yapılan araştırmaya göre arazi çalışmaları uygulanamaz diyenler %87,9'luk oranla yeni coğrafya müfredatında arazi çalışmalarının amaçsız kalacağını belirtmişlerdir. Bu durumda yeni coğrafya müfredatının uygulanmasında arazi çalışmaları eski müfredatta olduğu gibi öğrenciye pek bir katkı sağlamayacaktır (Tablo IV. 16).

Tablo IV.17: Yeni Coğrafya Müfredatında Öğrenci Başarısını Ölçmeye Yönelik Getirilen Yenilikler Hakkındaki Düşüncelerin Dağılımı

İfadeler	Sayı	Bölüm yüzdesi
Olumlu	49	53.8
Ne olumlu ne olumsuz	20	22.0
Olumsuz	22	24.2
Toplam	91	100.0

Araştırma sonuçlarına göre yeni coğrafya müfredatında öğrenci başarısını ölçmeye yönelik getirilen yeniliklere olumlu diyenlerin oranı %53,8 , ne olumlu ne olumsuz %22, olumsuz diyenlerin oranı %24,2'dir (Tablo IV. 17).

Yeni coğrafya müfredatında ölçme ve değerlendirmeye yönelik yapılan değişiklik görüldüğü gibi öğretmenler tarafından olumlu görülmektedir.

Tablo IV.18: Görsel Araçlarla Eğitim Hakkındaki Düşüncelerin Dağılımı

İfadeler	Sayı	Bölüm yüzdesi
Çok faydalı bir çalışma	65	71.4
Orta derecede faydalı bir çalışma	12	13.2
Faydasız bir çalışma	14	15.4
Toplam	91	100.0

Araştırma sonuçlarına göre yeni coğrafya müfredatının uygulanmasında görsel araçların kullanılması eğitim öğretimi olumlu yönde etkileyecektir, “çok faydalı” bir değişiklik diyenlerin oranı %71,4'tür (Tablo IV. 18).

Görsel eğitimin öğrenmedeki rolü düşünüldüğünde yeni coğrafya öğretim programının bu anlamda getirdiği yenilik tartışılmazdır.

Tablo IV.19: Yeni Coğrafya Müfredatının Olumsuz Bulunan Yönlerinin Durumu

İfadeler	Sayı	Bölüm yüzdesi
ÖSS sistemi için etkili bir program olmaması	16	18.8
Kitaplarda bilgi eksikliğinin olması	16	18.8
Konular arasında bütünlük olmaması	16	18.8
Programın planlamasız olması	14	16.5
Kitaplarda gereksiz bilgilerin olması	7	8.2
9.sınıflar için ders saati sayısının yetersiz olması	6	7.1
9. Sınıflarda konuların çok fazla ve ağır olması	6	7.1
Gereksiz ve fazla etkinliklerin olması	4	4.7
Toplam	85	100.0

Araştırma sonuçlarına göre yeni coğrafya öğretim programının ÖSS sistemi için etkili bir program olmadığını savunanların oranı %18,8, kitaplarda bilgi eksikliğinin olması %18,8, konular arasında bütünlüğün olmaması %18,8, programın planlamasız olması %16,5, kitaplarda gereksiz bilgilerin bulunması 8,2, 9.sınıflar için ders saati sayısının yetersiz olması %7,1, 9. sınıflarda konuların çok fazla ve ağır olması %7,1, gereksiz ve fazla etkinliklerin olması % 4,7 şeklindedir (Tablo IV. 19).

Yeni coğrafya programının en olumsuz bulunan yönleri; ÖSS sistemi için etkili bir program olmadığı (%18,8), kitaplarda bilgi eksikliğinin bulunduğu (%18,8), konular arasında bütünlüğün olmadığı (%18,8), programın planlamasız uygulanmaya konulduğu (%16,5)'dur.

Sonuç olarak; kitaplar bilgi yönünden eksik ve öğrenciyi tam olarak aydınlatamıyorsa, müfredat ve kitaplar ÖSS'ye yönelik hazırlanmamışsa ve ÖSS için gerekli bilgileri içermiyorsa, konular arasında bütünlük yoksa, öğrenciler konular arası bağlantı kurmada zorlanıyorsa, kitaplardaki etkinliklerin arasında boğulup kalıyorsa yeni coğrafya müfredat programının amacı nedir? Program neyi hedeflemektedir?

Tablo IV.20: Yeni Coğrafya Müfredatında Birincil Ve İkincil Kaynakların Öğrenciye Sunuş Şekli Açısından Uygunluğu İle İlgili Düşüncelerin Dağılımı

İfadeler	Sayı	Bölüm yüzdesi
Uygun	55	66.3
Ne uygun ne uygun değil	16	19.3
Uygun değil	12	14.5
Toplam	83	100.0

Araştırma sonuçlarına yeni coğrafya müfredatında birincil ve ikincil kaynakların öğrenciye sunuş şekli açısından uygun olduğu görüşü %66,3'lük oranla benimsenmiştir. Ne uygun ne uygun değil, uygun değil görüşünde olanlar %33,7'dir (Tablo IV. 20).

Coğrafya dersinin öğrenciye sunuş özelliği dikkate alındığında öğrenci merkezli sunuş şeklinin eğitim öğretimde yeni bir dönem açacağı bu programla düşünülebilir.

Tablo IV.21: Yeni Coğrafya Müfredatının Öğrencilerin Konuya Bakış Açısını Değiştirebilirliği İle İlgili Düşüncelerin Dağılımı

İfadeler	Sayı	Bölüm yüzdesi
Değiştirir	67	73.6
Değiştirmez	20	22.0
Fikrim yok	4	4.4
Toplam	91	100.0

Araştırma sonuçlarına göre % 73,6'lık bir oranla öğretmenler yeni coğrafya müfredatının öğrencilerin konuya bakış açısını değiştirebileceğini savunmaktadır. % 22'lik bir oranla öğretmenler yeni coğrafya müfredatının öğrencilerin konuya bakış açısını değiştiremeyeceğini belirtmişlerdir (Tablo IV. 21).

Tablo IV.22: Yeni Coğrafya Müfredatının Uygulanabilirliği Hakkındaki Düşüncelerin Dağılımı

İfadeler	Sayı	Bölüm yüzdesi
Uygulanabilirliği zayıf bir program	26	29,2
Ek kaynaklarla desteklenirse uygulanabilir bir program	22	24,7
Bir kaç yıl sonra program oturabilir ve uygulanabilir	18	20,2
Uygulanabilir bir program	15	16,9
Asla uygulanamaz	8	9,0
Toplam	89	100.0

Araştırma sonuçlarına göre “uygulanabilirliği zayıf bir program olması” görüşünü benimseyenlerin oranı %29,2 “Ek kaynaklarla desteklenirse uygulanabilir bir program” diyenler %24,7 “Bir kaç yıl sonra program oturabilir ve uygulanabilir” diyenler %20,2

“Uygulanabilir bir program” diyenler %16,9 “Asla uygulanamaz” diyenler % 9’dur (Tablo IV. 22).

Yeni coğrafya programının uygulanabileceğini düşünenlerin oranı şu anda beklenilenden azdır. Buda gösteriyor ki yeni coğrafya müfredatı uygulanmaya başladığı ilk yıllarda amacına ulaşamayacak. Öğretmenlerin beklentilerine göre eğer program restore edilirse daha başarılı hale gelecektir.

Tablo IV.23: Yeni Coğrafya Programının Eleştirilemeyecek Yönleri

İfadeler	Sayı	Bölüm yüzdesi
Eleştirilmeyecek bir yönü yok (bir çok yönü eleştirilir)	28	31,5
Etkinliklerin olması	26	29,2
Öğrenciyi ezbercilikten kurtarmış olması	18	20,2
Öğrenci merkezli olması	12	13,5
Görsel materyallere yer verilmiş olması	5	5,6
Toplam	89	100.0

Araştırma sonuçlarına göre programın“eleştirilmeyecek bir yönü yok(her yönüyle eleştirilir)” cevabı % 31,5’lik bir oranla karşımıza çıkmaktadır. “Etkinliklerin olması” % diyenler 29,2’lik bir oran, “Öğrenciyi ezbercilikten kurtarmış olması” diyenler %20,2’lik bir oran, “Öğrenci merkezli olması” diyenler %13,5’lik bir oran, “Görsel materyallere yer verilmiş olması” diyenler %5,6’lık bir oran oluşturmaktadır (Tablo IV. 23).

Programın neredeyse her yönü eleştiri konusu olmuştur. Ancak; öğrenciyi ezbercilikten kurtarmış olması, öğrenci merkezli olması ve görsel materyallere yer verilmiş olması programın en belirgin ve eleştirilemeyecek yönleridir.

Tablo IV.24: İyi Bir Coğrafya Dersi İçin Önerilerin Dağılımı

İfadeler	Sayı	Bölüm yüzdesi
Teknoloji sınıfları oluşturulmalı	42	47,2
Konular arası bütünlük sağlanmalı	11	12,4
Alanında uzman öğretmenlerce program yeniden düzenlenmeli	10	11,2
Arazi gezileri için imkanlar sağlanmalı	10	11,2
Ders saatleri yeterli olmalı	10	11,2
Öğretmenler seminerlerle bilgilendirilmeli	6	6,7
Toplam	89	100.0

Daha iyi bir coğrafya dersi için öğretmenlerin görüşleri ise şu şekildedir; Teknoloji sınıfları oluşturulmalı görüşünü benimseyenler %47,2’lik bir dilim oluşturmaktadır. Görsel eğitimin daha kalıcı ve etkili olduğu dikkate alındığında bu görüş yabana atılır bir görüş olmaz

Daha iyi bir coğrafya dersi için; konular arası bütünlük sağlanmalı diyenler %12,4, alanında uzman öğretmenlerce program yeniden düzenlenmeli diyenler, arazi gezileri için imkanlar sağlanmalı diyenler ve ders saatleri yeterli olmalı diyenler %11,2'lik oran oluşturmaktadır. Öğretmenler seminerlerle bilgilendirilmeli diyenler ise %6,7'lik bir oran oluşturmaktadır (Tablo IV. 24).

Yeni coğrafya programının amacına ulaşabilmesi için öncelikle teknoloji sınıflarının oluşturulması, konular arası bütünlüğün sağlanması ve alanında uzman öğretmenlerce program yeniden gözden geçirilerek düzenlenmesi gerekmektedir.

4.3. 2. Alt Problemlerle İlgili Bulgular

Bu bölümde yeni coğrafya müfredatının öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi ve sonuçları yer almaktadır. 200 öğrenciye yapılan anket çalışması sonuçları aşağıda değişik açılardan değerlendirilmiştir.

Tablo IV.25: Araştırmanın Örnekleminde Yer Alan Öğrencilerle İlgili Bulgular

Değişkenler		f	%
Cinsiyete göre dağılım	Kız	106	53.0
	Erkek	94	47.0
Yaş gruplarına göre dağılım	17 yaş	21	10.5
	15 yaş	40	20.0
	16 yaş	139	69.5
Sınıflara göre dağılım	9. Sınıf	48	24.0
	10. Sınıf	152	76.0
Abone Olunan Dergiler	Evet	3	1.5
	Hayır	197	98.5

Araştırmaya katılanların öğrencilerin %53'ü kız, % 47'si erkeklerden oluşmaktadır. Bu nedenle erkekler ve kızların hemen hemen birbirine yakın olması değerlendirmelerin cinsiyete göre objektifliğini arttırmıştır (Tablo IV. 25).

Öğrencilerin yaş dağılımında % 69,5'i 16 yaş grubunu, % 20'si 15 yaş grubunu, %10,5'i ise 17 yaş grubunu oluşturmaktadır (Tablo IV. 25).

Bu sonuç ve tabloya göre öğrencilerin yeni coğrafya programını değerlendirmede yaş ile ilgili problem yoktur. Bu yaş gruplarındaki öğrenciler çok rahat bir şekilde yorum yapabilmekte olumlu yada olumsuz gelişmeleri tahlil edebilmektedir.

Araştırmaya katılanların %76'sı 10.sınıflardan, % 24'ü 9. sınıflardan oluşmaktadır. Bu durumda 10.sınıfların 9. sınıflara göre fazla olması bilinçli olarak yapılmış bir uygulamadır. 10.sınıfların hem lise 1, hem de lise 2 coğrafya müfredatını daha iyi değerlendirebileceği amaçlanmıştır (Tablo IV. 25).

Araştırma sonuçlarına göre; "coğrafya dergilerine üye misiniz" sorusuna hayır diyenlerin oranı %98,5'lik bir oranla neredeyse tamamını oluşturmaktadır.

Öğrenciler coğrafya dergilerine üye olmaktansa çağımızın yegane aracı olan interneti tercih etmektedirler.

Tablo IV.26: Yeni Coğrafya Müfredatının Öğrencilerin Derse Olan Yaklaşımını Etkileme Durumu

İfadeler	Sayı	Bölüm yüzdesi
Evet	93	46.5
Hayır	107	53.5
Toplam	200	100.0

Yeni coğrafya müfredatı eski coğrafya müfredatına göre öğrencilerin derse olan yaklaşımını olumlu etkiledi diyenler %46,5, olumsuz etkiledi diyenler %53,5 oranında gerçekleşmiştir (Tablo IV. 26).

Öğrencilerin görüşlerine göre; yeni coğrafya programı coğrafya dersine bakış açısını pekte değiştirmemiş gibi görünüyor. Hedeflendiği gibi bir yenilik ortaya çıkarmamış, öğrencilerin bakış açısını değiştirememiştir.

Tablo IV.27: Yeni Coğrafya Müfredatın ÖSS İçin Yeterlilik Durumu

İfadeler	Sayı	Bölüm yüzdesi
Evet	84	42.0
Hayır	116	58.0
Toplam	200	100.0

Anket sonuçlarımıza göre hayır diyenlerin oranları % 58’lik bir dilimi oluştururken evet diyenlerin oranları ise % 42’lik bir dilimi oluşturmaktadır.

Kitaplarda bilgi eksikliğinin bulunması, etkinliklerin çok fazla olması, kitapların resim ve tablolarla doldurulmuş olması, uygulamada öğretmen hataları ve yetersizliğinin olması, konular arasında bir bütünlüğün olmaması yeni coğrafya programının ÖSS’den uzak olmasının nedenleri olarak tespit edilmiştir (Tablo IV. 27).

Bu yeni program ve müfredat öğrencinin kaderini belirleyen ÖSS’den uzak ise öğrenciler tarafından da yetersiz görülüyorsa hedeflerine ulaşmada zorlukların meydana geleceği açıkça ortadadır.

Tablo IV.28: Yeni Coğrafya Müfredatı İle İlgili Sorun Ve Aksaklıkların Dağılımı

İfadeler	Sayı	Bölüm yüzdesi
Kitaplarda bilgi eksikliği olması	51	25,5
Kitapların ezbere dayalı olması	20	10,0
Gereksiz etkinliklerin olması	30	15,0
Konuların açıklayıcı olmaması	25	12,5
Sorun yok	21	10,5
Derslerle ÖSS'nin içeriğinin farklı olması	12	6,0
Zaman probleminin olması	9	4,5
Öğrencinin aktif, öğretmenin pasif olması	9	4,5
Cevap yok	23	11,5
Toplam	200	100.0

Araştırma sonuçlarına göre "kitaplarda bilgi eksikliği olması" cevabı % 25,5'lik bir oranla birinci sırada gelmektedir. Bu soruya cevap vermeyenlerin oranı ise %11,5'lik bir paya sahiptir (Tablo IV. 28).

Yeni coğrafya müfredatının uygulanmasında en önemli araçlardan biri olan kitapların bilgi yönünden eksik sadece Tablolar ve internetten taranmış fotoğraflarla dolu olması öğrencilerin en çok eleştirdiği eksikliklerden birisidir.

Öğrenciler tarafından Yeni coğrafya müfredatında %10'luk oranla kitapların ezbere dayalı olması, %15'lik oranla gereksiz etkinliklerin olması, %12,5'lik oranla konuların açıklayıcı olmaması, %10'luk oranla derslerle ÖSS'nin içeriğinin farklı olması, %4,5'lik oranla zaman probleminin olması, %4,5'lik oranla öğrencinin aktif, öğretmenin pasif olması vurgulanmıştır (Tablo IV. 28).

Yeni coğrafya müfredatının uygulanmasındaki sorun ve aksaklıkların değerlendirilmesinde öğrenciler ve öğretmenlerin düşünceleri karşılaştırıldığında;

Yeni coğrafya öğretim programının ÖSS sistemi için etkili bir program olmadığını savunan öğretmenlerin oranı %18,8, öğrencilerin oranı ise %6'dır.

Kitaplarda bilgi eksikliğini savunan öğretmenlerin oranı %46, öğrencilerin oranı ise %25,5'dir.

Konular arasında bütünlüğün olmadığını, konuların açıklayıcı olmadığını savunan öğretmenlerin oranı %25,3, öğrencilerin oranı ise %12,5'dir.

Yeni coğrafya müfredatının öğrenciyi düşünmeye ve araştırmaya yönelttiğini savunan öğretmenlerin oranı %58,6, öğrencilerin oranı ise %4,5'dir.

Yeni coğrafya müfredatında etkinliklerin fazla olduğu görüşünde olan öğretmenlerin oranı %25,3, öğrencilerin oranı ise 15'dir.

Görüldüğü üzere öğretmen ve öğrencilerde fikir birliği ortaya çıkmıştır. Yeni coğrafya programı uygulamada hem öğretmenler hem de öğrenciler tarafından hemen hemen birbirine yakın oranlarla eleştirilmiştir.

Tablo IV.29: Yeni Coğrafya Kitaplarındaki Etkinliklerin Öğrenmeyi Etkileme Durumu

İfadeler	Sayı	Bölüm yüzdesi
Olumlu	131	65.5
Olumsuz	53	26.5
Ne olumlu ne olumsuz	16	8.0
Toplam	200	100.0

Araştırma sonuçlarına göre öğrenciler %65,5'lik oranla yeni coğrafya kitaplarındaki etkinliklerin öğrenmeyi olumlu yönde etkilediğini, %26,5'lik oranla olumsuz yönde etkilediğini, %8'lik oranla ne olumlu ne olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir (Tablo IV. 29).

Yeni coğrafya müfredatında kitaplardaki etkinliklerin değerlendirilmesinde öğrenciler ve öğretmenlerin düşünceleri karşılaştırıldığında;

Yeni coğrafya müfredatında etkinliklerin fazla olduğu görüşünde olan öğretmenlerin oranı %25,3, öğrencilerin oranı ise %15'dir. Bu nedenle etkinlikler öğrenciye gerektiği kadar verilirse öğrencinin başarısının artmasında rolü olumlu yönde artacaktır.

Tablo IV.30: Yeni Coğrafya Müfredatın Getirdiği Yeniliklerin Başarıyı Artırma Durumu

İfadeler	Sayı	Bölüm yüzdesi
Evet	82	41.0
Hayır	77	38.5
Ne artırdı ne artırmadı	41	20.5
Toplam	200	100.0

Araştırma sonuçlarına göre yeni coğrafya programı başarıyı arttırdı diyenlerin oranı % 41, yeni program başarıyı arttırmadı diyenlerin oranı %38,5. ne arttırdı ne azalttı diyenlerin oranı ise % 20'dir (Tablo IV. 30).

Yeni coğrafya müfredatının bazı özellikleri kabul edilebilir düzeydedir. Bu nedenle müfredattaki aksaklık ve eksikliklerin en kısa zamanda çözümlenmesi, ve son değişiklikleri ile birlikte uygulanmaya konması müfredatın öğrenciler ve öğretmenler açısından daha da başarılı olacağını işaretidir.

Tablo IV.31: Yeni Coğrafya Müfredatının Öğretmenler Tarafından Uygulanabilirlik Durumu

İfadeler	Sayı	Bölüm yüzdesi
Evet	178	89.0
Hayır	22	11.0
Toplam	200	100.0

Araştırma sonuçlarına göre evet diyenler yaklaşık %89 gibi büyük bir oranla karşımıza çıkmaktadır. Hayır diyenlerin oranı ise % 11'dir (Tablo IV. 31).

Yeni coğrafya müfredatının öğretmenler tarafından uygulanabilirlik durumunun değerlendirilmesinde öğrenciler ve öğretmenlerin düşünceleri karşılaştırıldığında;

Kendini yeni coğrafya müfredatını uygulamak için yeterli gören öğretmenlerin oranı % 70,8, kendini yetersiz gören öğretmenlerin oranı % 29,2'dir. Öğrencilere göre ise öğretmenler yeni coğrafya müfredatını uygulayabiliyor diyenler %89'dur (Tablo IV. 31).

Öğretmenlerin yeni coğrafya müfredatını yeter düzeyde uyguladıkları öğrenciler tarafından da belirtilmiştir. Öğretmenlerin bir de eğitim seminerlerinden geçerek bu programı uyguladıkları düşünülürse, programın başarıya ulaşmaması içten bile değildir.

Tablo IV.32: Okulların Yeni Coğrafya Müfredatını Uygulamak İçin Fiziki Uygunluğunun Durumu

İfadeler	Sayı	Bölüm yüzdesi
Evet	93	46.5
Hayır	87	43.5
Fikrim yok	20	10.0
Toplam	200	100.0

Araştırma sonuçlarına göre evet ve hayır diyenlerin oranlarının çok yakın olduğunu görülmektedir. Okulların yeni coğrafya müfredatını uygulamak için fiziki açıdan yeterli olduğunu savunan öğrencilerin oranı %46,5, yetersiz olduğunu düşünenlerin oranı %43,5, fikrim yok görüşünde olanlar %10'dur (Tablo IV. 32).

Yeni coğrafya müfredatının uygulanmasında okulların fiziki açıdan yeterlilik durumunun değerlendirilmesinde öğrenciler ve öğretmenlerin düşünceleri karşılaştırıldığında;

Yeni coğrafya müfredatının uygulanmasında okulların fiziki açıdan yeterli olduğu görüşünde olan öğretmenlerin oranı % 20,9, öğrencilerin oranı ise %46,5'dir.

Müfredatının uygulanmasında okulların fiziki açıdan yetersiz olduğu görüşünde olan öğretmenlerin oranı % 79,1, öğrencilerin oranı ise %43,5'dir.

Sonuç olarak hem öğretmen hem de öğrenciler dikkate alındığında okullarımız fiziki açıdan yeni coğrafya müfredatını uygulayacak alt yapıya sahip değildir. Öncelikle bu sorunun ortadan kaldırılması gerekmektedir.

Tablo IV.33: Etkinlik Dosyasının Neden Oluşturulduğu İle İlgili Düşüncelerin Dağılımı

İfadeler	Sayı	Bölüm yüzdesi
Konuları daha iyi anlayabilmemiz için	65	32,5
Bilgiye öğrencinin araştırarak ulaşması için	47	23,5
Fikrim yok	24	12,0
Bilgilerin kalıcı olması için	18	9,0
İlerde faydalanmak için	15	7,5
Öğrenciye eziyet olsun diye	14	7,0
Öğrenciye not vermek için	11	5,5
Öğrendiklerimizin toplu bir halde saklanması için	6	3,0
Toplam	200	100.0

Araştırma sonuçlarına göre öğrenciler tarafından yeni coğrafya müfredatında etkinliklerin neden oluşturulduğu ile ilgili görüşlerin dağılımı şöyledir;

Öğrenciler %32,5'lük oranla konuları daha iyi anlayabilmemiz için, %23,5'lik oranla bilgiye öğrencinin araştırarak ulaşması için, %9'lük oranla bilgilerin kalıcı olması için, %7,5'lük oranla ilerde faydalanmak için, %7,5'lük oranla öğrenciye eziyet olsun diye, %5,5'lik oranla öğrenciye not vermek için, %3'lük oranla öğrendiklerimizin toplu bir halde saklanması için görüşünü savunmuşlardır (Tablo IV. 33).

Yeni coğrafya müfredatında yenilik olarak kabul edilen etkinliklerin öğrencilere yaptırılma nedeni, öğrencilerin de %32,5'lik oranla belirttikleri gibi konuları daha iyi anlayabilmeleri yorumlayabilmeleri, konu ile ilgili uygulama yapabilmeleri içindir.

Öğrencilerin yeni coğrafya müfredatında yer alan etkinlikleri oluştururken karşılaştıkları belli başlı problemler aşağıda değerlendirilecektir ancak, en önemli sorun yeterli bilgiye ulaşmak için kaynak bulma problemi ve zaman yetersizliği problemidir.

Tablo IV.34: Öğrencilerin Etkinlik Dosyalarını Oluştururken Karşılaştıkları Sorunların Durumu

İfadeler	Sayı	Bölüm yüzdesi
Yeterli bilgiye ulaşmak için kaynak bulma problemi	52	26,0
Zaman yetersizliği problemi	48	24,0
Uygularken zor olması	40	20,0
Sorun yok	22	11,0
Etkinliklerin çok fazla olması	17	8,5
Konuyu anlayamamak	16	8,0
Bilgisayarımız olmadığı için problem oluyor	5	2,5
Toplam	200	100.0

Yeni coğrafya müfredatında yer alan etkinlik dosyalarının öğrenciler tarafından oluşturulmasında tespit edilen problemler aşağıdaki gibidir;

Öğrenciler %26'lık oranla yeterli bilgiye ulaşmak için kaynak bulma problemi, %24'lük oranla zaman yetersizliği problemi, %20'lik oranla uygularken zor olması, %11'lik oranla sorun yok, %8,5'lük oranla etkinliklerin çok fazla olması, %8'lik oranla konuyu anlayamamak, %2,5'lik oranla bilgisayarımız olmadığı için problem oluyor görüşünü savunmuşlardır (Tablo IV. 34).

Görüldüğü gibi, öğrencilerin %26'lık bir oranla etkinlikleri oluşturma konusunda en önemli sorunu kaynak bulma sıkıntısıdır. Ders kitaplarında da yeterli bilgi olmadığı için öğrenciler zamanının büyük bir kısmını bilgisayar başında yada kütüphanelerde geçirmektedir. Her dersten etkinlik ödevi verildiği ve etkinliklerin fazla olduğu dikkate alınırsa öğrenciler zamanının büyük bir kısmını bilgiye ulaşmak için kaynak taraması yapmakla geçirecektir. Buda öğrencilerde ders çalışma açısından zaman problemini ortaya çıkarmıştır.

Yeni ders kitaplarında konular hakkında yeter oranda bilgi olması durumunda hem öğrenci zaman kazanacak, hem de etkinlikleri daha kısa zamanda hazırlayabilecektir.

Tablo IV.35: Yeni Coğrafya Müfredatında Başarıyı Artırmak İçin Yapılan Yeniliklerin Durumu

İfadeler	Sayı	Bölüm yüzdesi
Etkinlik dosyalarının oluşturulması	60	30
Öğrenciyi araştırmaya ve düşünmeye sevk etmesi	48	24
Cevap yok	20	10
Görselliğin olması(resimler, grafikler, Tablolar)	40	20
Konuların birbirinden bağımsız olması	20	10
ÖSS'ye yönelik olması	6	3
Konuların birbirinin devamı olması	6	3
Toplam	200	100.0

Öğrenciler %30'luk oranla etkinlik dosyalarının oluşturulması, %24'lük oranla öğrenciyi araştırmaya ve düşünmeye sevk etmesi, %20'lik oranla görselliğin olması (resimler, grafikler, Tablolar), %10'luk konuların birbirinden bağımsız olması, %3'lük oranla ÖSS'ye yönelik olması, %3'lik oranla, konuların birbirinin devamı olması olarak yeni coğrafya müfredatındaki yenilikleri belirtmişlerdir (Tablo IV. 35).

Yeni coğrafya müfredatının uygulanmasında başarıyı arttırmak için yapılan yeniliklerin değerlendirilmesinde öğrenciler ve öğretmenlerin düşünceleri karşılaştırıldığında;

Yeni coğrafya öğretim programının ÖSS sistemi için etkili bir program olmadığını savunan öğretmenlerin oranı %18,8, öğrencilerin oranı ise %6'dır. Öğrencilerin çok az bir kısmı yeni coğrafya müfredatının ÖSS'ye yönelik bir yenilik içerdiğini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin yarısından fazlası %58,6'lık bir oranla yeni müfredatın “öğrenciyi düşünmeye ve araştırmaya yönelttiği” görüşünde iken öğrencilerin %24'lük kısmı bu görüşü benimsemektedir. Hem öğretmenler hem de öğrenciler tarafından yeni müfredatın öğrenciyi düşünmeye ve araştırmaya yönelttiği yüksek oranlarla kabul edilmektedir. Bu da müfredatın en kabul gören yeniliklerinden biri olduğunun göstergesidir.

Tablo IV.36: Ders Kitabının Yeterliliği İle İlgili Düşüncelerin Durumu

İfadeler	Sayı	Bölüm yüzdesi
Evet	40	20.0
Hayır	160	80.0
Toplam	200	100.0

Araştırma sonuçlarına göre %80'lik oranla ders kitapları yetersiz, %20 ile ders kitabı yeterli görüşü benimsenmiştir (Tablo IV. 36).

Öğretmenler de öğrenciler de kitapların bilgi yönünden yetersiz olduğu kanaatindedirler. Sonuç olarak ders kitaplarının daha iyi bir eğitim öğretim faaliyeti için yenilenmesi ve daha düzenli hale getirilmesi gerekmektedir.

Tablo IV.37: Yeni Coğrafya Müfredat Programına Göre Ders Saatlerinin Yeterliliği İle İlgili Düşüncelerin Durumu

İfadeler	Sayı	Bölüm yüzdesi
Evet	137	68.5
Hayır	63	31.5
Toplam	200	100.0

Araştırma sonuçlarına göre; öğrenciler %68,5'lik oranla yeni coğrafya müfredat programında ders saati sayılarının yeterli olduğunu, % 31,5'lik oranla ders saati sayılarının yetersiz olduğunu savunmuşlardır (Tablo IV. 37).

Yeni coğrafya müfredatının uygulanmasında ders saati sayılarının yeterliliğinin değerlendirilmesinde öğrenciler ve öğretmenlerin düşünceleri karşılaştırıldığında;

Yeni coğrafya müfredat programında ders saati sayılarının yeterli olduğunu savunan öğretmenlerin oranı %61,5, öğrencilerin oranı ise %68,5'dir. Öğretmenler özellikle 9.sınıf müfredat programı ders saati sayılarının arttırılması üzerinde durmuşlardır.

Tablo IV.38: Öğrencilerin Yeni Coğrafya Müfredatı İle İlgili Düşüncelerin Durumu

İfadeler	Sayı	Bölüm yüzdesi
Güzel-iyi	35	18.7
Kötü	35	18.7
Vasat-fena değil	25	13.4
Araştırmaya yönelik	23	12.3
Yetersiz	17	9.1
Mükemmel	15	8.0
Zor	15	8.0
Yenilikçi	12	6.4
Daha iyi	10	5.3
Toplam	187	100.0

Araştırma sonuçlarına göre belirgin olan iki ifadeden kötü ve güzel-iyi cevabının %18,7 ile eşit oranda olduğunu görmekteyiz.

Yeni coğrafya müfredatı ile ilgili öğrencilerin genel görüşleri aşağıdaki gibi ortaya çıkmıştır; %18.7'lik oranla güzel-iyi, %18.7'lik oranla kötü, %13.4'lük oranla vasat-fena değil, %12.3'lük oranla araştırmaya yönelik, %9,1'lik oranla yetersiz, %8'lik oranla mükemmel, %8'lik oranla zor, %6,4'lük oranla yenilikçi, %5,3'lük oranla daha iyi değerlendirmesini yapmışlardır (Tablo IV. 38).

Görüldüğü üzere yeni coğrafya müfredatı öğrenciler tarafından tam olarak kabul görmemiştir. Yeni müfredatın yenilikçi olduğu, araştırmaya yönelik olduğu söylenebilir ancak eksikliklerinin de fazla olduğu gözden kaçmamalıdır.

Yeni coğrafya müfredatı ile ilgili öğretmenlerin genel görüşleri ise; uygulanabilirliği zayıf bir program, ek kaynaklarla desteklenirse uygulanabilir bir program şeklinde olmuştur.

Sonuç olarak; programın eksiklikleri giderilirse eğitim öğretim için uygun bir program haline gelecektir.

Tablo IV.39: Öğrencilerin Coğrafya Derslerinde Zorlanıldıkları Alanların Durumu

İfadeler	Sayı	Bölüm yüzdesi
Etkinliklerin yapımında	38	19.0
Ezber yapmada	35	17.5
Zorlanmıyorum	33	16.5
Topografya konuları	23	11.5
İklim konuları	20	10.0
Toprak tipleri	18	9.0
Göller ve oluşumu	12	6.0
Her alanda	12	6.0
Nüfus ve yerleşme	9	4.5
Toplam	200	100.0

Tablodan çıkarılan verilere göre yeni coğrafya müfredatında öğrenciler en çok %19'luk bir oranla etkinliklerin yapımında, %17,5'lik bir oranla ezber yapmada, %16,5'lik bir oranla zorlanmadıklarını, %11,5'lik bir oranla topografya konularında, %10'luk bir oranla iklim konularında, %9'luk bir oranla toprak tiplerinde, %6'lık bir oranla göller ve oluşumlarında, %4,5'lik bir oranla nüfus ve yerleşmede ve benzeri konuların öğrenilmesinde problem yaşamaktadırlar (Tablo IV. 39).

Yeni coğrafya müfredatında yine etkinliklerin yapılmasında problem gözlenmiştir. Etkinliklerin öğrenciyi bıktırmadan severek yapmaları derse olan ilgilerini de

arttıracığından ya etkinlikler öğrenciye az verilecek yada yardımcı kitaplar verilecek ki öğrenciler bilgiye daha kolay ulaşabilsin.

Tablo IV.40: Yeni Müfredata Göre Coğrafya Derslerinde Yapılan Çalışma ve Yenilikler Dışında Başka Nelerin İstendiğinin Durumu

İfadeler	Sayı	Bölüm yüzdesi
Gezilerin olması	62	35.4
Video görüntülü derslerin olması	27	15.4
Daha fazla test çözümlerinin olması	14	8.0
Uygulamalı etkinliklerin olması	72	41,2
Toplam	175	100.0

Araştırma sonuçlarına göre uygulamalı etkinliklerin olması %41,2 ile birinci sıra da yer alırken, gezilerin olması %35,4'lük oranla ikinci sırada yer almaktadır.

Öğrenciler 41,2'lik bir oranla uygulamalı etkinliklerin olması, %35.4'lük bir oranla gezilerin olması, %15,4'lük bir oranla video görüntülü derslerin olması, %8'lik bir oranla daha fazla test çözümlerinin yapılması konusunda fikir beyan etmişlerdir. Bu da gösteriyor ki etkinliklerin uygulamalı yapılma isteği fazladır (Tablo IV. 40).

Görselliğin eğitimdeki yeri tartışılmaz ise eğitim gezilerinin yapılması, video görüntülü derslerin olması, şarttır.

Tablo IV.41: Yeni Kitaplardaki Grafikler, Tablolar, Haritaların Yeterli Bulunma Durumu

İfadeler	Sayı	Bölüm yüzdesi
Evet	126	63.0
Hayır	53	26.5
Ne yeterli ne yeterli değil	21	10.5
Toplam	200	100.0

Yapılan araştırma sonuçlarına göre kitaplardaki grafikler yeterli görüşünü savunanların oranı %63 ile birinci sırada yer almaktadır. Hayır diyenlerde %26,5 ile ikinci sırada yer almaktadır (Tablo IV. 41).

Kitaplar şekil, grafik ve haritalarca zengin ancak harita ve grafikler genelde internetten taranmış basit şekilleri içermektedir. Bunların en aza indirilmesi, kitapların daha faydalı olabilmesi için uzmanlarca gözden geçirme ve yenileştirme çalışmalarının yapılması şarttır.

Tablo IV.42: Kitaptaki Bilgilerle Çevrede Kullanılan Diğer Yayınların Örtüşme Durumu

İfadeler	Sayı	Bölüm yüzdesi
Evet	93	48.4
Hayır	55	28.6
Fikrim yok	44	22.9
Toplam	192	100.0

Araştırma sonuçlarına göre yeni coğrafya müfredatında yer alan bilgilerle çevredeki kaynaklar örtüşüyor diyenlerin oranı,%48,4 iken, Yeni coğrafya müfredatında bilgilerin örtüşmediğini savunanların oranı %28,6'dır. Yeni coğrafya kitapları genel olarak çevredeki kaynaklarla örtüşmektedir (Tablo IV. 42).

Tablo IV.43: Yeni Müfredattaki Kavram Ağı, Haritalarının Coğrafya Dersini Etkileme Durumu

İfadeler	Sayı	Bölüm yüzdesi
Evet	149	77.6
Hayır	21	10.9
Fikrim yok	22	11.5
Toplam	192	100.0

Yeni müfredattaki kavram ağı, haritaları coğrafya dersinde öğrenmeyi olumlu etkiliyor diyenlerin oranı %77,6, etkilemiyor diyenlerin oranı %10,9'dur (Tablo IV. 43).

Kavram ağı haritaları, eğer amacına ulaşırsa gerektiği gibi kullanılır ve oluşturulursa eğitim öğretimde çok faydalı bir çalışma olacaktır.

Tablo IV.44: Sadece Yeni Müfredata Göre Hazırlanmış Coğrafya Kitabı İle Hedeflenen Başarıya Ulaşıp Ulaşılmayacağı Durumu

İfadeler	Sayı	Bölüm yüzdesi
Evet	27	13.5
Hayır	158	79.0
Fikrim yok	15	7.5
Toplam	200	100.0

Yapılan araştırma sonuçlarına göre sadece yeni müfredata göre hazırlanmış coğrafya kitabı ile hedeflenen başarıya ulaşamaz diyen öğrencilerin oranı %79'dur. Ulaşılabilir diyenlerin oranı %13,5'dir (Tablo IV. 44).

Sadece yeni müfredata göre hazırlanmış coğrafya kitabı ile hedeflenen başarıya ulaşılabilirlik durumunun değerlendirilmesinde öğrenciler ve öğretmenlerin düşünceleri karşılaştırıldığında;

Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin % 46'sı kitaplarda "bilgi eksikliği" olduğunu, %25,3'ü konular arasında bütünlük olmadığını % 16,1'i açıklayıcı bilgilerin olmadığını, %8'i yazım imla hatalarının bulunduğunu,%4,6'sı etkinliklerin çok fazla olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerde %79'luk oranla kitaplardaki bu olumsuzlukları tespit etmiş olacaklar ki; yeni kitapların bu sorunlarla hedeflenen başarıya ulaşamayacağını belirtmişlerdir.

Tablo IV.45:Yeni Coğrafya Müfredatının Olumsuz Yönlerinin Durumu

İfadeler	Sayı	Bölüm yüzdesi
Bilgi yetersizliği olması	69	39.4
Fazla etkinlik olması	36	20.6
Konuların ağır olması	34	19.4
Olumsuz yönü yok	16	9.1
Zamanın sıkıntı olması	10	5.7
ÖSS ye yönelik olmaması	10	5.7
Toplam	175	100.0

Yeni coğrafya müfredatında öğrenciler %39,4'lük oranla bilgi yetersizliği olması, %20,6'lık oranla etkinliklerin fazla olması, %19,4'lük oranla konuların ağır olması, %5,7'lik oranla zaman problemi olması, %5,7'lik oranla ÖSS'ye yönelik olmaması olarak yeni coğrafya müfredatındaki aksaklıkları belirtmişlerdir (Tablo IV. 45).

Yeni coğrafya müfredatının olumsuz yönlerinin değerlendirilmesinde öğrenciler ve öğretmenlerin düşünceleri karşılaştırıldığında;

Yeni coğrafya öğretim programının ÖSS sistemi için etkili bir program olmadığını savunan öğretmenlerin oranı %18,8, öğrencilerin oranı ise %6'dır. Öğrencilerin çok az bir kısmı yeni coğrafya müfredatının ÖSS'ye yönelik bir yenilik içerdiğini belirtmişlerdir.

Öğretmenler %18,8'lik oranla, öğrenciler %39,4'lük oranla coğrafya ders kitaplarının bilgi yönünden eksik olduğunu belirtmişlerdir.

V. BÖLÜM

YORUM VE TARTIŞMA

5.1. 1. Alt probleme ilişkin yorumlar

Yeni coğrafya öğretim programında konuların bir bütün olarak değerlendirilmesiyle ilgili öğretmenler derslerde bütünsel yapının bozulduğu ve karmaşık bir yapının ortaya çıktığını düşünmektedirler.

Öğretmenlerin yeni coğrafya müfredatını uygulamak için yeterli olmadıkları ortaya çıkmıştır. Demirci (2008) yapmış olduğu çalışmada benzer bir sonuca ulaşmıştır.

Öğretmenlerin yeni coğrafya müfredatının uygulanması ile ilgili panel, konferans ve seminerlere katılmadıkları görülmüştür.

Yeni coğrafya programının yapılandırmacı yaklaşım temeli ile öğrenciyi düşünmeye ve araştırmaya yönelttiği tespit edilmiştir. Bu durumda bilginin doğrudan öğretmen tarafından verilmesi yerine akıl yürütme, araştırma ve diğer sınıf içi veya dışı etkinliklerle kazanılması sağlanmış olacaktır.

Yeni programda konu başlıkları ayrıntılı bir şekilde verilmemektedir. Konular ve alt başlıklar öğretmen tarafından ulaşılması istenen hedefe göre belirlenmektedir. Buda öğrenciyi araştırmaya ve düşünmeye yöneltmektedir.

Yeni coğrafya programında yapılan önemli değişikliklerden biri de öğrenci merkezli olmasıdır. Demirci (2008) yapmış olduğu çalışmada benzer bir sonuca ulaşmıştır.

Yeni coğrafya programının öğrenci merkezli olarak hazırlanmış olması, bilginin doğrudan öğretmen tarafından değil, akıl yürütme, araştırma, tartışma, diğer etkinliklerle bizzat öğrenciler tarafından elde edilmesini gerekli kılmıştır.

Öğretmenler yıllık öğrenim süresinin (ders saati) yeni coğrafya müfredatını uygulamak için yetersiz olduğunu düşünmektedir. Özellikle 9. sınıflarda öngörülen yıllık öğrenim süresinin müfredatı uygulamak için yeterli olmadığı ortaya çıkmıştır.

Coğrafya yeni müfredat programının uygulanmasında kullanılan ders kitaplarındaki önemli aksaklıklar değerlendirildiğinde; Öğretmenler kitaplarda "bilgi eksikliği" olduğunu, konular arasında bütünlük olmadığını, kitapta açıklayıcı bilgilerin olmadığını, yazım imla hatalarının bulunduğunu, kitaptaki etkinliklerin çok fazla olduğunu belirtmişlerdir.

Demirci (2008) yapmış olduğu çalışmada benzer bir sonuca ulaşmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı veya özel yayınevleri tarafından basılmış kitap ve diğ er dokümanların yetersiz olduğunu çalışmasında vurgulanmıştır.

Okulların fiziki açıdan yeni coğrafya müfredatını uygulamak için yeterli olmadığı öğretmenler tarafından belirtilmiştir. Yeni coğrafya programının amacına ulaşabilmesi için öncelikle teknoloji sınıflarının oluşturulması bakımından görüş birliğinin olduğu ortaya çıkmıştır.

Yeni coğrafya müfredatında yer alan arazi çalışmalarının uygulanamayacağı öğretmenler tarafından açıkça belirtilmiştir. Bu nedenle yeni coğrafya müfredatında arazi çalışmalarının amaçsız kalacağı sonucu ortaya çıkmıştır.

Doğal çevre, coğrafyanın laboratuvarı olduğu için coğrafya derslerinde mutlaka arazi çalışmaları yapılmalıdır. Gerçek manada coğrafya öğretimi hem sınıfta hem arazide yapılır. Kimya dersi için laboratuvar neyse coğrafya içinde arazi çalışması odur. Arazi çalışmaları öğrencilerin çevresini tanıma, olayları algılama, analiz etme ve gözlem yapma, yeteneğini geliştirir. Soyut bilgilerle somut coğrafi olay ve varlıkların daha kolay karşılaştırmasını yapar. Güdülenmeyi artırır. Ancak, pek çok yayarı olmasına rağmen gezi gözlem ,arazi çalışmaları liselerimizde hemen hemen hiç uygulanmamaktadır.

Öğretmenler tarafından yeni coğrafya müfredatında öğrenci başarısını ölçmeye yönelik getirilen yeniliklerin olumlu olduğu belirtilmiştir.

Eski müfredatta daha çok sınav, sözlü, ünite sonu sorularla ölçme ve değerlendirme yapılırken yeni programda bunların yanında öğrencinin sınıf içi ve okul dışı katıldığı tüm etkinlikler dikkate alınarak ölçme ve değerlendirmenin yapılması öngörülmektedir.

Yeni coğrafya müfredatında yer alan görsel araçlarla eğitim hakkındaki düşüncelerin dağılımı değerlendirildiğinde; öğretmenler görsel araçların kullanılmasının eğitim öğretimi olumlu yönde etkileyeceğini belirtmişlerdir.

Yeni coğrafya müfredatının öğretmenlere göre en olumsuz bulunan yönleri; ÖSS sistemi için etkili bir program olmadığı, kitaplarda gereksiz bilgilerin bulunması, 9.sınıflar için ders saati sayısının yetersiz olması, 9. sınıflarda konuların çok fazla ve ağır olması, gereksiz ve fazla etkinliklerin olması şeklinde belirtilmiştir.

Yeni coğrafya müfredatının öğrencilerin coğrafyaya ve konuya bakış açısını değiştirebileceği öğretmenler tarafından belirtilmiştir. Bu yönüyle programın başarılı olacağı vurgulanmıştır.

Yeni coğrafya müfredatının uygulanabilirliği hakkındaki düşüncelerin dağılımı değerlendirildiğinde; “uygulanabilirliği zayıf bir program olması” görüşü benimsenmiştir.

Daha iyi bir coğrafya dersi için öğretmenlerin önerileri değerlendirildiğinde; teknoloji sınıfları oluşturulmalı, konular arasında bütünlük sağlanmalı, alanında uzman öğretmenlerce program yeniden düzenlenmeli, arazi gezileri için imkanlar sağlanmalı, ders saatleri yeterli olmalı, öğretmenler seminerlerle bilgilendirilmeli görüşü ortaya çıkmıştır.

5.2. 2.Alt probleme ilişkin yorumlar

Yeni coğrafya müfredatının coğrafya eğitimine getirdiği yenilikler öğrenciler tarafından; yeni müfredatın öğrenciyi araştırmaya ve düşünmeye sevk etmesi, görselliğin olması (resimler, grafikler, şekiller), etkinlik dosyalarının oluşturulması şeklinde belirtilmiştir.

Demirci (2008) yapmış olduğu çalışmada benzer bir sonuca ulaşmıştır. Yeni programın yaparak öğrenmeye verdiği önemden dolayı program her bir kazanım için etkinlik örnekleri içermektedir. Bu örnekler vasıtasıyla program, öğretmenlerin kazanıma yönelik olarak uygulama yapmalarını sağlar.

Yeni coğrafya müfredatının öğrencilere göre en olumsuz bulunan yönleri; ders kitaplarının yetersiz olduğu, okulların fiziki açıdan yeni müfredatın uygulanması için gerekli alt yapıya sahip olmadığı, programın ÖSS için yetersiz olduğu, kitaplarda bilgi eksikliğinin olması, ders kitabının ezbere dayalı olması, gereksiz etkinliklerin olması, konuların açıklayıcı olmaması, derslerle ÖSS'nin içeriğinin farklı olması, zaman probleminin olması, öğrencinin aktif, öğretmenin pasif olması şeklinde belirtilmiştir.

Öğrencilerin yeni coğrafya müfredatı ile ilgili belirttiği en önemli sorun ve aksaklık “kitaplarda bilgi eksikliği olması” dır.

Yeni coğrafya müfredatının eski coğrafya müfredatına göre öğrencilerin derse olan yaklaşımını olumlu yönde etkilemiştir.

Yeni coğrafya kitaplarındaki etkinliklerin öğrenmeyi olumlu yönde etkilediği öğrenciler tarafından belirtilmiştir.

Etkinlik dosyalarının oluşturulma nedeni değerlendirildiğinde; öğrencilerin konuları daha iyi anlayabilmeleri için bu dosyaların oluşturulduğu görülmüştür. Amaç olarak öğrencinin bilgiye araştırarak kendisinin ulaşması, edindiği bilgilerin kalıcılığının sağlanması hedeflenmiştir.

Öğrencilerin kitaptaki etkinlikleri oluşturma konusunda karşılaştıkları en önemli sorunun kaynak bulma sıkıntısı olduğu görülmüştür. Bununla birlikte ders kitaplarında da yeterli bilginin olmaması etkinlikleri hazırlamada zaman problemini de beraberinde getirmektedir.

Yeni coğrafya müfredatının öğrenci başarısını arttırdığı, müfredatın öğretmenler tarafından uygulanabildiği, yeni kitaplardaki grafikler, tablolar, haritaların yeterli olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin coğrafya derslerinde zorlandıkları alanlar değerlendirildiğinde; yeni coğrafya müfredatında öğrenciler en çok etkinliklerin yapımında, ezber yapmada, problem yaşadıkları görülmüştür.

Sonuç olarak; sadece yeni müfredata göre hazırlanmış coğrafya kitabı ile hedeflenen başarıya ulaşılamayacağı görülmektedir.

VI. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın önceki bölümlerinde elde edilen bulgular ve yapılan yorumlarla ilişkili olarak sonuçlara yer verilmiş, bu sonuçlara dayalı olarak önerilerde bulunmuştur.

Bu araştırmada Milli Eğitim Bakanlığının 2005 yılında uygulamaya başladığı yeni coğrafya öğretim programının içeriği ve eğitim-öğretim sürecindeki mevcut durumu öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre ortaya konulmuştur.

6.1.SONUÇLAR

Coğrafya öğretim programında 2005 yılından önce yapılan değişikliklerin çok köklü olmadığı ortaya çıkmıştır. Derslerin adları, saatleri, seçmeli ve zorunluluk durumu, gibi özellikler sürekli değiştirilmiş ancak programın içeriği, genel hatları değiştirilmemiştir.

2005 yılında kademeli olarak uygulanmaya başlanan yeni coğrafya programında ise sadece ders adları, saatlerinin değiştirilmesi ile kalınmamıştır.

Bu programda amaç, kapsam, konu, ders kitapları, yöntem, ölçme ve değerlendirme kriterleri açısından büyük değişiklikler görülmektedir.

Yeni coğrafya öğretim programı içerik, materyal, yöntem, strateji, uygulanabilirlik ve benzeri durumları ile incelenmiş, aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır;

1- Konuların yeni müfredatta Doğal sistemler, Beşeri sistemler, Mekansal sentez; Türkiye, Küresel ortam; Bölgeler ve ülkeler, Çevre ve toplum şeklinde bölümlere ayrılmış olması, coğrafyada bütünlük ilkesini bozmuş ve karmaşık bir yapının ortaya çıkmasına neden olmuştur.

2-Öğretmenlerin yeni coğrafya müfredatı hakkında yeterli bilgiye sahip olma durumlarının değerlendirilmesi sonucunda, yeni coğrafya müfredatı hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları görülmüştür.

3-Yeni program öğretmenler tarafından anlaşılammış ve büyük ölçüde uygulanamamıştır. Buda eski sisteme göre ders anlatım tekniklerinin ve eski programın yoğun olarak kullanıldığını göstermektedir. Demirci (2008) yapmış olduğu çalışmada benzer bir sonuca ulaşmıştır.

4-Yeni programın getirdiği en önemli yeniliklerden biri kazanım merkezli olarak hazırlanması, öğrencilerin çeşitli kazanımları kendilerinin edinmeleri üzerine kurulmuş olmasıdır. Önceki programlar sadece ders adları, saatlerinin değiştirilmesi ve benzeri değişikliklerle sınırlı kalmıştır.

Daha önceki programların tümü konuların öğretilmesine dayalı olarak hazırlanmıştır (MEB, Derg, 2008).

5- Yeni coğrafya öğretim programının en belirgin yeniliği öğrenciyi düşünmeye ve araştırmaya yöneltmesi, öğrenci merkezli olması, etkinlik dosyalarının oluşturulması olmuştur.

6- Araştırma sonuçlarına göre öğretmenler tarafından 9. sınıflarda öngörülen yıllık öğrenim süresinin yetersiz olduğu belirtilmiştir.

Özellikle 9.sınıf öğrenme alanları ve müfredatın çok yoğun bir program olduğu görülmüştür. Haftada iki saatlik bir coğrafya dersinde 9.sınıf coğrafya programında yer alan kazanım ve öğrenme alanlarının işlenmesi mümkün görünmemektedir.

Hem öğretmenler hem de öğrenciler 9. sınıflarda ders saati sayısının 3 saate çıkarılmasının eğitim öğretimi olumlu yönde etkileyeceğini belirtmişlerdir.

7- Coğrafya yeni müfredat programında; kitaplarda "bilgi eksikliği" olduğu, eski programa göre hazırlanmış ders kitapları içerik bakımından yeterli durumdayken yeni programa göre hazırlanmış kitaplar yetersiz görülmektedir. Yeni programda karşılaştırmalı anlatıma yer verilmemesi, monotonluğun hakim olması, internetten alınmış basit fotoğraflara çok yer verilmesi, göze çarpan en önemli aksaklıklardır.

Ünite sonunda konu değerlendirme sorularının az olduğu, daha çok bilişsel alanın bilgi ve kavrama basamağındaki soruların fazla olduğu, buna karşılık uygulama basamağındaki soruların (Duyuşsal, psikomotor) çok az olduğu görülmüştür.

8-Yeni coğrafya müfredatında; okulların fiziki açıdan yeni müfredatın uygulanması için gerekli alt yapıya sahip olmadığı, sınıf ve okul ortamı, sınıflarda projeksiyon cihazlarının, bilgisayarın olmaması, arazi çalışmalarının uygulanamayacağı, öğretmenlerin yeni programı uygulamada yetersiz kalması, ÖSS sistemi için etkili ve yeterli bir program olmaması, kitaplarda bilgi eksikliğinin bulunması, programın planlamasız uygulanmaya konulması, şekiller, tablolar, fotoğrafların internetten taranmış basit halde olması, sadece yeni müfredata göre hazırlanmış coğrafya kitabı ile hedeflenen başarıya ulaşılamayacak

olması, yeni coğrafya müfredatının uygulanabilirliği zayıf bir program olması, yeni programın öngöröldüğü şekilde uygulanmamasında en önemli sınırlılıklar olarak öne sürölmektedir.

Göröldüğü üzere yeni coğrafya programının uygulanabilirliği ile ilgili bir takım tereddütlerin olduğu ortaya çıkmıştır. Yani bu yeni programın da eski programda olduğu gibi öznellik, nesnellik, kavram ve yaklaşımlar, ortaya konulan hedefler açısından istenilen amaçlara ulaşabilmesi bir takım tereddütler içermektedir.

6.2.ÖNERİLER

2005-2006 Eğitim öğretim yılında ilk kez 9. sınıflarda uygulamaya konulan yeni coğrafya öğretim programı amaç, yöntem, içerik, metot, uygulama, kapsam yönünden değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular sonucunda programın hedeflerine ulaşabilmesi, Türk Milli Eğitimine faydalı olabilmesi için öneriler aşağıda belirtilmiştir.

1-Coğrafya öğretiminde sadece program değiştirmek anlayışı yerine okulların fiziki durumlarının da değiştirilmesi, yenilenmesi gerekmektedir.

2-Gerektiği şekilde materyallerin hazırlanması, araç gereçlerin temin edilmesi, kitaplar ve diğer materyallerin eksiksiz eğitim öğretime kazandırılması gerekmektedir.

3-Konular ve üniteler arasında öğrencinin bağlantı kurması ve karşılaştırma yapması için bütünlük ilkesi yeni coğrafya müfredatında da uygulanmalıdır.

4- Ders kitapları çeşitlilik, ve nitelik olarak zenginleştirilmeli, ÖSS sınavlarına uygun hale getirilmelidir.

5- Öğretmenlerin yeni üstlenecekleri coğrafyayı öğrenmeyi öğretme görevini etkili biçimde yerine getirebilmeleri için onlara yönelik “yeni coğrafya müfredatı” konusunda hizmet içi eğitim programları uygulanmalıdır.

Yeni coğrafya programının hedeflerine uygun şekilde derslerin işlenebilmesi için öğretmenlere sadece meslek içi seminerden ziyade, bizzat iştirak ettikleri, bilgi ve teknolojiyi kullanabildikleri, etkinlikleri geliştirebildikleri, yeni ders anlatım metotlarını uygulayabildikleri bir saha çalışması yaptırılmalıdır.

6- 9. sınıf öğrenme alanlarının çok yoğun, bir program olması nedeniyle yeni coğrafya müfredatında 9. sınıflarda ders saati sayısı 3 saate çıkarılmalıdır.

7- Ders kitaplarındaki eksiklikler en kısa zamanda giderilmeli, kitapların alanında uzman kişilerce hazırlanması gerekmektedir. Yazım yanlışları düzeltilmeli, tasarım daha iyi hale getirilmelidir.

8- Doğal çevre, coğrafyanın laboratuvarı olduğu için coğrafya derslerinde mutlaka arazi çalışmaları yapılmalıdır. Bu nedenle yeni coğrafya müfredatı buna göre düzenlenmelidir.

9- Yeni coğrafya programının hedeflerine ulaşması coğrafya öğretim yöntemlerinin etkili bir şekilde uygulanması ve coğrafya teknoloji sınıflarının oluşturularak gerekli araç gereçlerin ve materyallerin verimli bir şekilde kullanılmasına bağlıdır. Bu nedenle; yeni

coğrafya programının amacına ulaşabilmesi için öncelikle teknoloji sınıfları oluşturulmalı ve konular arası bütünlük sağlanmalıdır.

10- Liselerin ders kitaplarında konu ile ilgili bilgilerin yanında onların öğrenilmesine yardımcı olacak olan öğrenme-öğretme stratejileriyle ilgili bilgilere de yer verilmelidir.

11- Yeni coğrafya müfredatının daha iyi anlaşılması için öğrenciler ve öğretmenler için öğrenme ve öğretme stratejileri ile ilgili açıklayıcı ve örnekli basılı gereçler hazırlanmalıdır.

12-Yeni coğrafya müfredatının daha iyi anlaşılması, uygulanması amacıyla öğretmenlerin paylaşımında bulunabilmeleri için bir internet sayfası düzenlenmelidir.

Etkinlik örneklerinin, ders planlarının, kazanımların paylaşıldığı bir internet sayfasında binlerce örneğin bulunabileceği düşünülürse coğrafya dersleri daha da zenginleştirilebilecektir.

13-Programın sürekli değiştirilmesi coğrafya öğretimindeki problemleri çözmeyecektir. Bu nedenle programın uygulanmasında ve tanıtılmasında daha çok öğrenci ve öğretmenlerin rolleri üzerinde durulmalıdır. Programın ezberci sistemden uzak, öğrenci becerilerini geliştiren, etkinlik merkezli, araştırmacı ve sorgulayıcı şekilde nasıl yapılandırılması gerektiği ortaya konulmalıdır.

14-Coğrafya derslerinin işlenişinde resim, harita, şekil, örneklem, bilgisayar, projeksiyon gibi araçların bulunduğu ve kullanılabilmesi coğrafya dersliklerinin kurulması gerekmektedir. Sonuçta dersler beklenildiği zenginlikte değişik yöntemlerle yapılandırılabilir.

BİBLİYOGRAFYA

- Aladağ, C. (2003). Orta Öğretimde Coğrafya Öğretmeni Profili ve Öğretmen Görüşleri Işığında Müfredat Değerlendirilmesi(Konya ili örneği),Doktora Tezi:Konya
- Alim, M. (2003). Dokuzuncu Sınıf Coğrafya Öğretim Programının öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Erzurum.
- Alim, M. Girgin, M. (2004). Öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre 9. sınıf Coğrafya Derslerinde yararlanılan Araç-Gereçler ile Materyal ve Öğretim Yöntemleri, Doğu Coğr. Derg, Sayı, 12, s.27, Konya.
- Arı, Y. (2003). Amerika Birleşik Devletlerinde Coğrafya Eğitimi Reformu: Türkiye için Dersler, Türk Coğrafya Kurumu, Coğrafya Kurultayı Bildirgeleri, Ankara.
- Artvinli, E. (2000). Coğrafya Öğretmenlerinin Etkili Öğretme ve Ders Anlatmadaki Yeterliliği, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon.
- Artvinli, E. (2007). 2005 Yılı 9. Sınıf Coğrafya Öğretim Programı : Öğretmenler Açısından Uygulanabilirlik Düzeyi. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi: Erzurum.
- Aydın, A. (2005). Orta Öğretim Kurumlarında Coğrafya Dersi Öğretiminin değerlendirilmesi: Ümraniye örneği, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi: İstanbul.
- Başaran, İ, Ethem. (1982). Eğitim Psikolojisi, Modern Eğitimin Psikolojik Temelleri, Sevinç Matbaası, Ankara.
- Bedir, Ş. (1997). Eğitim, yönetici ve öğretmen gözüyle verimlilik nasıl sağlanır?, Milli Prodüktivite Merkezi, Ankara.
- Bruner, Jeome S. (1991). Bir Öğretim Kuramına Doğru, (Çevirenler: Fatma Varış, Tanju Gürkan), Ankara Üniversitesi Basım Evi, Ankara.
- Büyükkaragöz, S. (1997). Program Geliştirme, Öz eğitim Yayınları 2. Baskı, Konya.
- Büyükkaragöz, S. Çivi, C. (1999). Genel Öğretim Metotları, Öğretimde Planlama ve Uygulama, Beta Basın Yayım Dağıtım, 10. Baskı, İstanbul.

- Demirci, A. (2008). Türkiye'deki Yeni Coğrafya Öğretim Programının Öğretmenlerin Bakış Açısından Değerlendirilmesi, Milli Eğitim Dergisi, Sayı:178, Ankara.
- Demirel, Ö. ve Sefeoğlu, S. ve Yağcı, E. (2002). Öğretim Teknolojileri ve Materyal geliştirme, Pegem Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara.
- Doğanay, H. (1989). Coğrafya ve Liselerimizde Coğrafya Öğretim Programları, Coğrafya Araştırmaları, Atatürk Kültür Dil ve Tarih Kurumu, Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu, cilt 9, Sayı: 1, s. 7-24, Ankara.
- Doğanay, H. (1993). Coğrafya'da Metodoloji: Genel Metotlar ve Özel Öğretim Metotları, MEB Yayınevi, İstanbul.
- Doğanay, H. ve Zaman, S. (2002). Orta Öğretim Coğrafya Eğitiminde Hedefler Stratejiler ve Amaçlar, Doğu Coğrafya Dergisi, Sayı: 8, Konya.
- Doğanay, H. (2002). Coğrafya Öğretim Yöntemleri, Aktif yayınevi, 5. Baskı, Erzurum.
- Engin, İ. ve Akbaş, Y. ve Gençtürk, E. (2003). I. Türk Coğrafya Kongresinden Günümüze Liselerde Müfredat Programındaki Değişimler, MEB Dergisi, Sayı: 157, Ankara.
- Ertürk, S. (1998). Eğitimde Program Geliştirme, Meteksan A.Ş. 10.Baskı, S. 12, Ankara.
- Ertürk, M. ve Girgin, M. (2005). Standartları Bakımından Coğrafya müfredat Programlarının Karşılaştırılması, Doğu Coğrafya Dergisi, Sayı: 13, s.219, Konya.
- Fidan, N. (1985). Okulda Öğrenme ve Öğretme, Alkım Yayıncılık, Ankara
- Fidan, N. ve Erden, M. (1998). Eğitime Giriş, Alkım Yayınevi, İstanbul.
- Girgin, M. (2005). Neden Coğrafya Öğreniyoruz ? Doğu Coğrafya Dergisi, sayı 5, s. 127, Konya.
- Girgin, M. ve Ertürk, M. (2006). Yürürlükteki Program ve Ders Kitaplarına Göre Orta-öğretim Coğrafya Perspektifimiz, Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi Sayı: 1, Tokat.
- Gözütok, F, D. (2003). Türkiye'de Program Geliştirme Çabaları, Milli Eğitim Dergisi, Sayı 160, Ankara.

- Güngördü, E. (2002). Coğrafya'da Öğretim Yöntemleri İlkeler ve Uygulamalar, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Karasar, N. (2003). Bilimsel Araştırma Yöntemi, Nobel Yayın Dağıtım, 14.Baskı, Ankara.
- Kıncal, Y. (1997). Eğitim Bilimine Giriş, 2. Baskı, Erzurum.
- Meydan, A. (2004). Sosyal Bilgiler Dersi Coğrafya Ünitelerinin İşlenişinde Öğrenmeyi Öğrenme Stratejilerinin Öğrencilerin Başarı ve Tutumlarına Etkisi, Selçuk Üniv. Sos. Bil. Enstitüsü, Doktora Tezi, Konya.
- MEB. (1967). Okul Programları Reformu ve Eğitimin Geliştirilmesi, MEB Eğitim Araçları Teknik İşbirliği Genel Müdürlüğü, Ankara.
- MEB. (1998). Lise Ders Programları, Cilt 1-2, Ortaöğretim Genel Müdürlüğü, Milli Eğitim Basım Evi, İstanbul.
- MEB. (2005). Coğrafya Dersi Öğretim Programı, Devlet Kitapları, Basım evi Ankara.
- Özdemir, M. (1998). Hayat Bilgisi Öğrenme ve Öğretme Etkinlikleri, Pegem yayıncılık, Ankara.
- Özdemir, Ü. ve Nalçacı, A. (2002). Cumhuriyetten Günümüze İlköğretim Sosyal Bilgiler Programındaki Değişmelerin Değerlendirilmesi, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt : 6, Sayı: 3, Ankara.
- Senemoğlu, N. (2003). Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya, Gazi Kitapevi, 8. Baskı, Ankara.
- Şahin, C. (2003). Coğrafya Öğretimi Sorunları, Çözüm Önerileri, Gündüz Eğitim Yayıncılık, Ankara.
- Şahin, C. (2003). Orta Öğretim Coğrafya Müfredat Programında Temel Sorunlar, Türk Coğrafya Kurumu, Coğrafya Kurultayı Bildirgeleri, Ankara.
- Taş, H, İ. (2002). ABD ve Türkiye'nin Kurumlarındaki Coğrafya öğretiminin Karşılaştırılması, Marmara Coğrafya Dergisi, Sayı 6, İstanbul.
- Taşlı, İ. (1997). Öğrenci Merkezli Yöntemlerle Coğrafya Öğretimi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İzmir.

- Tok, N, T. (2006). Öğretimde Planlama ve Değerlendirme, Pegem A yayıncılık, 1.Baskı, Ankara.
- Tomal, N. (2004). Türkiye ile Almanya'nın Lise Coğrafya Öğretim Programlarının Karşılaştırmalı İncelenmesi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Türkoğlu, A. (1994). 99 Soruda Eğitim Bilimine Giriş, Memleket Gazetecilik ve Matbaacılık, s. 1, İzmir.
- Üçışık, S. ve Sekin, S. (2001). Lise Coğrafya Dersi Öğretim Programının Amaçlarına Yönelik Eleştirel Bir Yaklaşım, Marmara Coğrafya Dergisi, Sayı:4, İstanbul.
- Ünal, Ç. ve Çelikkaya, T. (2004). İlköğretim I. Kademe Sosyal Bilgiler Dersi Coğrafya Konularının Öğretiminde Kullanılan Yöntem ve Teknikler ile bunların uygulanma Sıklığı, Doğu Coğrafya Dergisi, Sayı: 11, Konya.
- Yaşar, O. (2004). İlköğretim Sosyal Bilgiler Derslerinde Görsel Materyal Kullanımı İle Coğrafya Konularının Eğitim ve Öğretimi, Milli Eğitim Dergisi, Sayı:163, Ankara.
1. Coğrafya Kongresi, 1941. Kararlar, Raporlar ve Müzakereler, MEV, s. 26-33, Ankara.

YENİ COĞRAFYA MÜFREDATININ ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE
DEĞERLENDİRİLMESİ
(ÖĞRETMEN ANKETİ)

A- Kişisel Bilgiler

1-Cinsiyetiniz : (1) Kadın (2) Erkek

2-Çalıştığınız lise türü :

GENEL LİSE	1
ANADOLU LİSESİ	2

3-Kaç yıllık öğretmensiniz : .....

1-5	1
6-10	2
11-15	3
16-20	4
21 VE ÜZERİ	5

4-Bilgisayar kullanabiliyor musunuz? (1) Evet (2) Hayır

(Cevabınız evetse kullanabildiğiniz programlar hangileridir?)

EXCEL
WORD
POWER POINT

5-Abone olduğunuz coğrafya dergisi var mı? Varsa nelerdir?

ATLAS	1
İNTERNET SİTESİ	2
GLOBE	3
NATIONAL GEOGRAPHIA	4
YOK	5
DİĞER	6

6-Aşağıdaki Yabancı dilleri ne seviyede biliyorsunuz ?

	Yok	Orta seviye	Alt seviye
İNGİLİZCE	1	2	3
FRANSIZCA	1	2	3
ALMANCA	1	2	3

B-Müfredatla ilgili sorular

1-Yeni coğrafya müfredatı hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz?

( ) Evet ( ) Hayır

2-Yeni coğrafya müfredatını uygulamak için kendinizi yeterli görüyor musunuz?

( ) Evet ( ) Hayır

3-Yeni coğrafya müfredatı ile ilgili panel, konferans ve seminerlere katıldınız mı?

( ) Evet ( ) Hayır

4- Panel, konferans ve seminerlerin yararlı olduğunu düşünüyor musunuz?

( ) Evet ( ) Hayır

5-Yeni coğrafya müfredatının coğrafya eğitimine getirdiği yenilikler nelerdir?

ÖĞRENCİYİ DÜŞÜNMEYE VE ARAŞTIRMAYA YÖNELTMESİ	1
ETKİNLERİN FAZLA OLMASI	2
ÖĞRENCİ MERKEZLİ OLMASI	3
HİÇ BİRŞEY	4
DİĞER	5

6-Yıllık öğrenim süresi yeni coğrafya müfredatının uygulanması için yeterli mi? Önerileriniz nelerdir?

( ) Evet ( ) Hayır

Öneriler (.....)

7-Yeni müfredata göre hazırlanan coğrafya dersine yönelik kitaplarla ilgili gördüğünüz aksaklıklar nelerdir?

BİLGİ EKSİKLİĞİ	1
AÇIKLAYICI OLMAMASI	2
KONULAR ARASINDA BÜTÜNLÜK OLMAYIŞI	3
YAZIM VE İMLA HATALARI	4
ÇOK FAZLA ETKİNLİKLERİN OLMASI	5
DİĞER	6

8- Öğrenciler kitaptaki etkinlikleri yapabiliyor mu?

YAPABİLİYOR	1
ORTA DERECE DE YAPABİLİYOR	2
YAPAMIYOR	3

9-Okullar fiziki açıdan yeni müfredatı uygulayacak alt yapıya sahip mi?

( ) Evet ( ) Hayır

10-Yeni coğrafya müfredatında konuların genel, fiziki ve beşeri konular olarak değil de, bir bütün halinde ele alınması ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?

OLUMLU	1
NE OLUMLU NE OLUMSUZ	2
OLUMSUZ	3

11-Yeni coğrafya müfredatında yer alan arazi çalışmalarının uygulanabilirliği hakkında ne düşünüyorsunuz?

UYGULANABİLİR	1
UYGULANAMAZ	2
FİKRİM YOK	3

12-Yeni coğrafya müfredatında öğrenci başarısını ölçmeye yönelik getirilen yenilikler hakkında ne düşünüyorsunuz?

OLUMLU	1
NE OLUMLU NE OLUMSUZ	2
OLUMSUZ	3

13-Yeni coğrafya müfredatında yer alan görsel araçlarla eğitim hakkında ne düşünüyorsunuz?

ÇOK FAYDALI BİR ÇALIŞMA	1
ORTA DERECEDE FAYDALI BİR ÇALIŞMA	2
FAYDASIZ BİR ÇALIŞMA	3

14-Yeni coğrafya müfredatının size göre olumsuz yönleri var mı? Varsa nelerdir?

.....

.....

.....

15-Yeni coğrafya müfredatı, birincil ve ikincil kaynakların öğrenciye sunuş şekli açısından uygun mu? Cevabınız hayırsı nasıl olmalıdır?

UYGUN	1
NE UYGUN NE UYGUN DEĞİL	2
UYGUN DEĞİL	3

16-Yeni coğrafya müfredatı öğrencilerin coğrafyaya bakış açısını değiştirebilir mi?

DEĞİŞTİRİR	1
DEĞİŞTİRMEZ	2
FİKRİM YOK	3

17-Yeni coğrafya müfredatının uygulanabilirliği hakkında ne düşünüyorsunuz?

.....
.....
.....

18-Yeni müfredatın eleştirilemeyecek yönleri nelerdir?

.....
.....

19-Daha iyi bir coğrafya dersi için önerileriniz nelerdir?

.....
.....
.....

ÖĞRENCİ ANKETİ

A - Kişisel Bilgiler:

1- Cinsiyetiniz: : (1) Bayan (2) Erkek

2- Yaşınız : :

17 YAŞ	1
15 YAŞ	2
16 YAŞ	3

3- Sınıfınız :

9. SINIF	1
10. SINIF	2

4-Coğrafya ile ilgili üye olduğunuz dergi var mı? ( ) Evet ( ) Hayır

B-Müfredatla ilgili sorular

1-Yeni müfredat coğrafya dersine olan yaklaşımınızı olumlu yönde etkiledi mi?

EVET	1
HAYIR	2

2- Yeni müfredat ÖSS için yeterli mi?

EVET	1
HAYIR	2

3- Müfredat ile ilgili en önemli sorun, aksaklık nedir? Görüşlerinizi belirtiniz?

.....

.....

.....

.....

4- Coğrafya kitaplarındaki etkinlikler öğrenmenizi olumlu yönde etkiliyor mu?

OLUMLU	1
OLUMSUZ	2
NE OLUMLU NE OLUMSUZ	3

5- Yeni müfredatın getirdiği yenilikler başarıyı arttırdı mı?

EVET	1
HAYIR	2
NE ARTIRDI NE ARTIRMADI	3

6- Yeni coğrafya müfredatını öğretmeniniz yeterince uygulayabiliyor mu?

EVET	1
HAYIR	2
ORTA DERECEDE UYGULAYANILİYOR	3

7- Okulunuzun yeni coğrafya müfredatını uygulamak için fiziki olarak uygun olduğunu düşünüyor musunuz?

EVET	1
HAYIR	2
FİKRİM YOK	3

8- Sizce neden etkinlik dosyası oluşturuluyor?

KONULARI DAHA İYİ ANLAYABİLMEMİZ İÇİN	1
BİLGİYE ÖĞRENCİNİN ARAŞTIRARAK ULAŞMASI İÇİN	2
FİKRİM YOK	3
BİLGİLERİN KALICI OLMASI İÇİN	4
BİLGİYE ÖĞRENCİNİN ARAŞTIRARAK ULAŞMASI İÇİN	5
İLERDE FAYDALANMAK İÇİN	6
ÖĞRENCİYE EZİYET OLSUN DİYE	7
ÖĞRENCİYE NOT VERMEK İÇİN	8
ÖĞRENDİKLERİMİZİN TOPLU BİR HALDE SAKLANMASI İÇİN	9
DİĞER	10

9- Etkinlik dosyalarını oluştururken karşılaştığımız en önemli sorun nedir?

YETERLİ BİLGİYE ULAŞMAK İÇİN KAYNAK BULMA SIKINTISI	1
ZAMAN SIKINTISI	2
UYGULARKEN ZOR OLMASI	3
SORUN YOK	4
ÇOK FAZLA OLMASI	5
KONUYU ANLAYAMAMAK	6
BİLGİSAYARIMIZ OLMADIĞI İÇİN SIKINTI OLUYOR	7
DİĞER	8

10-Yeni müfredatta başarınızı arttırmak için size göre en olumlu yenilik nedir?

.....

11-Ders kitabınız yeterli mi? Her bilgiye rahatça ulaşabiliyor musunuz?

.....

.....

12-Yeni müfredat programına göre ders saatleri sizce yeterli mi? Konuları işlemek için ders saati sayısı uygun mu?

.....

.....

.....

13-Yeni coğrafya müfredatını tek kelimeyle özetleyiniz?

.....

.....

.....

14-Coğrafya derslerinde en çok hangi alanda zorlanıyorsunuz?

ETKİNLİK	1
EZBER	2
YOK ZORLANMIYORUM	3
TOPOGRAFYA	4
İKLİM	5
TOPRAKLAR	6
GÖLLER	7
HER ALANDA	8
NÜFUS	9
DİĞER	10

15-Coğrafya derslerinde şu an yaptığımız çalışmalar dışında başka ne olmasını istersiniz?

.....

.....

.....

.....

16-Kitabımızdaki grafikler, haritalar, şekiller yeterli mi?

EVET	1
HAYIR	2
NE YETERLİ NE YETERLİ DEĞİL	3

17-Kitabımızdaki bilgilerle çevrenizde kullandığımız diğer yayınlar örtüşüyor mu?

EVET	1
HAYIR	2
BİLMİYORUM	3

18-Yeni müfredattaki kavram ağları, haritaları coğrafya dersini öğrenmenizi olumlu yönde etkiledi mi?

EVET	1
HAYIR	2
FİKRİM YOK	3

19-Sadece yeni müfredata göre hazırlanmış coğrafya kitabınızla hedeflediğiniz başarıya ulaşabilir misiniz?

EVET	1
HAYIR	2
FİKRİM YOK	3

20-Yeni coğrafya müfredatının olumsuz yönlerini sıralamanız istenirse, görüşleriniz?

BİLGİ YETERSİZLİĞİ OLMASI	1
FAZLA ETKİNLİK OLMASI	2
KONULARIN AĞIR OLMASI	3
ZAMANIN SIKINTI OLMASI	4
ÖSS YE YÖNELİK OLMAMASI	5
OLUMSUZ YÖNÜ YOK	6
DİĞER (.....)	7